

GORENJSKI GLAS

Leto XIII — št. 33 — CENA 5 din

Kranj, četrtek, 26. aprila 1990

stran 6

Kar človek ne zmore, Bog pomore

Pogovor z Viktorjem Demšarjem, malteškim vitezom iz Komende

EKSKLUZIVNO

Kritični vrh reforme je že mimo

stran 14

Zivko Pregl, podpredsednik zvezne vlade, se je kljub zadrgi s časom prijazno odzval našemu povabilu in odgovoril na niz aktualnih vprašanj, ki bodo kmalu v središču naše pozornosti, saj so volitve mimo.

Bo še ena hajka ali pohod v prihodnost?

Neko jutro, nedavno tega, pijem z Jožetom Smolcem kavo. Govoriva o tem, kaj se vse zadnje leto in pol s filmsko naglico dogaja v slovenski družbi. Naša sedanja konservativna revolucija, vse tako kaže, nosi s seboj nemalo skrajnosti kot vsa dosedanja prekučništvo od pokristjanjenja, protireformacije do medvojnega in takoj povojnega medsebojnega kravatega obračunavanja. Kaže, da smo narod skrajnosti: podobni smo nihalu, ki vedno visi v eni od skrajnih točk. Če pa je že zdaj kazalo, in zadnja leta je, da se znamo kot narod postopoma vendarle umiriti in spraviti v ravnotežno lego, nas neznana sila spet potisne v novo skrajno držo. In tako ni videti ne konca ne kraja temu pogubnemu nihanju, sva bila enotnega mnenja.

Gledam ga. Očitno je, da vse teže prenaša vse vrste mladoturke in njih početje. Kaže, da je njegova prilagodljivost dosegla skrajno mejo.

Počasi srkava pozivil. Nenadoma ves skrušen pravi: »Počutim se kot med hajko v partizanih. Včasih so nas gonili celo noč. Prehodili smo kilometre in kilometre, na koncu pa smo se navadno znašli na izhodiščem položaju.«

Zagrenjenost borca? Da in še več. S to primera je preprosto in jasno izrazil vso (neuspešno) iskalcijo našega stoletja. Tam na začetku stoletja je bila namreč utrjena Evropa povsem razočarana nad surovostjo ekonomskega liberalizma in nenasitnega imperializma. Tri totalitarne ideologije: fašizem, nacizem in komunizem so novo upanje in nov strah. Po 70 - 80 letih mukotrpnega iskanja raja na zemlji, potem ko se sesuje še poslednja komunistična egalitaristična zabloda, človeštvo evforično ali spokorniško priznava, da sta trg in strankarski pluralizem civilizacijski pravini, zato je družbo in državo nujno treba zasnovati na individualizmu in egoizmu človeka, socialnost in kolektivnost je očitno nekaj drugotnega.

In mi? Tam sredi tridesetih let smo povsem razočarani nad našo enačico liberalnega kapitalizma, jugosrancarstvom, vsak dan bolj ogroženi od nacifašizma in srbskega hegemonizma in unitarizma.

April 1941. Zagroženo nam je izginote. Srbslavija je razbita. Ustanovimo OF slovenskega naroda.

Od samega začetka pa do današnjega dne se problematizira njen narav. Vedno znova se zastavlja temeljno vprašanje: je bila OF organizacija nacionalne svobode željnih Slovencev ali pa trojanski konj komunizma?

Odgovarjam: predvsem osvobodilna organizacija. Hoteli smo pač kot posamezniki, kot narod preživeti. A v gospodarski krizi tridesetih let povsem razloženi slovenski narod, je že, še več terjal, da mora biti nova povojna država tudi socialno pravična. Taki državi pa se je tedaj reklo socialistična. Komunisti, ki so bili pobudniki ustanovitve OF in si že zato zagotovili v njej pomembno vlogo, so poznali le boljševiški model socialism. Da bi ga uresničili tudi pri nas, so sprožili revolucijo, ki se je končala maja 1945 leta, ampak je v imenu delavskega razreda in v korist njegove avantgarde tekla dalje. Zdaj še lahko vzdihnemo: žal!

Iz nacionalne ogroženosti, iz socialne stiske, iz prepričanja, da svet more biti boljši, pravičnejši, iz sle po brezmejni oblasti, iz... nastanejo po vojni raznotere realsocialistične države. Ker hočejo biti

za vsako ceno drugačne, torej v diskontinuiteti z zgodovino, ker ne upoštevajo narave človeka, ker... se narodi po 40, 45, 70 letih vrnejo na izhodiščne položaje. Hajka je končana. Začeti je treba znova.

Nov slovenski april 49 let kasneje. Nove razmere, to pot vera v strankarstvo, trg in Evropo in polno starih neuresničenih želja in vseh dosedanjih slovenskih narodnih programov.

Je pred nami nova revolucija, ali pa se končno začenja reformistično iskanje poti v neznano prihodnost? Bo to čas novih prvoborcev in novih premagancev, bodo začeli z novim poimenovanjem ulic, šol, ustanov, se bo spet enkrat na stare pedestale postavljalo nova doprsja, bomo spet mislili, da se je zgodovina začela z našim aprilom?

Če se bo začelo po starem, preizkušenem revolucionarnem receptu, je pred nami spet ena dolga hajka. Včerajšnji obojenci in razočaranci vseh vrst bodo v imenu novih, višjih ciljev delali nove žrtve. In čez nekaj časa se bo vse ponovilo, v imenu demokracije seveda.

Morda pa bo to pot vendarle drugačje! Domače in svetovne razmere so dozorele za evolucijo. Imamo zgodovinsko priložnost, da končno postanemo gospodarji nad pogoji in rezultati svojega

dela, da si povsem sami začnemo »voliti vero in postave«. A tudi, če krenemo po tej poti, vsaj začetek ne bo lahek. Družbenoekonomski sistem, ki smo ga začeli oblikovati, je v temeljih drugačen od dosedanjega. Proces prenove pa terja čas. Desetletje, ki je pred nami, bo desetletje iskanja novega ekonomskega, socialnega in političnega ravnotežja. Tako kot je bila ustanovitev OF le potreben pogoj za začetek osvobodilnega boja, ne pa zadosten - potrebna so bila nameč konkretna dejana desetisočev in desetisočev partizanov in aktivistov, da smo se končno odresli okupatorja in njegovih pomagačev ter zaokrožili meje Slovenije, so tudi letošnje aprilske volitve le potreben pogoj za vzpostavitev gospodarsko učinkovite, strankarsko pluralne in demokratične Slovenije (znotraj ali v skrajnem primeru izven Jugoslavije) - da bo temu zadoščeno bo potreba obilježja trdega in premisljenega dela. Vsaj po tem sta si aprila enaka!

Prav je, da za praznike izobesimo zastave. 27. april 1941 je zagotovo mejnik, ki mu ni primera v naši novejši nacionalni zgodovini. V Dolomitih so iz znanih (tudi razumljivih) razlogov osvobodilnost, ljudskost in demokratičnost OF zožili. To pomlad je duh OF usel iz steklenice in sedaj je priložnost, da postopoma uresničimo vse - tudi dodano osmo točko OF, ki pravi:

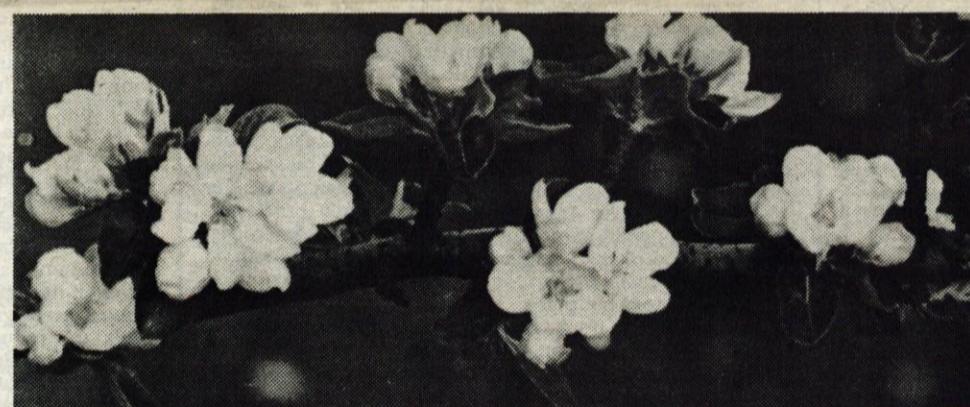
»V skladu s slovensimi izjavami Churchilla, Roosevelta in Stalina bo po narodni osvoboditvi o notranji ureditvi Zedinjene Slovenije in o svojih zunanjih odnosih odločal slovenski narod sam. OF bo to osnovno pravico slovenskega naroda uveljavila in branila z vsemi sredstvi.«

Ne smemo si dovoliti, da bi tudi naša generacija čez čas pripovedovala, da smo se aprila 1990 odpravili le na dolgo hajko, ki nas je po, ne vem koliko časa, spet vrnila na začetek.

Bomo to zmogli? Bo tokratna osvobodilna aktivizacija slovenskih množic preoblikovala slovenski narodni značaj?

Bo to, kar počnemo, le še ena hajka ali pohod v prihodnost?

Viktor Žakelj

Voščimo Vam lepe praznike

Naslednja številka bo izšla v petek, 4. maja

stran 21

Sumljivi dosjeji

stran 12

Kako pomagati Elanu

V Elanu so časnikarsko konferenco sklical za 8. maj, vabilu pa dodali prve informacije in mnenje dr. Lojzeta Sočana, da bi bila prekinitev prodora v svet katastrofa za Elan in nepopravljiva škoda za Slovenijo.

stran 18

Več kot osemsto skladb, ki jih je napisal Slavko Avsenik, priča, da je njegova glasba prevzela srca številnih ljubiteljev narodnozabavne glasbe pri nas in v tujini.

Glasba raste z menoj

MITSUBISHI **DOMEVSECK** **VOLVO**

NOVA IN RABLJENA VOZILA, NADOMEŠTNI DELI, DODATNA OPREMA, ODЛИČEN SERVIS IN POPRAVILA FÜRNTZ (PRED BELJAKOM) KÄRNTNERSTR. 50, Tel.: 9943-4257-2210

Lepa in bogata izbira pomladnih in poletnih ženskih modelov po ugodnih cenah.

Obiščite naše trgovine v Kranju, na Jesecicah in v Modni hiši Pristava na Bledu.

2. MAJA 1990
TRADICIONALNI
POMLADANSKI
SEJEM
V ŽELEZNI KAPLI
NA KOROŠKEM
(ČEZ JEZERSKO - 20 KM)

JOŽE KOŠNJEK
NOTRANJEPOLITIČNI KOMENTAR

Beograjsko popuščanje ali taktika

So dogodki zadnjih 14 dni v Jugoslaviji znak, da se v Beogradu in južneje od njega nekaj spreminja. Je to znak resničnih sprememb, pokazatelj razpok v trdem in trdjem zidu federalne in srbske politike, ali je to morda samo taktična poteka, da bi se Jugoslavija in še posebej Srbija pokazala svetu v lepši luči. Ni še dolgo tega, ko so nam odpelzali Evropskega parlamenta, Sveta Evrope, Helsinške deklaracije za človekove pravice in ameriškega kongresa vrgli v obraz, obenem pa tudi povedali svetu, da v Evropi in v družini demokratičnih držav nimamo česa iskat, dokler bo v zaporih še več sto političnih zapornikov, dokler bomo ljudi zapirali zaradi izrecene besede ali zapisane misli, dokler zveznega parlamenta ne bomo izvolili na svobodnih, večstrankarskih volitvah in dokler na Kosovu ne bo enakopravnega dialoga med v pokrajini živečimi narodi. Končno so Markovič in njegovim ministrom, pa verjetno tudi predsedniku Drnovšku, rekli, naj ne računamo na finančno pomoč za gospodarsko ozdravitev Jugoslavije, če predvsem notranje politike ne bomo spremenili. Gledano s tega stališča, so bile zadnje poteze pričakovane in nujne, ne moremo pa se znebiti vrta, da je to tudi taktika srbske države, saj je bila na eni strani pobudnik za ukinitev izrednega stanja na Kosovu, vendar jo je predlagala šele, ko si je zagotovila v pokrajini absolutno oblast.

Marsikaj pa se v tej Jugoslaviji le spreminja. Prva koraka sta nedvomno slovenske in hrvaške volitve, ki kažejo, da demokracija v Jugoslaviji osvaja prostor, čeprav počasi, pa delih, postopoma, tudi v velikih krčih. Do konca leta se lahko še marsikaj zgodi. Zelo zadovoljni bi bili, če bi do konca leta, tako kot planira in vztraja zvezni izvršni svet, v vseh delih Jugoslavije demokratično izvolili novo oblast, čeprav naj nam bo jasno, da potem Jugoslavija ne bo takšna, kot je sedaj, ampak bo imela povsem drugačno sestavo, pa stališčih Slovenije in Hrvaške sodeč, konfederalno. Seveda pa ne sadimo rožic, da bo preurejanje Jugoslavije teklo brez pretresov, zaostrovanj, vendar upamo, da se kdo ne bo spoznil. Tudi razmerje sil v državnem predsedstvu se je očitno nagnilo na stran demokratičnega bloka, saj je bil izad zadnjega glasovanja o pomilostivitvi nekaj nad 100 političnih zapornikov 5 : 3 v korist pomilostivte. Proti so bili, vsaj tako sklepamo, samo predstavniki Srbije in njenih somišljencov. Dokaj hrabro in optimistično je tudi izvrena izjava dr. Stipeta Švarja, da bosta z Drnovškom ponovno predlagala abolicijo za Vlasijsko in soobstoje v Titovi Mitrovici. Je morda Švar že vedel, da bodo obtoženi iz Mitrovice pomiloščeni.

Bili pa so oproščeni in ne pomiloščeni. To je bila novica dneva. Na svobodi je tudi Adem Demaci, ki je leta in leta sedel v zaporu. V torek smo prebrali, da mu prijatelji zdajo nov dom. Pa to sploh ta hip ni pomembno. Važno je, da je Vlasi, ki ga je mnoga na velikem mitingu v Beogradu na obljubo Miloševića obsodila najmanj na dolgoletno trohnenje v zaporu, svoboden. Kaj bodo sedaj dejali, kakšne korake bodo storili, njegovi samovoljni sodniki. Bodo priznali poraz ali že snujejo protiudarek. Vseeno pa je njihova moč manjša, verjetno pa tudi ugled med ljudmi, vajenimi, da so se mitingaške in sploh v obrambo enotne Jugoslavije izrečene zahteve uresničene. Se bo pojavit dvom v resnično moč voditev. Tega se še posebej v vodstvu srbske države zavedajo in so bili prisiljeni odkleneti vrata demokraciji, ki je zanje postala resna nevernost. Opozicija ne živi in zmagači samo v Sloveniji in na Hrvaškem. Živi tudi drugje in prav ta čas so odšli v Ameriko na pogovore predstavniki kosovske alternative, pa menda tudi srbske, z njimi pa tudi predstavniki srbskega Božurja.

Tujina je nedvomno pri vseh teh dogodkih odigrala pomembno vlogo. Tudi pota tja so pomembna in nujna. Predvsem pa se bo treba pogovarjati in dogovarjati v Jugoslaviji, v Srbiji, na Kosovu. Bo Vlasijska in Demacijeva svoboda spodbudila ta proces. Morala bi ga, sicer so mir, sožitje in napredek le prazne sanje.

Ekološki sklad

Radovljica, 24. aprila - V radovljiski občini nameravajo ustavoviti sklad za financiranje cene komunalnih storitev in ga občani in organizacije plačujejo za onesnaženje okolja, iz načrta varstva okolja. Pobudo za to je na podlagi republiškega zakona o zagotavljanju in porabi sredstev za varstvo okolja dalo Komunalno gospodarstvo Radovljica. Kot predvideva osnutek odloka o ustavnovitvi skladu, naj bi denar zagotavljal iz več virov: iz ekološkega davka (v občini računajo, da bo republika del davka odstopila občini), iz prispevka, ki je vstrel v

cene komunalnih storitev in ga občani in organizacije plačujejo za onesnaženje okolja, iz načrta varstva okolja. Pobudo za to je na podlagi republiškega zakona o zagotavljanju in porabi sredstev za varstvo okolja dalo Komunalno gospodarstvo Radovljica. Kot predvideva osnutek odloka o ustavnovitvi skladu, naj bi denar zagotavljal iz več virov: iz ekološkega davka (v občini računajo, da bo republika del davka odstopila občini), iz prispevka, ki je vstrel v

GORENJSKI GLAS

Ob 35-letnici izhajanja je kolektiv Gorenjskega glasa prejel red zaslug za narod s srebrno zvezdo

Izdaja Časopisno podjetje Glas Kranj, tiska ČGP Delo Ljubljana

Predsednica časopisnega sveta Kristina Kobal

Naročnina za 1. trimesterje 100 din

Gorenjski glas urejam in pišem: Stefan Žargi (glavni urednik in direktor), Leopoldina Bogataj (v. d. odgovornega urednika), Vilma Stanovnik (št. turizem, poslovne informacije), Danica Dolenc (za dom in družino, tradicije NOB, Tržič), Danica Zavri Žlebir (socialna politika, sindikati), Jože Košnjev (notranja politika, šport), Marija Volčjak (gospodarstvo, Kranj), Andrej Zalar (gorenjski kraji in ljudje, komunalne dejavnosti), Leo Mencinger (kulturna), Helena Jelovčan (izobraževanje, iz šolskih klopi, Škofta Loka). Cvetko Zaplotnik (kmetijstvo, kronika, Radovljica), Darinka Sedelj (razvedrilo, Jesenice), Stojan Saje (družbene organizacije in društva, SLO in DS, ekologija), Dušan Humer (št. sport), Vine Bešter (mladina, kultura), Franc Perdan in Gorazd Šnir (fotografija), Igor Pokorn (oblikovanje), Mirjana Draksler (tehnično urejanje) in Marjeta Vozlič (lektoriranje).

Naslov uredništva in uprave: Kranj, Moše Plijadeja 1 — Tekoči račun pri SDK 51500-603-31999 — Telefon: direktor in glavni urednik 28-463, novinarji in odgovorni urednica 21-860 in 21-835, ekonomska propaganda 23-987, racunovodstvo, naročnine 28-463, mali oglasi 27-960.

Casopis je oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju 421-1/72.

uredništvo tel. 21860

Spremembe v družbenem planu jeseniške občine

Stop za gradnjo na kmetijskih zemljiščih

Jesenice, 23. aprila - Člani jeseniškega izvršnega sveta sprejeli sedem sprememb družbenega plana občine. Priporabe na komasacijske postopek v Žirovnici in na Blejski Dobravi. Hruščani nočejo obširne pozidave na severu, še posebej ne na kmetijskih zemljiščih.

Na minuli seji jeseniškega izvršnega sveta so člani sprejeli predlog družbenega plana občine Jesenice za obdobje 1986 do 1990. V njem je sedem sprememb, saj so morali nekatere stvari novo opredeliti.

Med drugim so morali upoštevati spremembe pri magi-

stralni cesti Hrušča - Vrba ter drugi tir železniške proge Jesenice - Ljubljana. Krajevna skupnost Hrušča se ni strinjala s pozidavo na severnem delu, še posebej ne, ker se je obetala zelo obširna gradnja, tudi na kmetijskih zemljiščih. Priporabe Hruščanov so v predlogu

predvideva ureditev zemljišč in agromelioracija v Žirovnici do 290 hektarov, na Blejski Dobravi pa do 134 hektarov, vključno z 8 hektarji hidromelioracij. Višinske agromelioracije pa predvidevajo v Javorinskem Rovtu, na Jezercih, Prihodih, na Dovjem, na Belci, Radovni, na Ravnah, v Zajami na Hrušči, medtem ko bodo uredili tudi planinske pašnike Svečica, Kočna, Pusti rovt, Markljeva planina, Ravne in Medvejk.

Med drugimi spremembami v predlogu družbenega plana občine je tudi predlog, da se ob Aljaževem spomeniku na Dovjem predvidi prostor za parkirišče in za postavitev manjšega objekta za prodajo spominkov.

V okviru naslednjega družbenega plana občine pa bodo med drugim morali upoštevati tudi cesto od Korenskega sedla do Verbe.

D. Sedej

"Zelena zima" povzročila veliko škodo

Upravičeni do solidarnostnih sredstev?

Radovljica, 24. aprila - V radovljiski občini so izračunali, da je zima brez snega povzročila žičničarstvu, gostinstvu, turizmu, javnim prevoznikom, trgovini in industriji okrog 80 milijonov dinarjev škode.

Ker naj bi škoda predstavljal domala petnajst odstotkov nevaloriziranega družbenega proizvoda občine v minulem letu, ocenjujejo, da bi bili na podlagi družbenega dogovora in razlage republiškega komiteja za gostinstvo in turizem izjemoma upravičeni do uporabe republiških solidarnostnih sredstev in to, kljub temu da dogovor ne opredeljuje pomanjkanja snega kot naravne nesreče. V občini se zavedajo metodološke pomanjkljivosti, ki primerjajo škodo z nevaloriziranim družbenim proizvodom (pravilno ga je nameč zelo težko ovrednotiti), vendar so prepričani, da škoda, ki je nastala že v prejšnji zeleni zimi in jo ne uveljavlja, odtehta to pomanjkljivost.

Ker je bilo pomanjkanje snega, je bilo v primerjavi z normalimi snežnimi zimami izjemno malo prevozov na žičnicah. Veliki gostov je odpovedalo zimski dopust; tisti, ki so prišli, pa so skrjavevali čas dopusta ali pa jih je bilo treba voziti na tista domača in tuja smučišča, kjer je bilo snega dovolj. Manjša število gostov in nočitev je vplivalo tudi na skromnejši zaslužek v gostinstvu in turizmu, v javnem prevozništvu, trgovini s prehrabnimi izdelki in v industriji (Elan, Veriga, Žito). Kot so pokazali izračuni, je "zelena zima" vzelila žičničarjem 17,5 milijona dinarjev zasluga, gostinstvu 12,6 milijona, javnim prevoznikom 1,7 milijona, trgovini z živilci 1,9 milijona in industriji kar 45 milijonov dinarjev v hotelih in na žičnicah pa naj bi bilo še za 1,1 milijona dinarjev več stroškov.

C. Z.

Osnovne šole rešujejo prostorske probleme

Prizidka k šoli v Lipnici in v Ljubnem

Radovljica, 24. aprila - V radovljiski občini bodo danes, v četrtek, ob 16. uri odprli prizidek k podružnični šoli v Ljubnem, ob 20. uri pa še prizidek k Osnovni šoli Staneta Zagari v Lipnici. Slavnostno razpoloženje bodo poprestili še z občinskim srečanjem otroških in mladinskih zborov, ki bo ob 18. uri v lipniški šoli.

C. Z.

Na podlagi 7. in 8. čl. Odloka o prizanjih občine Radovljice (Ur. vestnik Gorenjske št. 13/83 in 27/83) in sklepa seje komisije z dne 24. 4. 1990 Komisija za občinska priznanja občine Radovljica objavlja

RAZPIS

ZA PODELITEV VELIKIH PLAKET IN PLAKET OBČINE RADOVLJICE

Velike plakete občine Radovljica se podeljujejo revolucionarjem, najvidnejšim družbenopolitičnim, kulturnim, znanstvenim, pedagoškim in drugim javnim delavcem s področja gospodarskih in drugih dejavnosti za njihovo celotno življenjsko delo ter delovnim organizacijam in skupnostim občine.

- za dolgoletno izredno uspešno družbenopolitično delo, ki je prispevalo k napredku in ogledu občine
- za izreden prispevek k razvoju gospodarstva in drugih dejavnosti v občini, če si ti uspehi pomembno vplivali na boljši ekonomski položaj delavcev in na večjo kvaliteto življenja občanov
- za delovanje na področju ohranjanja in razvijanja revolucionarnih tradicij NOB
- za aktivno udeležbo v različnih humanitarnih akcijah, zlasti pri reševanju človeških življenj in preprečevanju škode na premoženju.

Predloge za podelitev plaket lahko dajo delovni ljudje in občani, delovne organizacije in društva, krajevne skupnosti, politične in druge organizacije ali društva.

Pismeni predlogi za podelitev plaket občine Radovljica z obrazložitvami morajo biti predloženi Komisiji za občinska priznanja občine Radovljica, najkasneje do 20. maja 1990.

Predlogov, predloženih po izteku roka, Komisija ne bo upoštevala.

C. Z.

SKUPŠČINA OBČINE RADOVLJICA
Komisija za občinska priznanja

Demos je sklenil

Kandidata dr. Peterle in dr. Bučar

Predsedstvo Demosa je obravnavalo svoje kandidate za predsednika skupščine Republike Slovenije in za predsednika republiškega izvršnega sveta. Ker ima Demos večino, bo dobil mandat za sestavo vlade, prav tako pa tudi možnost predlagati človeka za predsednika skupščine. Predsedstvo Demosa za mandatarja za sestavo nove slovenske vlade predlaže predsednika slovenskih krščanskih demokratov dr. Lojzeta Peterleta, za predsednika slovenske skupščine pa člena vodstva Slovenske demokratične zveze dr. Franceta Bučarja. Tak predlog bodo posredovali predsedniku predsedstva Republike Slovenije.

J. K.

Mandati v družbenopolitičnih zborih

V vseh občinah ima DEMOS največ mandatov

Gorenjske občinske volilne komisije so nam posredovalo rezultate o mandatih posameznih strank v družbenopolitičnem zboru skupščin občin.

V jeseniški občini je v družbenopolitičnem zboru dobil DEMOS 10 mandatov, ZKS - Stranka demokratične prenove 7 mandatov, ZSMS - liberalna stranka 5 mest, Socialistična zveza 2 in Zveza za ohranitev enakopravnosti občanov 2.

V Kranju ima v družbenopolitičnem zboru DEMOS 21 mandatov, ZKS - stranka demokratične prenove 10, ZSMS - liberalna stranka 10, Socialistična zveza 3 in Zveza za ohranitev enakopravnosti občanov 1.

V Škofji Loki ima DEMOS v družbenopolitičnem zboru 13 mandatov, ZSMS - liberalna stranka 5, Socialistična zveza enega, ZKS - Stranka demokratične prenove 3 in Zveza za ohranitev enakopravnosti občanov enega.

V tržički občini ima DEMOS v družbenopolitičnem zboru 6 mandatov, ZKS - Stranka demokratične prenove 2 manda, Zeleni 2, ZSMS - liberalna stranka 2, Socialistična zveza 2 in Zveza za ohranitev enakopravnosti občanov 2.

V Radovljici ima DEMOS v družbenopolitičnem zboru 9 mandatov, ZKS - Stranka demokratične prenove 5, ZSMS - liberalna stranka 4 in Socialistična zveza 2.

D. Sedej

Alternativne posredovalnice dela - odrešitev za nezaposlene?

Albina Pristovnika iz Ljubljane, trgovca in turističnega delavca, sicer pa pogostega dopisovalca slovenskih množičnih občil si ne bi upala primerjati z dobrotnikom Krambergerjem, nedvomno pa imata oba dobrodelno žilico in obilo trme, da v imenu solidarnosti dosežeta zastavljeni cilj. Pristovnik je namreč tisti človek, ki je prek javnosti priganjal odgovorne, da so otrokom ohranili okrevališče Rakitna. Zdaj pa se žene za to, da bi za preštevilno množico nezaposlenih odprli dodatne posredovalnice za delo.

Pristovnik je tudi človek, ki je marca v hotelu Lev zbral nezaposlene, da bi iz prve roke izvedel, kako naj se loti njihovega problema. Drezal je pri skupnosti za zaposlovanje, komiteju za delo, tudi v sindikatih in slednji so imeli še največ posluha za njegovo zamisel o dodatnih posredovalnicah za delo. Menda so volitve in kongres zaustavila udejanjanje ideje o agenciji dela, te dni pa naj bi beseda vendarle meso postala. Če bo, bo zraven tudi Albin Pristovnik, sicer bo ubral druga pota. »Dosedanje skupnosti za zaposlovanje se kaj dosti ne bričajo, da bi zlasti mladim ljudem, ki prvič iščejo delo, pomagali pri tem početju,« pravi Pristovnik in s tem pojasnjuje tudi nastanek zasebnih posredovalnic za delo v Ljubljani. »In ravno položaj teh mladih je najbolj kritičen, saj jim ne pripada nobeno nadomestilo za čas, ko iščejo službo. Predlagal sem, naj bi jim pripadalo vsaj 80 ostotkov od pripravnih plač, da bi lahko shajali in si hkrati iskali delo. Ni sicer zagotovila, da bi vsakdo dobil ravno tisto delo, za katerega se je izšolal. Toda omogočiti jim moramo prekvalifikacijo, dodatno izobraževanje, kar zlasti za šolano, za znanje dojemljivo generacijo ne bo težko. Te ljudi bi lahko zaposlili v turizmu, kjer bi, denimo, organizirali kulturno-zabavne in komercialne prireditve, modne revije, plesne prireditve, otroške matine... S tem bi lahko ubili dve muhi na enem mestu.«

Te ljudi bi lahko zaposlili v turizmu, kjer bi, denimo, organizirali kulturno-zabavne in komercialne prireditve, modne revije, plesne prireditve, otroške matine... S tem bi lahko ubili dve muhi na enem mestu.«

D. Z. Žlebir

S skupščine tržiških borcev:

Z volityvami smo se bolje spoznali

Tržič, 25. aprila - Na redni letni skupščini so tržiški borci izrazili vso zaskrbljenost nad današnjim odnosom do borcev, vendar pa upajo, da se bodo strasti umirile in bo prevladal razum. Morda bo zdaj politično celo lažje delati, ko bo točno vedel, s kom imaš opravka, so dejali, vsekakor pa bodo na terenu pogrešali socialistično zvezo, ki je bila dosedaj najbolj aktivni povezovalec vsega družbenopolitičnega dogajanja v krajevnih skupnostih. Vsekakor pa se bodo borci bolje povezali med seboj, saj so si danes drug drugemu bolj potrebi kot kdajkoli prej.

Tržiški borci so bili vse leto zelo delavni, kar so potrdila tudi poročila posameznih komisij. Z zmanjševanjem članstva - Tržič ima danes le še 695 članov zvezne borcev - so sklenili zmanjšati tudi odbore; tako so ukinili vse komisije, njihovo delo pa bo prevzelo predsedstvo, občinski odbor pa bodo zmanjšali od 23 na 9 članov. Še naprej si bodo prizadevali, da bodo z resnico o njihovem boju seznanjeni vsi šolarji iz prve roke, če jih bodo le povabili medse, 4. in 22. julij bodo še naprej praznovali s srečanjem na Bistriški planini in upajo, da se jim bodo pridružili vsi Tržičani, posebno mladi, ki žele obdržati to lepo tržičko tradicijo. Upajo tudi, da bo Paviljon NOB tudi vnaprej pričkal o Tržiču in njegovih NOB, da se bodo na Ljubelju še srečevali z interniranci in mladino, da družba ne bo pozabila, da jim vendarle dolguje maršikaj.

Z predsednika Občinskega odbora ZB NOV Tržič je bil ponovno izvoljen Anton Stritih.

D. Dolenc

Prvomajsko smučanje

Sneg na Krvavcu in Voglu

Cerknje, Bohinj, 25. aprila - Zadnje sneženje v višjih legah je naložilo snega, da bo med prazniki možna smuka kar na dveh gorenjskih smučiščih. Za smučišča na Krvavcu predvidevajo, da bodo odprtia med 23. aprilom in 6. majem, saj je tam trenutno od 30 do 50 centimetrov snega. Kabinska žičnica vozi vsako polno uro med 8. in 16. uro, zadnjič pa pelje ob 17. uri in 30 minut. Obratujejo sedežnice Gospinca, Kriška planina in Tiha dolina, dvosednežica Zvoh in vlečnica Njivice. Dnevna karta stane 140, poldnevna pa 100 dinarjev.

Odlično smuko obetajo tudi na Voglu, kjer je od 55 do 90 centimetrov snega. Obetajo si, da bo snega dovolj vsaj do konca prvomajskih praznikov, če ne že dlje. Na smučišču bodo obravale vse naprave med 8. in 16. uro; kabinska žičnica obratuje od 7. ure in 30 minut do 18. ure. Za celodnevne vozovnice bodo odrasli odsteli 100 dinarjev in otroci 70 dinarjev. Obiskovalci lahko dobijo prenočišče v hotelu Bellevue in hotelu pod Voglom, kjer je za praznične dni prostih še okrog 30 sob, dovolj prostora pa imajo tudi v Ski hotelu in brunaricah na Voglu.

S. Saje

Tehnik je odprl svojo trgovino

Škofja Loka, 24. aprila - Zadnji torek je bil za delavce škofjeloškega Tehnika pravi mali hišni praznik; v nekdanjih garažah pod njihovimi poslovnimi prostori v Škofji Loki so odprli lastno trgovino z gradbenim materialom, kjer bodo kupci dobili tudi vse strokovne nasvete okrog gradnje. Tu bo dobiti ves gradbeni material do tretje gradbene faze, tu pa bodo lahko naročali tudi vse usluge, ki jih nudi Splošno gradbeno podjetje Tehnik Škofja Loka, to pa so ključavnarske, kleparske, vodovodarske, betonarske in podobne usluge. Tehnikova trgovina ima tudi posebno telefonsko številko, po kateri bodo Gorenjci lahko naročali vse potrebno pri njih. Velja si jo zapomniti: 620-658. »Ideeza za trgovino je nastala preprosto iz spoznanja, da v naši hiši želimo in znamo graditeljem pomagati pri gradnji drugače, bolj kvalificirano, kot to dosedaj delajo ostali trgovci,« je v svojem nagovoru ob otvoritvi dejala direktorica Meta Krže. »Posredujemo namreč strokovno gradbeno znanje, ki lahko graditelju pomaga najti ustreznejši material, ustreznejšo, morda cenejšo izvedbo, pomaga strokovno rešiti kakšen projektni problem, poleg tega pa bomo potencialnim graditeljem lahko ponudili v nakup materiale po ugodnih prodajnih pogojih.«

- Foto: D. Dolenc

ZVEZA TABORNIKOV OBČINE ŠKOFJA LOKA

išče

EKONOMIA IN GOSPODARJA

za obmorski tabor v Fažani v času od 6. julija 1990 do 8. avgusta 1990.

Kandidati morajo imeti lastno osebno vozilo. Zaželena so tehnična znanja (mizar, vodovodni inštalater, ključavnar ipd.) Podrobnejše informacije dobite po telefonu 622-593 zvečer od 20. do 21. ure.

Prvomajska srečanja

Jesenice: Na Poljanah

Ob 1. maju bo občinski svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije pripravil tradicionalno prvomajsko praznovanje na Poljanah. Prireditve s kulturnim in zabavnim programom se bo začela 1. maja ob 11. uri. Tudi letos so organizirali brezplačne avtobusne prevoze na Poljane. S Hrušice bo odhod ob 9.30 in 10.30, ob teh urah pa bo odhod tudi s Tomšičeve in Podmežake. Iz Mosta bo odhod avtobusa ob 9.15 in s Koroške Bele ob 9.30 in 10.30. Avtobusi bodo ustavljeni na vseh postajališčih mestnega prometa. Vsi avtobusi pa bodo ustavljeni tudi pri železniškem podvozu ob cesti na Kočno, kjer bodo vstopali potniki Blejske Dobrave.

Kranj: Na Joštu

Kranjski sindikati vabijo na tradicionalno srečanje kranjskih delavcev na Joštu. Proslavljeni bodo začeli že 26. aprila s koncertom Pihačnega orkestra iz Kranja in sicer ob 15.30 na Trgu revolucije in ob 17. uri pred trgovino Živila na Kokrici. 30. aprila pa se bo ob 20. uri na Joštu začelo tradicionalno krenovanje. 1. maja bo Kranjčane zbudila pihalna godba, prvomajsko srečanje na Joštu pa se bo začelo ob 11. uri. Po osrednji prireditvi bo ples, igral pa bo ansambel Lipa. Ker na Joštu pričakujejo velik obisk, bo 30. aprila in 1. maja za automobile zaprt na cesta v sicer: 30. aprila od 17. do 24. ure odsek Javornik - Jošt, 1. maja od 8. do 11. ure na odsek Stražišče-Čepulje, od 7. do 18. ure pa spet Javornik - Jošt.

Škofja Loka: Na Križni gori

Tradicionalno prvomajsko srečanje bo občinski sindikatni svet pripravil 1. maja ob 11. uri na Križni gori. Na srečanju bodo podelili srebrne znake sindikata, po kulturnem programu pa bo veselo srečanje, igral pa bo ansambel Jevšek. 1. maja od 9. do 12. ure bo na cesti na odsek Moškrinj - Križna gora delna zapora ceste.

Tržič: Na Brezjah pri Tržiču

Prvomajsko praznovanje se bo v tržički občini začelo 1. maja z budnico v mestu, na Ravnah, Bistrici, v Kovorju in Križah. Budnico bo igral Pihačni orkester Tržič. Proslava s srečanjem pa bo ob 11. uri na Brezjah pri Tržiču. Po pozdravu predsednice bodo podelili srebrne znake Zveze svobodnih sindikatov. Razglasili pa bodo tudi rezultate športnih tekmovanj in iger. Za veselo razpoloženje bo potem skrbila krajevna skupnost Brezje pri Tržiču. Z avtobusne postaje v Tržiču bo ob 10.30 na Brezje pri Tržiču odpeljal poseben avtobus.

(až)

Ijubljanska banka

Gorenjska banka d.d., Kranj

Na podlagi sklepa 1. izredne seje Izvršilnega odbora Ljubljanske banke - Gorenjske banke d.d., Kranj in sklepa direktorja št. 50/3 dne 24. 4. 1990 Ljubljanska banka - Gorenjska banka d.d., Kranj razpisuje dela in naloge s posebnimi pooblastili:

1. - treh pomočnikov direktorja LB - GB d.d., Kranj
2. - vodje službe finančnega inženiringa
3. - vodje službe kontrole in organizacije
4. - vodje poslovne enote Radovljica
5. - vodje poslovne enote Tržič
6. - vodje sektorja kratkoročnih naložb
7. - vodje sektorja dolgoročnih naložb
8. - vodje sektorja sredstev
9. - vodje sektorja računovodstva
10. - vodje sektorja plana in analiz
11. - vodje sektorja splošnih poslov
12. - vodje sektorja informacijskih sistemov
13. - vodje sektorja poslov s prebivalstvom
14. - vodje sektorja deviznega poslovanja.

Kandidati za naloge s posebnimi pooblastili morajo izpolnjevati pogoje, ki jih določata zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja ter republiški zakon o delovnih razmerjih, imenovani pa so lahko kandidati, ki imajo

- visokošolsko ali višješolsko izobrazbo,

- delovne izkušnje, ki potrebujejo, da ima kandidat potrebne strokovne, organizacijske in druge poslovne sposobnosti za opravljanje nalog.

Poleg tega pa morajo kandidati izkazati:

- kvalitetno dosedanje dela po vsebine
- organizacijske sposobnosti, izražene v funkcioniranju organizacijskih enot oz. področij dela bančne in druge dejavnosti
- pripravljenost za nadpovprečno količinsko in kakovostno angažiranost v banki in izven nje
- pripravljenost in sposobnost za kolektivno delo

Razpisana dela in naloge opravljajo delavci s posebnimi pooblastili za mandatno obdobje štirih let.

Kandidati morajo vlogi priložiti listine, s katerimi dokazujo izpolnjevanje razpisnih pogojev v 8 dneh od dneva objave razpisa na naslov: Ljubljanska banka - Gorenjska banka d.d., Kranj, Cesta JLA 1, Kranj, z oznako "DIREKTORJU - PRIJAVA NA RAZPIS".

Vsi udeleženci razpisa bodo o izbiri obveščeni v 8 dneh po sprejemu sklepa o imenovanju delavcev s posebnimi pooblastili.

Zima, ko da je tokrat svoj pravi čas zamudila in se je šele v zadnjih tednih prebudila, se zdaj "spopada" s pomladjo. Izida pa vendarle ni težko napovedati. Marsikje so, ko je bil še pravi zimski čas, že lahko očistili kraj, okolico; in prehiteli čas. Ponekod so to opravili v začetku tega meseca in se zdaj, podobno kot v krajevni skupnosti Podbrezje, kjer imajo posebne načrte tudi za Podtabor (na sliki), že pripravljajo, da bodo, če ne prej pa po prazničnih dneh, maja začeli z deli. Za večino bodo bližnji dnevi trenutek oddiha, če bo vreme lepo, priložnost za prijeten izlet ali sprechod, ponekod pa se bodo zbrali, da naredijo tisto, kar bodo v "prostih" dnevih najlažje, da uresničijo načrte. Kakorkoli že; zavoljni dnevi naj bodo - za nabiranje moči, za redno delo po odihu...

A. Ž.

Maja zvezna razstava

Jesenice - Na Jesenicah že dve leti deluje Kinološko društvo, ki združuje okoli sto članov. Že kar nekaj akcij so organizirali; med drugim tudi štiri tečaje šolanja psov. Uredili so tudi svoj poligon in društveno hišo. Ždaj pa so se lotili največje naloge. V športnem parku Podmežaklja bodo 13. maja organizirali prvo zvezno razstavo psov vseh pasem. To bo specialna razstava za nemške ovčarje, kraške ovčarje in labrador retriverje. Najboljšim na razstavi bodo podelili vrsto različnih naslovov. Ocenjevali bodo mednarodni sodniki. Prijavnice za razstavo imajo v Kinoloških društvih.

(rj)

Kresovanje na loškem gradu

Škofja Loka, 24. aprila - Turistično društvo Škofja Loka organizira v četrtek, 26. aprila, tradicionalno prireditev "Kresovanje". Prireditev se bo začela ob 16. uri na loškem gradu, v programu pa bodo sodelovali: zabavni ansambel Simboli, narodnozabavni ansambel Spomin, folklorna skupina Stara Loka in OŠ Peter Kavčič, plesna skupina Helena, humoristična skupina Smeht. Kres bodo prižgali ob 20.30. Poleg dobre hrane in pića bo tudi raznovrstna ponudba obrtniških izdelkov. Sponzorji prireditve so loški obrtniki, v primeru slabega vremena pa bo "Kresovanje" v pondeljek, 30. aprila.

V. S.

Med prazniki bo odprto

Radovljica - Sredi aprila je bila v Radovljici prva seja novoizvoljenega občinskega odbora ZZB NOV Radovljica, na kateri so razpravljali in sklepali o delovanju organizacije v novih pogojih. Ker je Socialistična zveza postala stranka, je organizacija ZZB NOV postala nadstranka in bo zato najbrž morala opravljati nekatere aktivnosti, ki jih je v minulih letih SZDL. Tako so sprejeli okvirni program do jeseni in namenjajo sodelovati pri organizaciji prireditev, kot so majski Avtomoto rally Begunje - Kranj, zbor gorenjskih aktivistov, pohod na Triglav, srečanje internirancev na Ljubljani... Sklenili so tudi, da bo za praznike (27. april in 1. maj) Partizanski dom na Vodiški planini odprt. Vabljeni vanj vsi Slovenci, predvsem pa Gorenjci.

(cr)

Taborjenje v Fažani

Škofja Loka - Komisija za taborenje pri Zvezi tabornikov občine Škofja Loka tudi letos priraže taborjenje v svojem taboru v Fažani pri Puli. Taborjenje je namenjeno predvsem specializiranim skupinam; od šole v naravi do športnikov, ena izmena pa je namenjena tudi vsem drugim občanom. Tako imenovana "držinska" izmena bo sprejela okrog 150 taborečih, za katere bo organiziran tudi že tradicionalni rekreativni in razvedrinski program. Izmene TVD Partizan letos ne bo in se interesentni lahko prijavijo v družinsko izmeno. Prijave sprejemajo do 15. maja v športni dvorani Poden (Marjan Kalamar, tel.: 622-463), vse druge informacije pa so na voljo v Minimarketu Pod Plevno 42 (pri Ivanu Kržišniku). Tabornina je za letnik 1980/85 za gasilce, športna 1.000, družinska 1.320 din; letnik 1975/79 za gasilce, športna 1.250 družinska 1.620 din; letnik 1974 in starejši za gasilce, športna 1.500, družinska 1.920 din. Otroci do dveh let so tabornine oproščeni, od 2. do 5. leta je polovična. Za cene jamčijo, če tabornino poravnate do 15. maja.

A. Ž.

Po poti tradicije

Tiha želja - Kaja

Kranj - Pri Pelkotovih na Likozarjevi 15 (nasproti bifeja "šipe") je čevljarsko družinska tradicija. Hči Aленka se je izučila sicer za prodajalko, vendar je bila pet let v prodajalni s čevljimi. Njen oče Tone je po ocetu "obdržal" znanje čevljarskega. Alenkina tiha želja je bila že dlje časa lastna prodajalna. Ko se je poročila in "prevzela" ime Dvoršak, je ni bilo moč takoj uresničiti. Zdaj pa jo bo, skupaj s sestro Mijo. Prostor v nekdanji delavnici bo dobil novo podobo in v njem bodo predvsem poročne in svečane obleke, pa za bodoče mamice, krila, bluze, perilo, vse za najmlajše in otroški čevljii od številki 18 do 34. Tudi cokle, gibljive in drugačne, ne bodo manjkale. Prodajalno Kaja bo Aленka Dvoršak odprla v pondeljek, 30. aprila, ob 10. uri, potem pa bo odprta vsak dan od 8. do 13.30, ob 19. ure; ob sobotah pa od 8. do 12. ure.

A. Ž.

ureja ANDREJ ŽALAR

Cesta dolga pet let in za pet kilometrov krajša pot

Krnice niso toliko vredne

Če bi se morali še enkrat lotiti tega dela, se ga ne bi; čeprav nam danes ni žal. Ko pa smo se pred šestimi leti odločali za cesto, smo razmišljali drugače: ali Krnice prodamo, ali pa cesto naredimo...

Krnice pri Novakih, aprila - Pet domačij na nadmorski višini skoraj 800 metrov; brez cerkve, gostilne, kaj šele šole in gasilskega doma. Če temu lahko rečemo vas, potem Krnice pri Novakih to so. Semkaj, do kamor se pride iz Gorenje vasi in pred Hotavljam, potem proti Kopačnici ter naprej v Leskovico, od tam pa je po Rebri še približno uro hoda, le poleti zaide kašen "firbec". Sicer pa je zima na tem koncu dolga pol leta. "Kranjski" in "primorski" veter se tukaj tepeva (podobno kot na Črnom kalu) in jeseni kmalu "vržeta" sneg. Če ga mora v Davči pasti sedem metrov, da je konec zime, potem ga mora na Krnicah okrog štiri metre, da se potem maja "zbudi" pomlad.

Krnice - vasica, ki bi, če bi bila v dolini, imela še enkrat več lepih hiš...

15. februarja 1984. leta so na Krnicah začeli "kuhati" to, kar so potem 24. junija lani "skuhali". Cela vas - Štefanovi, Rejevi, Demšarjevi, Jerasevi in Kuharjevi, so sedli skupaj in se lotili mapnih kopij. Ocenili so, da se velja lotiti izgradnje pet kilometrov krajše bližnjice do Kopačnice. Imenovali so tričlanski gradbeni odbor in za predsednika določili Franca Jerama - mlajšega. Odbor se je potem odločil, da začnejo vaščani graditi cesto. Vaščane je zastopal še en domačin, ki se je hočeš nočes moral strinjati s sklepom gradbenega odbora. In tako so štirje domačini začeli graditi cesto.

Janko Rejc: "Največ zaslug za to ima Franc Jeram..."

z njimi, jih spodbujale in bile zaskrbljene nad nesrečo. Moč in vse drugo, kar vsak dan družino drži skupaj, je bilo vsa ta leta do 24. junija lani, vsak dan in vsak večer do naslednjega dne odloženo na traso, dolgo skoraj dva kilometra, ki bo za pet kilometrov skrajšala pot mladim in starejšim na delo in v solo v dolino.

"Malo pred tem, ko smo 24. junija lani prebili 1,8 kilometra dolgo traso, je bil v dolini zgrajen most, ki ga je gradilo podjetje Zidgrad iz Idrije. Takrat mi s cesto še nismo prišli v dolino. Eden od Žirovcov se je takrat

Igor Rejc ima šest let in pol. Zanj bo pot v solo že lažja. Sicer pa poleg Igorja čaka šola v prihodnjih letih še tri mlade Krnicane. Krnice bodo živele na prej...

že 10. novembra so potem začeli sekati les in pripravljati traso. Buldožer je zakopal v surov teren 2. februarja naslednje leto. In potem so se meter za metrom skozi nepripravljen teren prebijali proti dolini. Oralni so, kopali, vrtali, minirali, vmes pa vsak dan hodili tudi na delo v Marmor ali v Gorenjo vas. Franc Jeram in Janko Rejc sta bila v Skršanski grapi privezana v skalah in pod njima je zeval 100-metrski prepad, ko sta delala vrtine za razstrelivo. Cesto so kopali štirje vaščani v živo skalo. Družine so ves čas živele

V živo skalo, privezana na vrh, nad 100-metrskim prepadom, sta vrtala Franc Jeram in Janko Rejc...

Telefon so najprej dobili pred sedmimi leti pri Rejcu. Pred tremi leti pa tudi pri Štefanovih. Nazadnje so prispevali zanj 22 starih milijonov, 104 ure dela in 5 drogov.

Radi bi si uredili tudi preskrbo z vodo, saj jim jo danes suša vedno "popije". Sedanji projekt za Laze, Lajše, Robidnico, Krnice in del Novakov bi po (strokovni) oceni veljalo malce razširiti še na "drugo" stran. Vendari na Krnicah ne bi radi predlogo čakali, da se bo začelo.

nikoli prišel) naprej v bolnišnico..."

"Kam pa se "umaknete" možje, kadar doma ni za zdržati?

Gregorju Jeramu v šoli slovensčina, matematika... ne delajo težav. Še najbolj neprijeten predmet je "narava in država"...

Saj še "oštarije" nimate" v šoli povprašam. "Takšno "zavetišče" je Planinsko zavetišče na Robidenskem brdu pri Kokelnu. Pa tudi ni nobeno zavetišče, ker žensko vedo, da smo samo tam lahko in nikjer drugje...

Potem se stevamo ure za pet let dolgo cesto in računamo. Franc Jeram ima vse po dnevih natančno zapisano. Pridemo do ogromne, neverjetne številke:

Vaščani (štirje) so naredili v teh letih 3.728 ročnih delovnih ur, traktorskih 316, z žago v gozdu 154, buldožer v kot 400, pa še vrtanje, in miniranje in... Računamo: Prispevek vaščanov je znašal 46.000 dinarjev in če k temu pristejemo še vse ure (po najnižji vrednosti), dobimo znesek 214.000 dinarjev, ki so ga vložile družine za cesto; zato da Krnice ostanejo, da lahko pridejo v solo in na delo v dolino, da

Ko je bil lani zgrajen most, ceste še ni bilo nikjer; kot, da bodo na prej gradili predor...

tukaj ni takšna, kot kje v mestu imata rod in dom in življenje ju pred blokom. Ura na delovnem mestu nas zjutraj, čeprav moram že ob treh od doma, prav nič ne čaka. Ko kakšen "firbec" poleti zaide sem gor, pravi, "pa kako lepe hiše imate". Imamo, ker imamo radi Krnice. Pa vendor je tukaj delo pri hiši še enkrat draže. S stroški, da ves material pripelješ in znosil sem gor, bi v dolini naredil še eno takšno hišo... Jeseni se moramo oskrbeti v glavnem z vsem za celo zimo. Mleko imamo, kruh je domač iz mokre iz doline. Pridela pa se tukaj nič kaj... Smo v bregu, da mora zajec poklekiniti, če se hoče napasti... Ko je Lukova Mička že po vojni zbolela (danes je ni več in številka hipe se je podrla), jo je vol s cikenom eno uro vozil do Novakov, od tam pa "rešilec" (ki bi potreboval veliko več časa, saj do Krnic ne bi

Spoštovanje, ljubezen, navezanost, volja, zdravi rodovi, ki so tukaj zaživeli pred dobrimi 300 leti in morda več..., so preveč "siromašne" besede, da razumemo odločitev pred leti teh prijaznih ljudi za danes zgrajeno cesto. Ce vse skupaj povežemo, pa nas, čeprav nismo prišli kot "firbci", nekako prevzame neka notranja topilina in ponos trdnosti hkrati in... oči se zaledsketajo... Dokler imamo takšne ljudi in takšno moč, nas ne bo odpinilo! Zato se mora dosečanja (družbenega) pomoč tudi juči nadaljevati...

A. Žalar

Jožica Puhar, namestnica predsednika Republiškega komiteja za delo

Ko se bo začelo kupčevanje tudi na trgu delovne sile

Delo naj si išče vsakdo sam, šele nato naj pomaga podjetje - še do včeraj je bilo obratno.

»Ker je bila v ustavi dolga leta zapisana pravica do dela, se je v naših glavah zakoreninila predstava, da mora delo zagotavljati država. Ta filozofija se spreminja. Za svoje delo, znanje, konkurenčnost na trgu, naj v prvi vrsti poskrbi človek sam, država pa naj ustvari pogoje, ki bodo to omogočili. Kultu dela se še nismo odrekli, saj delo potrebuje človeka, toda ne samo ročno delo kot nekdaj vseodrešujoči dejavnik, temveč smo začeli ceniti tudi znanje, ustvarjalnost, organizacijo informacije...« nam je v uvodu k prazničnemu pogovoru navrila Jožica Puhar, namestnica predsednika Republiškega komiteja za delo, ki se veliko ukvarja tudi z aktivno politiko zaposlovanja. O brezposelnosti in o ukrepih, ki naj jo zajezijo, se je pretežno sveličal predpraznični pogovor z gorenjsko rojakino, ki zdaj dela v republiških organih.

Socialni blažilci da, toda stimulativni

Nezaposlenost v razvitem svetu ni kaka tragedija, ker jo blažijo amortizerji socialne politike. Ali je pri nas ravno odnosnost socialne politike kriva, da grože brezposelnost doživljamo kot tragic?

»Ni le socialna politika blažilec teh procesov, pač pa zlasti visok narodni dohodek na prebivalca in sicer višji standard. V bogatejši družbi je precej laže prenesti večje število brezposelnosti, kot pa tam, kjer je nacionalni dohodek silno nizek, ko morata dva družinska člana delati za preživetje družine. Socialna politika le z delom ukrepov seže na področje zagotavljanja novega dela in varnosti ljudi, ki nimajo zaposlitve. Socialna politika kot širša družbena politika pa naj bi bila usmeritev celotnega razvoja družbe, komplementarna ekonomiji. Slednjo zanima zgolj profit, zaradi nje nastajajo disfunkcije v sistemu, kar naj blaži socialna politika. Socialni programi pa so pri nas zgolj programi preživetja in varnosti. Ti morajo biti animativno in razvojno naravnani, drugače res samo blažijo odklone ekonomije, ne zagotavljajo pa reaktiviranja ljudi za ponovno delo. Pri nas se je skozi dolga leta socialna politika razumevala kot zagotavljanje materialne varnosti in blaženje posledic ekonomije.«

Kako je animativno in razvojno postavljena, s kakšnimi konkretnimi prijemi na zahodu spodbuja ljudi k ponovnemu delu in skrb zase?

»Za ves sistem tržne ekonomije, način življenja, vzgojo, socializacijo, velja, da je naravnano k temu, da mora človek zase sam poskrbeti in ne, da je to dolžan nekdo drug. Vse ukrepe, je vkomponiran tržni princip. Zaščita sicer obstaja, pravice tudi, toda socialni korektivi so postavljeni tako, da so stimulativni. Tudi zunaj dolgoročno politiko razvoja gradijo na zaposlenosti. Kadar govorijo o socialnih ukrepih, so vedno na prvem mestu tisti, ki vodijo k temu, da imajo ljudje delo, najsi gre za subvencije, dotacije, posebne vlaganja, nadomestila, pomočna sredstva za samozaposlitev, kredite, principe, ki stimulirajo mobilnost delavcev, za izobraževanje delavcev in s tem spremenjanje njihove konkurenčnosti na trgu. Vsaj v državah evropske skupnosti, ki jih bolje poznam, je tako. Šele na drugem mestu so tisti ukrepi, ki se v okvirju socialne politike nanašajo na individualne dajatve na socialne korekcije, tako da konec concev te zajaimejo v glavnem tiste ljudi, ki so nezaposljivi.«

Namesto "družbe" mora torej večja skrb za zaposlovanje preiti

na vsakega posameznika. Kako, ko se prvič število nezaposlenih drastično povečuje, delovnih mest pa je vse manj, in drugič, ko nas je socializem dolga leta vzgajal drugače?

»Gre za spremenjeno dojemljivo vlog. Nestimulativno je in ne angažira ljudi, če imajo občutek, da jim bo nekdo našel delo. Prišli smo do spoznaja, da so ljudje pripravljeni vlagati sredstva, znanje, angažiranje, in da tega ni, dokler so cele generacije ljudi navajene na čakanje. To je povezano s tržno ekonomijo, ta se razvija in prosperira na seštevku vseh vložkov posameznikov, ne le institucij ali države. Ne gre za to, da bi se na tem področju rešili vloge države, pač pa spremenili vloge. Angažirati moramo ljudi, to pa ne pomeni, da bi morala podjetja in država dati roke stran od skrb za zaposlovanje, pač pa zamenjati vrstni red: vsak zase naj poskrbi za svoje delo, podjetje pa mora iskati delovne programe in izkoristiti družbeno bogastvo, ki ga ima tudi v ljudeh, država pa naj skrbti za dolgoročne cilje polne zaposlenosti.«

Na trgu delovne sile ne bo popolnega liberalizma

Delovna sila kot družbeno bogastvo? Toda v tem trenutku se mnoga podjetja srečujejo s tem, da jim je delovna sila prejkone ogromen strošek...

»Zdaj smo v prelomni fazi, ko moramo odpraviti negativne rezultate svojega preteklega ravnanja. Organizacije gledajo delavca kot strošek, ker je toliko podzaposlenih, kar je plod realsocialistične zamenjave ciljev, ko so bili gospodarski subjekti hkrati tudi socialni subjekti. Zdaj ni produktivnosti, ni ekonomskih rezultatov, zdaj je treba posledice preteklosti odpraviti. V organizacijah je zdaj po nekih ocenah 15 odstotkov delavcev odveč, po naših empiričnih izkušnjah pa ponekod celo 25 odstotkov. V tem tržnem boju firme ugotavljajo, da će hočojo konkurirati tržnim subjektom v svetu, morajo odpraviti presežek zaposlenih. Zato se delovna sila pojavi kot strošek. Toda to je ena plat medalje. Sanacije mnogih podjetij vidimo samo skozi zmanjševanje podzaposlenosti in te vrste stroškov, treba pa je videti tudi cele vrste virov za gospodarjenje, na primer stroške energije, surovin, tudi kapital in svojo ceno. Vprašanje je, ali je le delavec največji prob' em, je pa problem zato, ker je edini živi faktor.«

Trg delovne sile bo nadomestil dosedanje ustavno pravico do dela, ko sta delo in zaposlitev zagotavljala socialno varnost. Kakšne porodne krčce pričakujete?

»Trg delovne sile deluje le po posameznih segmentih, ne pa v celoti, niti najmanj pa ni bil trg institucionaliziran, formaliziran in reguliran, kot je v tržnih ekonomijah. Vse moramo narediti: regulirati pogoje delovanja trga, institucionalizirati zlasti eksterne trž delovne sile, dosegci pa tudi, da bomo po tržnih načelih uvedli ceno delovne sile. To ne pomeni, da bo trg samodejno reguliral ceno delovne sile - takega liberalizma svet ne pozna, ceno regulirajo kolektivne pogodbe, v slednjih pa je rezultat odvisen ne toliko od elementov ponudbe in povpraševanja, pač pa od pogajalne moči bodisi delodajalca ali ponudnika delovne sile. Družbeno regulacijo trga pa daje v vseh državah zakonodaja, ki ščiti delavca kot najšibkejši člen in postavlja minimume v pravicah delavcev in socialni varnosti. Pri nas se na to področje spuščajo najmanj trije zakoni (o delovnih razmerjih, o zaposlovanju in o pokojninskem in invalidskem zavarovanju).«

Razpolagate tudi s svežimi podatki o številu nezaposlenih, kar predstavlja en vidik trga delovne sile?

»Brezposlenost je eden od kazalcev ponudbe. Pri nas je kar visoka - blizu 38.000 brezposlenih je v Sloveniji, se pravi, da se približujemo 5 odstotkom.«

Aktivna politika zaposlovanja - nič več mrtva črka na papirju

Kakšni so predlogi aktivne politike zaposlovanja?

»Politiko zaposlovanja smo v celoti redefinirali in za cilj postavili produktivno zaposlenost na podjetniški ravni in optimalno zaposlenost v državi, kar pomeni celotno zaposelitev delazmožnega prebivalstva. Spremenjena politika pomeni naslednje: kratkoročno je treba v okolišinah, ko narašča brezposlenost, alokacijo kapitala usmeriti k novim delovnim mestom in na drugih področjih (kreditnem, monetarnem in podobno) ustvariti pogoje, da se bodo z razvojem podjetij pojavit tudi nova delovna mesta. Ponudbo delavcev moramo narediti konkurenčno, se pravi, da jim bo potrebna več znanja, razviti pa je treba celo vrsto ukrepov aktivne politike zaposlovanja, ki pomenijo nekakšno intervencijo države in institucije na tržišču dela. Te ukrepe smo razvili na področju ponudbe kadrov, na področju povpraševanja po delovnih me-

stih, ter na usklajevanju med obema. Kar zadeva povpraševanje, naj se ustvari čim večje število novih delovnih mest, ponudba dela (generacijski priliv, delavci, ki se vračajo iz tujine) naj se čim bolj prilagaja povpraševanju in posamezniki naj imajo čim več možnosti konkurirati za ta delovna mesta. Pri usklajevanju pa je treba doseči, da bodo odpravljena strukturna neskladja, in bo skrajšana pot od informacije, da nekdo išče delavca in drugi delo, in posredovanje med obema partnerjema. To je treba doseči z informacijskim sistemom in celo vrsto korektivnih nalog.«

Nekaj jih že opravljate, niso le mrtva črka na papirju.

»Že konec leta 1987 smo začeli nuditi pomoč organizacijam pri usposabljanju in izobraževanju delavcev, ki se preusmerjajo znotraj organizacij ali med njimi. Gre za sredstva, združena v republiku za ta namen. V dveh letih smo uspeli na ta način ohraniti več kot 25.000 delovnih mest. Danes v ta proces vstopa vsak mesec 10 novih organizacij. V tem smislu so gibanja v Sloveniji zelo živahna, tudi na Gorenjskem je nekaj organizacij izkoristilo to možnost (Kladivar, Iskra Otoče, Peko Tržič, na sprednu sta LTH in Jelovica).

V aktivno politiko spadajo tudi programi za samozaposlovanje in podjetništvo, ob izvedbi institucij, ki se s tem profesionalno ukvarjajo (Agea, Domus, Razvojni center Celje). Sem sodi tudi izvedba informativno-izobraževalnih seminarjev za kritične iskalce zaposlitve, to so skupine mladih, ki nimajo prave orientacije, kako začeti samostojno delati.

Pomagamo strokovno in s sredstvi pri preusmerjanju presežnih delavcev, kar se bo s sprejetjem novega zakona še povečalo. Preusmerjamо in preusposabljamо suficitne poklice. Izvajamo stipendiranje.

Glede povpraševanja pa je del aktivne politike tudi vključev v pripravo institutov za stimuliranje razvoja v Sloveniji in koncentracija sredstev (denimo iz razvojnega sklada, iz prodaje družbenega kapitala). S sektorjem za zaposlovanje pri komiteju za delo pa skušamo najti materialne osnove za samozaposlovanje in podjetništvo, s tem da bi v prihodnje bilo moč dobiti ustrezne kredite prek investicijskih bank ali pa izplačevanje denarnih nadomestil v ta namen. Sofinanciramo pripravništvo, kjer so organizacije za to manj zainteresirane, lani nam je uspelo v to zajeti več kot 3000 pripravnikov. V planu so še subvencioniranje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve in težje zaposljivih ter sofinanciranje ustanavljanja in opremljanja delovnih mest za invalide. Pri usklajevanju ponudbe in povpraševanja na trgu delovne sile pa naj bi razvili ustrezni informacijski sistem ter okreplili svetovalno in akti-

vnost pospravnih gospodarjih.«

D. Z. Žlebir

Kotarjev Francelj iz Čadovelj:

Cesta je kot kmetija - nikoli ne zmanjka dela

»Zima je zima, saj veste, sneg in poleđica, kidati, posipati, spomladi, ko se zemlja zmeča, se naredijo lame, pesek je treba h kraj spraviti, poravnati, ko se cesta utrdi je treba očistiti kanale, da je voda speljana ven, ob poletnih nevihtah so tu gori radi hudourniki, »ježe«, zemlja se utrga in podrične na cesto. Spomladi so kaj radi sneženi plazovi, čez cesto ga v graben požene. Včasih sem vse na roko zmetal, zdaj bager pripeljejo in z lopato le popravljajo, naredim izogibališča za avtomobile. No, zadnje tri zime mi je bilo s tem prizaneseno. Pa skale lete dol. Najraje spomladi, ko zemlja odjenuje, postane mehka in se odtrga. Zgor tunela najbolj lete dol. Jeseni pa, saj veste, listje leti dol, zamaši kanale, vedno je treba biti na preži. In takrat moraš na cesto, ko najbolj lije, kajti takrat najbolje vidiš, kje je zamašeno, kje trga cesto. Saj me zmerjajo, že pri gozdni so me včasih, naj ne normi, naj počakam, da bo nehalo... Včasih še pojužinati ni bilo časa...«

No, zdaj je le malo postal in čaka, da vsaj najhujše mine, toda prepričana sem, da ne čaka v kuhinji. Tamle na vogal hiše se postavi, k cesti, in čaka, kdaj bo pravi trenutek, da potegne iz hleva svojo Pubo, napreži kimpež in se zapeljet na cesti navzgor v izvidnico. Prej ko uredi kanale, prej bo dobro, manj mu bo cesto strgal. O, dobro ve, kje se bo to najprej zgodilo. Pozna jo, tole cesto, kot svoj žep. Triinadeset let in deset mesecov je delal pri gozdni, pa je že vmes hodil cesto popravljati. Kot redno delovno dolžnost so mu jo zaupali, kajti tovornjaki gozdne cesto najbolj »zrihtajo«. Kaj včasih, ko so s kakšnimi štirimi vozovi furali po njej, danes ti pa tovornjak naenkrat pelje po trinajst, štirinajst ton lesa. Na ovinkih naredijo visok rob, ta material je treba ves nazaj na cesto zmetati, poravnati. Tudi kadar so se plazovi udrli, so od gozdne zagrabilni. Zadnja tri leta, kar je v pokolu, pa še nekaj let prej pa že redno skrbi za cesto. Krajevna skupnost Jelendol ga je najela. Včasih je imel vso, od Slapa do Jelendola je bil sam makadam. Potem so jo najprej asfaltirali od Jelendola do Doline, nato od Slapa do Čadovelj, potem od Čadovelj do tunela in še enkrat od tunela do prve ride. Te dni jo utrjujejo do Jama, do prvih hiš Doline.

»Pomalj jemljejo, počasi gre, ni denarja. Do vrha naj bi počnali, sem jih rekel zadnjič, ko so že delavci in stroji tu. Pa naj kje drugje kasneje naredi. Takole prevažanje strojev sem in tja je vendar najdražje. Pa so mi rekli, da to ne gre, Vi gorovite kot Kramberger, ampak doli imajo pa načrte drugače narejene. Preden do vrha prideš, je slab most, tega je treba najprej narediti. Saj po svoje imajo prav. Most mora res biti nov. Zdaj je vsaj s tunelom zaenkrat mir. Pa so ga že dvakrat poglibljali. Za konjsko vprego je bil narejen, potem ga je bilo treba povisati zaradi avtobusa. V tla so šli, to je bilo najlažje. Samo dva avtobusa sta lahko vozila gor, drug ne. Če sta bila v okvari, je delavce kar pred tunelom počakal. Nazadnje so tunel zgoraj rezali. Polno luknenj so navrtili, vložili eksploziv in so skale počasi trgali. Zdaj gredo lahko skozi tudi največji gozdni tovornjaki z nakladalno napravo zgoraj.«

Da bo brez dela, ko bo povsod položen asfalt, ga podražim. Bo zmogel brez ceste? Živi z njo, z vsako krivino, z vsako njen oblim posebej. Kot ljubica mu je. Če nikogar ni na cesti, on je, mi je zadnjič priporočalo mlad jelendolski dekleč. Ob štirih ponocih, ob lunji, je že na cesti in jo posipa, da bo avtobus zjutraj lahko peljal delavce na delo. Žena sploh ne ve, kdaj vstane, preprosto ga zmanjka. O, dobro ve, kje je. Ko bi vsak mož imel le take ljubice! Še težje kot ona, ga čaka vnuk Matej. Tako je navezan nanj. Če ga zjutraj ne vzame s seboj na cesto, ga mora popoldne. Svojo lopatko ima in tako razmeče pesek po cesti, kot ata. S čisto premrzlimi prstki pride domov, pa nič ne potarna. Da je le z atom na »činčežu«, da se peljeta s konjem, pa je najbolj srečen otrok na tem svetu. Francelj je že hotel prodati Pubo, pa so ga pregorili. Saj konja res vedno kdo potrebuje. In dokler ima še te senožeti lahko v najemu in jih bo sam lahko pokosil, ga bo še obdržal. Že zaradi Mateja. Suha je bila Puba, ko jo je dobil iz Podljubelja, vsa rebra je kažala. Danes je lepo zaobljena, a Francelju še vedno ni všeč. Še malo premalo polna je v sedlu. Za pol dlani višje bi moral stat meso, kaže z roko. O, še bosta hodila na cesto. Tudi če bo do vrha asfalt. Še vedno bo treba urejati robe, porezati grmičevje, da ne bo preveč na cesto sililo, čistiti odtoke listja in blata, pobirati skale, ki tako rade letijo dol... Nak, za delo se ne boji. Cesta je kot kmetija, nikoli ne zmanjka dela. Da bi bilo le zdravje!

Za ta dan sta podelala. Puba ima suho nastlano, v jaslih se, lahen dež gre, ta ne bo ruval ceste. Jutri bo pa spet šel proti Jelendolu, kanale bo čistil ob cesti, na zgornji strani, kjer je gmajna. Tudi v Dolini bo tudi malo pogledal, poravnal robe. Vesel je, če so ljudje zadovoljni z njegovim delom. Kako so hvaležni. »No, Francelj,« zna reči Kuharjeva Lojzka z Jama, »kako lepo si naredil, saj si kar spoglavil. Moram ti malo kavice prinesiti.« Pa Jakova Francaka prav tako. In Francelju se smeje v očeh in srcu. Za take ljudi se je vredno potruditi.

Red je okrog hiše. Drva nad cesto so vzorno zložena, vrt ves preščian, posajeno je že, na dvorišču vse pospravljeno, pod Jezusovim znamenjem so rože. Vse govori o dobrih, pridnih, pospravnih gospodarjih.

»Ne kadim, ne sedim, jem doma, na lopato se ne naslanjam. Če delaš, se mora tudi kaj videti,« razmišlja in se spet ozira v nebo. »Bo, jutri bo vreme, že vidim. Ko sever vleče, je troš, da se bo vreme urial

Miha Naglič

Kar človek ne zmore, Bog pomore

Pogovor z Viktorijanom Demšarjem, malteškim vitezom iz Komende

Z Viktorijanom Demšarjem, častnim vitezom Malteškega viteškega reda smo se pogovarjali letos pozimi v Komendi, kjer živi kot dekan v pokoju. Luč sveta je ugledal na drugem koncu Gorenjske, v Stari vasi pri Žireh. Da bo njegovo življenje nekaj posebnega, se je nakazovalo že takrat, pred šestino desetimi leti, ko so mu izbirali ime. Ker se je rodil na Gregorjevo (12. marca), je babica Balantovka predlagala, da bi ga krstili za Gregorijana. Temu se je uprl oče, ker je bilo tako ime lastu, s katerim se tedaj nista najbolje razumela. Odloči naj župnik, so sklenili. Blagopokojni gospod Jožef Vidmar je pogledal v knjigo svetnikov in izbral ime, ki je še danes silno redko: Viktorijan. Gre za rimskega konzula mučenca iz Kartagine, ki ga ne smemo zamenjati z Viktorjem, papežem mučencem ali z Viktorijanom, ptujskim škofom.

Radosti otroških let ni dolgo užival, saj so ga že kmalu poslali v svet in v šole: najprej k salezijancem na Rakovnik pri Ljubljani, od njih na gimnazijo v Gorico, od tod nazaj v Ljubljano, v škofove zavode v Št. Vidu in potem še na klasično državno gimnazijo v Kranj. Tu se že pred maturo odloči za bogoslovje in 20. junija 1928 postane novomašnik. Duhovniška pot ga najprej popelje nazaj na Gorenjsko, na Koroško Belo in v bohinjsko Srednjo vas, pa v Škofijo Loko in od tod v Ribnico na Dolenjskem, kjer prestane vihre vojne. Leta 1946 pride župnikovat v Komendo, kjer živi še danes. Tu se poleg službe posveti še opravilu, po katerem ga danes pozna in ceni slovenska kulturna javnost: proučevanju in ohranjanju dediščine malteških vitezov, še posebej pa življenja in dela svojega predhodnika Petra Pavla Glavarja.

Toda vse navedeno predstavlja le zunanj oris njegove življenske poti in številni preizkušenj, ki so ga dolele na njej. V pogovoru pa zvemo, da jih je prestajal na način, ki ga je njegova mati izrekla z besedami: »Kar človek ne more, Bog zmore.«

Ker smo pred praznikom dela, navedimo še delavsko različico njenega izreka: »Pridne roke, pošteno srce, da bog pomaga, pa vse gre.« Da je naš sogovornik pri svojem delu jemal v roke predvsem pamet, menda ni treba posebej poudarjati. Prisluhnimo raje njegovim besedam.

Avtor

MIHA NAGLIČ: Predlagam, da začneva najin pogovor daleč od tod: na Malti, otoku sredi Sredozemlja, kjer sta se stoletja srečevala evropski vzhod in zahod. Tam sta se ob koncu lanskoga leta srečala prva državniška sveta in neverjetno prijaznem vzdružju zapečatila »Evropo po Jalti« ter zastavila takšno, kakršna naj bi bila po Malti - nekakšen »uskupni evropski dom«, grajen po novi arhitekturi. Kako ste Vi kot častni vitez Malteškega viteškega reda (MVR) doživeli to srečanje?

VIKTORIJAN DEMŠAR: Odkrito povem, da sem bil zelo vesel izvirne zamisli velikih dveh, ki sta si izbrala prav ta sredozemski otok, to malo državico Malto, za svoje srečanje v blagor miru, zlasti pa še za bodočo Evropo. Gre za vprašanje, ki je za vse nas med najvažnejšimi, malteško okolje pa je že samo po sebi nekakšen simbol humanitarnosti; na tem otoku se namreč že stoletja nahaja sedež ustanove suverenega viteškega reda sv. Janeza Jeruzalem-skega - malteških vitezov. Ti so svoj čas delovali v Palestini (od 1013) z namenom, da bi pomagali popotnikom, zlasti romarjem iz Evrope, jih varovali pred napadalcji ter oskrbovali gostišča in prenočišča. Po zavzetju Palestine s strani Saracenov so se nekaj desetletij mudili na Cipru, nato pa na Rodosu, kjer so sezidali ogromno, še danes stopečo rezidenco in v njej prebivali do leta 1523, ko so jih tudi od tam pregnali mohamedanci. Malto jim je namenil cesar Karel V., tisti evropski vladar, ki si je upal, tako kot pred njim Aleksander Veliki, izreči trditev, da v njegovem cesarstvu sonce nikoli ne zaide.

V času od 13. do 16. stoletja so se posamezne ekipi teh vitezov začele naseljevati tudi po raznih krajinah evropske celine in tudi pri nas v srednj Evropi (Dunaj, Češka, Osijek, Dalmacija), na Slovenskem pa v Komendi, Polzeli in Slapu pri Vipavi. Obdržali so se do 17. in 18. stoletja, v Komendi pa so ostali lastniki tukajnjega veleposestva vse do leta 1890, ko so ga prodali svojemu takratnemu oskrbniku Černiču. Ta je kmalu umrl in vdova, s katero nista imela otrok, je vse skupaj prodala Šmidovim, veleposestnikom iz Gaštaja pri Kranju (iz njihovega rodu je bil znani arheolog dr. Valter Šmid). Kupil je Luka Šmid, sedanjemu gospodarju je ime Ivan - sicer pa je to posebna zgodba. Vrniva se k našim ivanovcem, ki so se imenovali tudi »hospitallerji«, ker so ustavnajli gostišča, bolnišnice in zavetišča za popotnike. Danes je ta red edini, ki je od »viteških« še aktivен v duhu prvotne zamisli, vendar na sodoben način. Šteje več kot 10.000 rednih članov, takih z zaobljubo, vodijo pa ga laiki. Je povsem suveren - nekakšna država brez teritorija - in mednarodno priznan. Še vedno ima nad 50 poslanikov v raznih državah (v Avstriji, Belgiji, Franciji, Španiji, ZDA, Boliviji...). Vrhovni poglavar MVR je veliki mojster v Rimu, pod njim je veliki komendant, ki še vedno biva na Malti, posamezne komende pa upravlja komendantorji. Če pride veliki mojster v Avstrijo, ga sprejme predsednik republike z vsemi častmi. Častni člani, med katere sodim tudi sam, so povečani iz uglednih evropskih družin, tudi iz kraljevskih, predvsem pa seveda krščan-

skih. Med njimi so diplomati, vojaški poveljniki, univerzitetni profesorji... Nove člane sprejemajo na temelju zasluga za red in le na priporočilo tistih, ki so že v njem. Slovesen sprejem je vsako leto 24. junija (na Šentjanževu) na Malti. Novosprejeti ob tej priložnosti prejme plašč in diploma. Sam na sprejem nisem mogel, ker me zdravnik ni pustil.

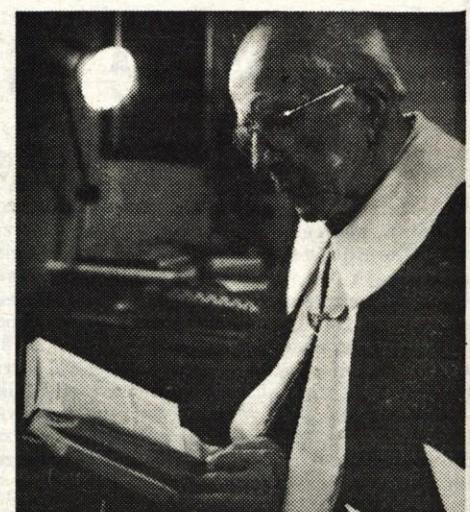
Med ustanove, ki jih člani MVR upravljajo danes, spadajo najmoderneje bolnišnice, medicinske šole, nudijo prvo pomoč in prevoz ob nesrečah, v angleški vojski so tudi bolničarji. Oskrbo vzhodnih Nemcev, ki so lansko leto bežali prek Madžarske in Avstrije, so v glavnem nudili ravno malteški vitezi. Oskrbeli so jih hrano in prenočišče ter posredovali, da so dobili potrebne listine.

Residence MVR v bivši Jugoslaviji, v ČSR in v Avstriji so sodile pod upravo praškega priorja. Posestva v ČSR upajo zdaj dobiti nazaj, veliko vprašanje pa je, kam se je »izgubil« praški arhiv. Srednjeevropska centrala je zdaj na Dunaju, kjer sem tudi že bil. Skratka: MVR ni nekaj zastarelega, fasilnega ali nostalgičnega, je sodobna, času prilagojena ustanova.

Kako ste prišli do prej navedenega imenitnega naslova? Na to vprašanje se verjetno ne da odgovoriti brez poznavanja zgodovinskih vezi med Malto in Komendo. Ker vem, da jih dobro poznate, Vas prosim, da o njih poveste še kaj.

Tega pravzaprav še zdaj ne vem. Moj namen je bil dognati skrivnostni izbor Petra Pavla Glavarja. V oči mi je padla očitna podobnost med njim in komendantorjem Testaferrato, katerih portrete sem našel v župnišču. Druga spodbuda k raziskovanju je bila njuna korespondenca. V pismih se sicer vikata, hkrati pa komendantor Glavarja ošteva in ta mu ne ostaja dolžan. Komendantor vsako pismo sklene z besedami »sempre di cuore« - vedno v mojem srcu - »ad ditissimo«. Povsem neverjetno je, da bi plemič tako pisal nekemu nezakonskemu otroku in pritepenčku - psihološko je to nemogoče, posebej v fevdalnem vzdružju, čeprav je bil Testaferrata zelo dober, blag in darežljiv človek. Leta 1973 sem še sam poletel tja dol na Malto. S seboj sem vzel fotografa mojstra Vilka Majheniča iz Domžal, ki je vse posnel, in višega železniškega nameščenca Janeza Vrtačnika iz Ljubljane. Tako sem imel za vsak razgovor dve priči, vse je bilo dokumentirano; take reči je treba opraviti solidno! Na srečo smo hitro navezali tudi stike s sedanjim baronom Testaferrato, ki je ena najznamenitejših osebnosti na Malti sploh. Gre za staro, ugledno družino. Danes posedujejo imenitna gostinska, športna in podobna podjetja na Malti in Londonu. Baron sam je tudi v diplomatski službi.

Na vprašanje, ali vedo, da je bil nekdo iz njihovega rodu svoj čas komendant na Kranjskem, so odgovorili: »Da, bil je, še pod Habsburžani in menda je imel nezakonskega sina, s katerim si je dopisoval, a o slednjem ne vemo ničesar.« Tedaj sem jim povedal tisto, kar sem sam vedel in dognal, jim izročil nekaj sloven-

ske literature o P.P. Glavarju ter jih povabil na obisk v Komendo: potem smo si še nekoliko dopisovali, nakar je vse skupaj zamrlo. Po desetih letih pa se kar naenkrat oba, baron in baronica, prikažeta v Komendi. Poslej so prišli še večkrat, tudi sin, ki je diplomirani inženir turizma in je takoj navezel stike z našimi turističnimi agencijami. Stiki so se okrepili in tudi nekatere naše ljudi sem seznanil in povezel z njimi.

Tako domnevam, da je moje malteško viteštvu baronovo delo. Plašč in diplomo ti pokažem, če te zanima...

V svojih raziskavah ste torej ugotovili, da je bil Peter Pavel Glavar nezakonski sin komendantorja barona Testaferrate. Kako pa je postal komendinski župnik?

Te reči sem popisal v spisu o P.P. Glavarju, ki je izšel v zborniku »Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu« (1976) in predlagam, da jih povzameva kar od tam.

Peter Pavel Glavar je imel v svojih mladih letih nenavadno burno življensko pot, ki jo je literarno upodobil pisatelj Ivan Pregelj v povesti Odisej iz Komende.

V krstni knjigi stolne župnije sv. Nikolaja v Ljubljani je vpisan takole: Majus 1721. - 2. majus. Baptizatus est Petrus Paulus filius illegitimus Bartholomei Glovar, et Mariae concubinae eius. Levantibus Paulo Glosers et Ursula Tollerin. Per me Josephus Ilrich, vic. - mp. Vpisani je torej, da je nezakonski sin nekega Jerneja Glovarja in njegove priležnice Marije, da je bil krščen 2. maja 1721 na ime Petra Pavla.

Mati je otroka odložila pred vrata komendskega graščine, kjer je bil tedaj župnik komendantor baron Peter Jakob Testaferrata, član viteškega reda Ivanovcev ali malteških vitezov. Na prilogenem listku je bilo napisano, da je bil otrok krščen.

(nadaljevanje v podlistku)

Metka Šparovec:

Nobena žival ne zdrži toliko kot človek

»Na piki« jo imam še od tistega Jezerskega, ko sem se pod večer vračala s Češke koče. Na avtobusni postaji pred Kazino so stali, vsi v rdečih puloverjih ali anorakih, z nahrbtniki in kupi vezi, en sam smer jih je bil. Med njimi edina ženska, odrezava svetlolasta, drobna, živahnna Metka. Kot brglez se vrti med njimi, nobenemu ne ostane dolžna zbadljivke. Smej in spet smej. Je kaj lepšega, kot takšna zdrava vesela zagorena planinska družčina?! Na prvem kamnu že pozabijo na vse tegobe v dolini, v trenutku so drugi, novi, svobodni ljudje.

Na Ledinah so se zbrali tisti dan vsi vodniki kranjskega planinskega društva in obnovili znanje, ki ga vodnik mora obvladati vsak trenutek. Vodenje ljudi v zimskih in letnih razmerah, uporaba derez, cepina, vozli taki in drugačni, prečkanje ledu, prva pomoč... Sama je na redila izpit z vodnika pred desetimi leti, na Ratitovcu je bilo, mož Jože že dve leti prej. Menida sta edini jugoslovanski zakonski par planinskih vodnikov. Vsako leto se dobijo drugod. Nazadnje je bila z njimi pred dvema letoma na Golteh, lani jo je zadržal Jakob. Od lanskega avgusta sta namreč z možem oskrbnika v iskrški koči na Jakobu nad Preddvorom. Čez zimo ob koncu tedna, ob vsakem vremenu, čez poletje je

koča odprta vsak dan. Pomagala sta jo graditi, od prvega dne. Okrog dvesto udarnih ur imata vsak. Prej sta bila enajst let oskrbnika na Kališču, trikrat sta se zavezala za zimsko sezono.

»To je bila muka. Tudi tri, štiri ure sva hodila do Kališča po snegu, ampak če obljubiš, moraš, in če imaš rad planino, koko, planinice, greš srčno rad. Jakob je veliko laži, čeprav velik obisk prav tako zahteva velike napore. So nedelje, ko pride po osemsto, tisoč ljudi. In vsem čaj, pivo, sendviče, kave. Skozi vrata in okna dajem ven. Vsem moraš ustregi. Saj veš kakšni so ljudje! Da bi eden ne dobil čaja, bi se v dolini takoj izvedelo. Če so v nedeljo do konca ljudje, grem v četrtek pospraviti. V četrtek gor in dol, v petek spet gor, v sobote gre Jože dol po kruh in po ostalo. Zdaj med prazniki bova spet ves čas gor. 30. V ponedeljek, 30. aprila, bo na Jakobu kres, v torek, 1. maja, bo v cerkvici maša, v sredo bom šla dol, da bom v četrtek, 3. maja peljala kranjske planinice - upokojence na Kriško goro, v petek bom spet na Jakob.

bu... Ja, saj ti rečem, nobena žival toliko ne zdrži, kot človek. Včasih mi kdo pravi, zakaj ne vzameš osla. Saj sem jaz! Pa me sprašujejo, zakaj s helikopterjem ne zvlečemo zabojev gor. Ja, kje pa žive?! Saj se sploh ne predstavlajo, koliko to stane! Namezvozi pijača traktor, vse ostalo zmosiva z nahrbtnikom. Danes so drugačni časi. Včasih je Iskra veliko dajala za planinice, zdaj se bo koča morala sama vzdrževati. O, imeli pa smo leta iskrški planinci! Samo dogovorili smo se, kam gremo, na domače planine, v Avstrijo, Italijo. Avtobus ni bil nikoli problem. Pa na Mont Blanc, na Fuhrspitze, pa v Afriko na Tupkalu nad Marakešem, da si do morja in daleč po Sahari videl. Naredila sva mednarodno pot prijateljstva, osvojila pa deset vrhov v Avstriji, Italiji in Jugoslaviji, deset jih je nad 3000 metrov visoko. Prelepe spomine imava. Veliko nam je pri tem pomagala Iskra. Petintrideset let sem delala v kontroli relej. Saj smo imeli tudi včasih slabe čase, ni bilo dela, pa smo okna pomivali, pospravljali, a se je vedno spet popravilo. Jaz sem

še ušla prej v pokoj, mož je pa že postal tehnološki presežek in bo z junijem šel predčasno v pokoj. Vsak drugi, ki ga srečam v Kranju je Iskrčan »na čakanju«. Ampak, delavec ni krv. Delavci pa žive?! Saj se sploh ne predstavlajo, koliko to stane! Namezvozi pijača traktor, vse ostalo zmosiva z nahrtnikom. Če je šla ena v stranišče, je takoj druga zamenjala... Pa bo bila samo Iskra na tem, bi še šlo, a kaj ko so še veliko bolje stoeče firme pred stečajem... Če bo nova vlada vsaj deset odstotkov obljudbljenega uresničila, pa bo dobro.«

V nedeljo zvečer sta priletelata pred zaprtjem volišča domov v Stražišču, da sta opravila svojo državljanško dolžnost, danes, v ponedeljek, ima že napisan listek, kaj morata nesti gor: solata, alpsko mleko, rdeča pesa, vegeta, pralni prašek, šivanke, meso za juho, kotleti, teleći, za segedin, zelje... «Ponoči se mi sanja, da sem na Jakobu. Ko bi lepo prihajali, drug za drugim, bi bilo prelep, a kaj, ko posije sonce, pa butnejo vsi naenkrat. Tudi vreme te nese. Včasih je deset kilogramov

kruha premalo, včasih ga je pa ena preveč. Nerodno je tudi, da pitne vode ni. Pod Potoško goro skočim vsako jutro ponjo, da jo imam vsaj za otroke. Včasih pa ves dan kuriš le za tri čaje.«

Metka ima rada lepo, čisto, vedno vse v redu. In ko gledam njen urejen vrt, v stanovanju vse čisto in na svojem mestu, se glas zasmajem, ko mi pove, da je nekoč neka sodelavka, ko jo je spet videla na slikah na tovarniškem stenčasu, iz zavisti pripomnila, češ »saj so vedno eni in isti, le kako ima doma...«

Cistoče jo je naučila mama, Rusinja, izpod Urala doma. Pri Židih je služila v Taškentu, ti so jo naučili gospodinjstva in Metka je bila v najboljši šoli. Ima nekaj vratjega v sebi, ruskega, po mami. Neugnana je že od otroka dalje. S šestnajstimi leti je bila padalka v Lesčah, ko drugega športa ni bilo, danes, v ponedeljek, ima že napisan listek, kaj morata nesti gor: solata, alpsko mleko, rdeča pesa, vegeta, pralni prašek, šivanke, meso za juho, kotleti, teleći, za segedin, zelje...«

«Ponoči se mi sanja, da sem na Jakobu. Ko bi lepo prihajali, drug za drugim, bi bilo prelep, a kaj, ko posije sonce, pa butnejo vsi naenkrat. Tudi vreme te nese. Včasih je deset kilogramov D. Dolenc

Pavle Lužan

ZGOVORNI MOLK, KI PA TO NI

Knjiga humoresk Molk ni zlato pred dvema letoma je bilo sicer zadnje, kar je kranjski dramatik, pesnik in dramaturg Pavle Lužan objavil. Tega leta oziroma v sezoni 1988/89 so igrali tudi njegovo dramo Novi ljubimec lady Chaterley, kar je Tone Partljič glasno napovedal kot "come back" znanega dramatika. Toda vse to sploh ni bilo "tisto", kar Pavle Lužan je in kar se od njega pričakuje. Pričakuje pa se seveda marsikaj: ko se srečata z Rudijem Šeligm, ga ta vprašuje, ali kaj piše in kdaj bo na odru kakšna nova Lužanova drama. Toda tisti, ki poslušajo resnejši del radijskega programa, gotovo niso preslišali nekaj radijskih iger, ki jih Lužan v tem času, ko naj bi "molčal", nenehno piše. Pa tudi otroške radijske igre. Že, že bi kdo rekel, to je vendar za radio, kaj pa tista prava dramatika za gledališki oder?

Na slovenskem gledališkem odru so vaše drame pred desetimi, petnajstimi leti ponemile pravo osvežitev: Salto mortale, Zeleni volk, Živelj življenje Luke D., Srebrne nitke, Triangel, Sreča neposrednih proizvajalcev, Zlati časi, lepi kralji in druže so se kar vrstile. Pojav Lužana kot dramatika je za ocenjevalec gledališča pomenu 'hotenje, da bi razprl eksistenčno tesnobo sodobnega življenja in človeka'. Čemu pripisujete takratno pravca eksplozijo dram?

"Čisto preprosto - tako se je treba pojavljati. Ko se bom znova odločil dati drame v javnost, bom naredil enako. To je lahko taktika, ali kaj, toda tako delam in tako se mi zdi prav. Trenutek je vedno pravi; toda ko bom povsem zadovoljen s svojim delom, potem ne bom okleval."

Potem vaš lanski povratek s komediojo Novi ljubimec lady Chaterley ni bil tisto, kar naj bi bil?

"Mislim, da sem se prenagli. Toda zgodi se, loti se te neštrpnost, pa greš in potrka na vrata umetniškega vodje kakša gledališča. Zdaj vem, da bi čisto lahko drama še nekaj časa počakala v predalu - na ostale drame."

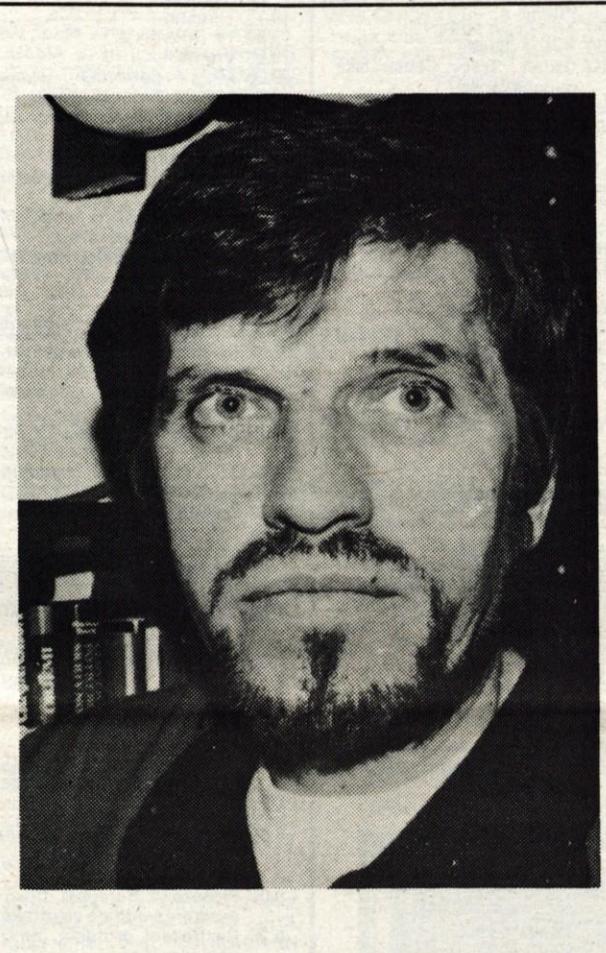
Toda v sedemdesetih letih, ko ste se pojavili na gledališkem nebju, je bil čas za vas pravi in javnost je sprejela vaše drame? Dobili ste celo vrsto priznanj od Zlate ptiče, Prežihovo nagrado, Prešernovo nagrado Gorenjske, osvajali ste prva mesta na natečajih za dramske igre?

"Pustimo priznanja. Mislim, da je javnost mojo dramatiko sprejela zelo različno, vsaj po kritikah sodeč. Zelenega volka na primer Jože Snoj popolnoma raztrgal, Dušan Jovanovič je menil, da Srebrne nitke za uprizoritev v Gleju niso primerne, češ da so preveč črne."

V vaših dramah je najti poetičnost, zaradi katere nekateri tudi niso uprizorljive na odru, pa tudi groteskne. Dramatika, kot jo pojmuje, ni udobna, gledalcu ne pusti spati, pač pa ga dobesedno meče s stola. Je kaj podobnega pričakovati tudi od vaših novih dram?

"Nadaljujem, kjer sem pred leti končal: iščem pa sintezo, novo govorico. Preizkušam, kako na nov način povezati tematiko in obliko, kakšno narekuje in terja prav izbrana tematika. Treba je namreč zamenjati prav vse. Če so bile prej moje drame polne atmosfere konfliktov, zdaj delam drugače; zamenjal sem jezik, ves instrumentarij, obravnavo problemov... skratka vse. In tega nima več v v oblakih."

In iz oblaka se bo vsulo nekaj, čemur bomo rekli - novi Lužan?

"Lahko, če hočete. To, kar se zdaj dogaja v gledališču, piš formalizma pravim temu, eklekticizem, vse to je prehodno. Dognanje in izkušnje so sicer zanimive, toda gre vendarle za zvrsti, ki so po svoje omejene, (na primer Krst pod Triglavom, ambientalno gledališče, plesno gledališče), v nekem smislu defektne, nobena ni kompleksna (mariborskega Fausta izvzemam, ker ga še nisem videl) - prav to pa gledališče mora biti."

Tudi od določenih tem verjetno niste nenehno obsedeni tako kot nekateri drugi avtorji?

"Res ne. Ko sem naletel na Hofmanov roman Noč do jutra in ga predelal za oder, sem sicer dobil vrsto idej, da bi podobno temo obdelal v še kakšni drami ali dveh. Toda premislil sem se, po moje je problematika bila zelo kvalitetno obdelana. Tako je bilo tudi z monodramami. Napisal sem uspešnico - to zdaj že lahko rečem - Živelj življenje Luke D., s katero od nastanka leta 1973 Polde Bibič še kdaj pakdaj nastopa. Toda ostalo je pri eni monodrami in nič več. Pa ne, ker ne bi imel novih zamisli, toda naenkrat je to postal modra, pa sem ostal pri tej edini."

Škoda, ker se vam hitro zapisce kaj takega, kar je podobno komediji, čeprav Luca D. seveda ne bi mogli šteeti med to na Slovenskem tak redko zvrst, toda vsaj zavaben je.

"Se strinjam, da je bil tak, čeprav pa v drugi, Bibičevi postaviti, monodrama deluje tudi na drugačen način. Napisana je bila premišljeno, iz neke hudobije, hotel sem uveljaviti antijunaka, ki je preživel vse do danes, pa čeprav ni, kot prevladujoči literarni junaki po vojni, sodeloval pri graditvi sveta in v podobnih soorealističnih dejanjih, marveč je samo živel v skladu z naravo in njim časom."

Tudi vi se niste mogli upreti čaru Alamuta dolgo pozabljene Vladimira Bartola, ki ga je za nas po dolgih letih odkrila še tujina. Menda zdaj ta njegov roman predelujete v gledališko delo za Prešernovo gledališče. Kdaj ga bomo videli?

"Lahko povem le, da besedilo nastaja, tudi rok je dogovoren. Ne vem sicer ali ga bodo uprizorili v tednu slovenske drame ali pa na začetku nove gledališke sezone. Ali, če sploh bo uprizorjeno. Vsekakor je to delo, ki zaslubi pozornost. Kot osrednji problem me zanimalo zlo v človeku: zlo, ki je vsajeno v človeka in se izraža tudi kot želja po oblasti. Dramatizacija romana seveda prinese povsem nove razsežnosti."

Toda v vsem tem času, ko vas "ni" v gledališču, nenehno ustvarjate. Je to poezija?

S poezijo se sicer nenehno ukvarjam. Pisanje pesmi je zame vzporedno delo, ni nekakšen beg ali izhod, ovinek od dramatike, je pač zvrst, v kateri se prav tako izražam. No, v vsem tem času, ko ne obja-

vljam novih dram, se nenehno ukvarjam z dramatiko. In to na neugleden - vsaj za literarno kritiko - radijskem področju. Znano je, da se literarna zgodovina pri nas sploh ne ukvarja z radijskimi igrami in po tej logiki jih potem takem sploh ni. Po drugi strani pa ni malo avtorjev, tudi pomembnih, ki se resno ukvarjajo s tem: Milan Jesih je na primer letos v knjižni obliki izdal svoje radijske igre, kar se mi zdi prav tako pomembno dejanje kot objava njegovih sonetov."

Ali zato ni Pavleta Lužana v gledališču, ker pač bolj cenite drugo zvrst - radijske igre?

"To ne bi rekel. Res pa je, da bolj cenim svoje radijske kot pa gledališke igre, enostavno boljše so. Skratka - pišem radijske igre, ne molčim, kot se nekaterim zdi. Rad pišem tudi otroške radijske igre, to se mi zdi enako pomembno kot pisati za odrasle. Spodbudil me je Ervin Fritz, potreboval jih je za svoj program, pa sem jih napisal šest ali sedem. Radijska igra je zvrst, ki avtorju pušča ustvarjalno svobodo - domislijsko, poetično, tematsko, tehnično - izvedbeno. Veselim se, da so tudi nekateri pomembni slovenski literati, kot so Kmecl, Zajc, Šeligo, Jančar, Jesih, Rudolf, ali kot je bil Gregor Strniša, pisali in pišejo radijske igre."

Ali obstaja nevarnost, da bo televizija spodrinila radijsko igro?

"Mislim, da se to ne bo zgodilo in preprostega razloga: radijska igra je nenadomestljiva, televizijska je ne more spodriniti. Spodriva jo lahko le naša nekultura, ki izpodriva tudi resno glasbo iz radijskih programov. Na primer: kdo bi se gnjavil s poslušanjem Beckettovih radijskih igri, ko pa nam vsljujejo polke na Radiu plus."

Dvakrat, trideset let takšne programske politike se že kaže v posledicah, in še dobivamo razne nizkotlačne programe, da ne naštavim vsega. Kam vse to pelje, si raje ne zamišljam. V kakšno kulturnejo družbo prav gotovo ne. Zdaj smo celo demokratična družba, vsaj s temi volitvami naj bi to dokazali. Toda, prosim, kakšna demokracija pa je možna v družbi, v kateri prebivalci prebere le pol knjige na leto!"

Dramatiki imate sposobnost pokazati družbi zrcalo, da se vidi v njem, da se razburi zradi takšne slike - in morda spremeni.

"Ne le dramatiki in ne samo dramatika, na svojevrsten način vsak artističen način izdelek in dejanje lahko človeku ali družbi nekaj da - lahko posreduje doživetje zrcala, povzroči reakcije, doživetje spoznanja, odkritja, užitek in morda spremembe. Lahko pa tudi, da ne. Vendar sem prepričan, kljub svoji skepsi, da vsa tovrstna človeška ustvarjalnost vendarle nenehno vpliva na posameznike, ker zmerom izpoljuje neka estetska nagnjenja, estetika pa vedeni vsebuje tudi neko etiko."

Lea Mencinger

KULTURNI KOLEDAR

KRANJ - V galeriji Prešernove hiše je na ogled *ambientalna razstava*, ki sta jo pripravila akad. kipar Marko Kovačič in glasbenik Marko Košnik.

JESENICE - V razstavnem salonu Dolik bodo v soboto, 28. aprila, ob 16. uri odprli Medklubsko foto razstavo *Interclub 90* - Beljak, Jesenice.

V galeriji Kosove graščine je še do 6. maja odprta retrospektivna razstava fotografij in slik *Iva Koželja*.

RADOVLJICA - V Šivčevi hiši je na ogled razstava krajin in tihotijev v olju akademskega slikarja *Kamila Legata*.

V galeriji Kamen je na ogled prodajna razstava krajin slikarja *Frančiška Berceta* z Jesenic.

V fotogaleriji Pasaža radovljiske graščine so še do konca aprila na ogled fotografije avtorja *Franca Črva*, člana foto kluba Jesenice.

BREZJE - V soboto, 28. aprila, ob 19.30 bo na Brezjah gostovala dramska skupina Slovenskega prosvetnega društva iz Radia na Koroskem z dramo *Domov* avtorja *Felixha Mittererja*.

ŠKOFJA LOKA - V galeriji Ivana Groharja je na ogled spominska razstava barvnih predlog za freske slikarja *Iveta Šubicu*.

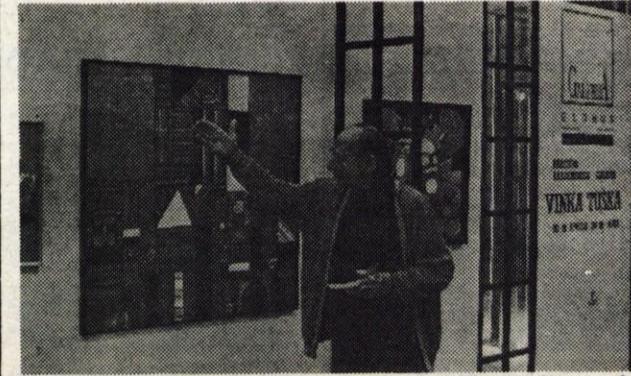
Zbirke Loškega muzeja so odprte vsak dan od 9. do 17. ure.

TRŽIČ - V Paviljonu NOB razstavlja akad. slikar *Valentin Oman*.

KNJIŽNI SEJEM

Radovljica - Knjižnica A.T. Linharta bo v soboto, 5. maja, med 10. in 17. uro organizirala knjižni sejem. V knjižnici namreč ugotavljajo, da jim bralci pogosto ponujejo različne knjige v odkup. Da bi mnogim ustregli - tistim, ki bi prodali in drugim, ki bi morda kupili po zmerni ceni, zdaj organizirajo knjižni sejem. Knjige bodo sprejemali takoj po praznikih in sicer v četrtek, 3. in petek, 4. maja, od 10. do 17. ure.

L. M.

Kranj - V Veleblagovnici Globus, v salonu pohištva so konec minulega tedna odprli Galerijo GLOBUS in kot prvega razstavljalca povabili kranjskega likovnika akademskega slikarja Vinka Tuška. V načrtu nove prodajne galerije ni le opozarjanje kupcev na obogatitev bivalnih prostorov z likovnimi deli, pač pa tudi predstavljanje pomembnejših likovnih del ne le kranjskih, pač pa tudi gorenjskih avtorjev. Galerija je sicer nastala kot plod sodelovanja podjetja Kokre s kranjskim Likovnim društvom; to se kaže tudi v sponsorstvu galerije Lipa v Mestni hiši. Na otvoritvi prve razstave je slikar Tuška predstavil dr. Cene Avguštin.

L. M. Foto: G. Šink

NAŠA PESEM 90

Maribor - Jutri, v petek, 27. aprila, se v Mariboru začenja dnevno enajsto po vrsti bienalno tekmovanje slovenskih pevskih zborov. Madnarodno žirijo bo vodil Marko Munih, zbori pa se bodo potegovali za bronaste, srebrne in zlate plakete Maribor ter za nagrade sponzorjev in organizatorjev tekmovanja - ZKOS in Slovenska pevska zveza ter ZKO Maribor.

Predstavilo se bo sedemnajst izbranih zborovskih zasedb iz Slovenije in zamejstva. Tekmujejo štirje ženski pevski zbori: Rotovčki Maribor, Domžale, Glasbena Matica Trst in Tolmin. Med moškimi pevskimi zbori tekmujejo PPZ Ljubljana, PAZ Vinko Vodopivec Ljubljana in Slava Klavora Maribor ter komorna skupina AVE iz Ljubljane. Največ bo mešanih pevskih zborov - deset: Cantemus kamnik, APZ Tone Tomšič Ljubljana, Glasbena Matica Ljubljana, Svoboda Šoštanj, Peko Tržič, Svoboda Vuzenica, Obala Koper, Pro Musica Maribor, APZ Boris Kraigher Maribor in APZ Boris Kidrič Celje.

Letošnje tekmovanje prinaša tudi nekaj novosti: uvedena je kategorija malih pevskih skupin do šestnajst pevk oziroma pevcev. Obvezni in prosti programi so zdaj razdeljeni. Vsak zbor bo zato tekmoval dvakrat: v prvem nastopu iz izborom motetov in madrigalov Jakoba Gallusa, skladb Hugo Wolfa in Marija Kogojca. V drugem nastopu pa bodo pevsci nastopali s skladbami v lastnem izboru. Prireditve se bo zaključila z zaključnim koncertom najboljših in posebej nagrajenih zborov.

L. M.

KROPA 1914 - 1918

V Kovaškem muzeju bo stačna zbirka dober mesec poprestrena s prikazom arhivskega gradiva o vojnem času 1914 - 1918 v Kropi. Na ogled so razglednice s sporočili s front in zaledja, ki so jih kroparski »zibcenarji« (vojaki 17. pehotnega polka) pošljili tedanjemu župniku Valentiu Oblaku. Ta je v župnijski kroniki vestno vpisoval vse mobilizirane vojake in njihove usode v Galiciji, na soški fronti in Tirolih. Kronika zajema dalje tudi gospodarske zadeve Žebljarske zadruge, preskrbno (aprovizacijo) in cene živil, vremenske posebnosti, delovanje cerkve in šole, društveno kulturno delo, narodnostno in politično gibanje, odmeve s front in vplive vojnih dogodkov, gledano z vidika pisca kronike. Zapisovanju vtisov se ni ognil tudi učitelj Josip Pleničar v šolski kroniki.

Večina gradiva je last Župnijskega urada v Kropi, del je prispeval pobudnik predstavitev in raziskovalec ing. Janez Šmitek, nekaj pa ga hrani v svoji arhivski zbirki Kovaški muzej.

Z majem bo Kovaški muzej odprt vsak dan, razen ponedeljka, od 10. do 13. ure in od 15. do 18. ure. Vljudno vabljen!

Verena Štekar - Vidic

ureja LEA MENCINGER

TV SPORED

Nagano - Foto: GORAZD ŠINIK

PETEK

27. aprila

- 8.25 Spored za otroke in mlade
9.45 Bluebell, ponovitev nadaljevanke
10.35 Srečno dekle, ameriški film
12.10 25 let s Slaki, ponovitev
13.10 Izgubljeni pod Triglavom, ponovitev dokumentarne oddaje
13.50 San Remo '90, zabavno-glasbena oddaja
15.00 Samorastniki, slovenski film (čb)
16.45 Tednik, ponovitev
17.50 Pokrijte ji obraz, angleška nadaljevanke
18.40 Spored za otroke in mlade
19.30 TV dnevnik
19.59 Zrcalo tedna
20.20 Bajke na Slovenskem, dokumentarna serija
20.55 J. le Carre: Smileyjevi ljudje, nadaljevanke
21.50 TV dnevnik 3
22.15 Oči kritike
22.55 Up in slava, angleški film
0.45 Video strani

2. program TV Ljubljana

- 16.00 Satelitski programi — poskusni prenos
17.30 Zasedanje mednarodnega olimpijskega komiteja, posnetek iz Beograda
19.00 Domači ansambl: Ansambel Vinka Cverleta, ponovitev
19.30 TV dnevnik
20.00 Človek in glasba
21.00 Vprašajte Zvezni izvršni svet
22.00 Olimpijsk kronika
22.30 Satelitski programi

1. program TV Zagreb

- 8.20 TV koledar
8.30 Mati zemlja, dok. oddaja za otroke
9.00 Šolski program
10.30 Poročila
10.35 Šolski program
12.30 Poročila
12.35 Prezrli ste, poglejte
13.30 Kvizkoteka, ponovitev
14.50 Poročila
15.00 Noč z vami, ponovitev nočnega programa

17.00 TV dnevnik
17.20 Izobraževalni program

- 17.50 Oddaja za otroke
18.20 Številke in črke
18.40 Muppet show
19.10 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Senca na soncu, ameriška nadaljevanke
21.00 Zabavnoglasbena oddaja
21.40 TV dnevnik
22.00 Kulturni magazin
23.00 Šport danes
23.05 Noč z vami
1.10 Poročila

SOBOTA

28. aprila

- 8.20 Video strani
8.30 Nemščina
9.00 Spored za otroke in mlade
9.15 Lonček kuhaj
10.20 Ovčar Hobo
13.40 Evrosong, zabavnoglasbena oddaja TV Zagreb
14.25 Družina Robinson, ameriški film
16.55 Predstavitev drugega dela popevk za pesem Evrovizijske '90
17.40 Pokrijte ji obraz, angleška nadaljevanke

23.30 Satelitski programi — poskusni prenos

1. program TV Zagreb
8.50 TV koledar
9.00 Izbor izobraževalnega programa
10.00 Nedeljsko dopoldne za otroke
11.00 Kmetijska oddaja
12.00 Resna glasba
13.00 Ciklon Tracy, avstralska nadaljevanke
13.45 Poročila
13.50 Nedeljsko popoldne
16.15 Izobraževalna oddaja
17.00 Veliki cirkus, ameriški film
18.45 Kako je Horton rešil mali svet, risani film
19.10 TV sreča
19.30 TV dnevnik
20.00 Vikend za mrtvece, TV nadaljevanke
20.55 Rezerviran čas
23.50 TV dnevnik
22.35 Poročila v angleščini
0.10 Noč z vami
Dinastija, Agencija, francoška nanizanka
2.10 Poročila

NEDELJA

29. aprila

- 8.25 Video strani
8.35 Otroška matineja
9.30 Poltrona expres, španska nadaljevanke
9.55 Lepi upi, ponovitev nadaljevanke
10.50 Domači ansambl: Rogaska instrumentalni kvintet in ansambel Braneta Klavžarja
11.25 Kmetijska oddaja
12.25 Formula 1, francoška nadaljevanke
13.10 Prisluhnimo tišini
14.00 Križkraž
15.30 Pokrijte ji obraz, angleška nadaljevanke
16.30 TV dnevnik
16.40 Poslovne informacije
16.45 Stara družina, ameriški film
17.55 Kavarna
18.50 Risanka
19.00 TV mernik
19.15 TV okno
19.30 TV Dnevnik 2
19.55 Vreme

2. program TV Ljubljana

- 16.00 Satelitski programi — poskusni prenos
17.25 Kako biti skupaj, oddaja TV Zagreb
17.55 Zrenjanin: Rokomet (m) za pokal IHF - Proleter : Dukla, prenos
19.30 TV dnevnik
20.10 Sivi tjuljenji, švedski kratki film
21.45 Meteor, ameriški film

- 20.05 Balkan ekspres, igrana sešija
21.00 Zdravo
22.20 TV dnevnik
22.45 Sova Skupaj na sledi, angleška nanizanka

2. program TV Ljubljana

- 10.00 Oddaja za JLA
13.00 Nedeljsko športno popoldne
19.30 TV dnevnik
20.00 Biblja: Izgubljeni raj, dokumentarna oddaja
20.50 Najlepša jutra so zjutraj, dokumentarna oddaja
21.35 Satelitski programi — poskusni prenos
21.25 Lov za zelenim diamantom, ameriški film
23.15 Športni pregled

1. program TV Zagreb

- 9.30 Poročila
9.35 Asterix, ponovitev risane serije
10.00 Nedeljsko dopoldne za otroke
11.00 Kmetijska oddaja
12.00 Resna glasba
13.00 Ciklon Tracy, avstralska nadaljevanke
13.45 Poročila
13.50 Nedeljsko popoldne
16.15 Izobraževalna oddaja
17.00 Veliki cirkus, ameriški film
18.45 Kako je Horton rešil mali svet, risani film
19.10 TV sreča
19.30 TV dnevnik
20.00 Vikend za mrtvece, TV nadaljevanke
20.55 Rezerviran čas
23.50 TV dnevnik
22.35 Poročila v angleščini
0.10 Noč z vami
Dinastija, Agencija, francoška nanizanka
2.10 Poročila

PONEDELJEK

30. aprila

- 9.00 Spored za otroke in mlade
13.25 Stara družina spet sku-paj, ameriški film
14.35 Bled '89 - SP v veslanju, posnetek
15.35 Sova
16.20 EP, video strani
16.30 TV dnevnik
16.45 Mozaik, ponovitev, Zdravo
18.10 Pokrijte ji obraz, ponovitev
18.25 Miti in legende islamskih ljudstev
19.00 Risanka
19.15 TV okno
19.30 TV Dnevnik 2
19.55 Vreme

- 20.05 D. Jovanović: Prevzgoja srca, predstava SLG Celje
22.10 TV dnevnik
22.40 Osmi dan
23.25 Operne zgodbe
0.20 Sova Skupaj na sledi, angleška nadaljevanke

2. program TV Ljubljana

- 13.30 Evrosong
14.05 »Making news«, angleška nanizanka
15.00 Evrosong
17.00 Satelitski programi — poskusni prenos
19.00 Sedem stoletij kulture Frančiškanov, 1. del izobraževalne oddaje
19.30 TV dnevnik
20.00 Jugoslovenski šanson Ročaška '89
20.40 Po sledih napredka
21.00 Sedma steza, oddaja o športu
21.15 Zlati prah, zabavnoglasbena oddaja
22.00 Nočni vrtljak, dokumentarna oddaja
22.25 Evrosong, oddaja TV Zagreb
23.20 Satelitski programi — poskusni prenos

1. program TV Zagreb

- 8.30 Red mora biti
8.45 Zmajevci, serija za otroke
9.00 Šolski program
10.30 Poročila
10.35 Šolski program
12.30 Poročila
12.35 Prezrli ste, poglejte
13.30 TV dnevnik
14.50 Poročila
15.00 Ponovitev nočnega programa
17.00 TV dnevnik 1
17.20 Izobraževalni program
17.50 Oddaja za otroke
18.05 Zmajevci, otroška serija
18.20 Številke in črke
18.40 Risanka
18.45 Dokumentarna oddaja
19.15 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Beograd: Pozdrav praznku, prenos
20.50 I. Ivanac: Odmor za utrujene jezdce ali Don Juanov nasmej, posnetek gledališke predstave
22.45 TV dnevnik
23.05 Narodna glasba

- 23.50 Šport danes
23.55 Noč z vami
Ognjena polja
1.55 Poročila

TOREK

1. maja

- 8.15 Pihalni orkester Papirnice Vevče, praznična budinica
8.45 Spored za otroke in mlade
11.15 Mozaik, ponovitev
12.15 Zaključni nastop prvognajencev republike tekmovanja učencev in študentov glasbenih šol, 1. del
13.00 Labirint, ameriški film
14.35 Znotraj labirinta, ameriški dokumentarni film
15.35 Sova Skupaj na sledi, angleška nadaljevanke

- 16.30 TV dnevnik
16.45 Spored za otroke in mlade Lonček, kuhanje
18.05 Pokrijte ji obraz, angleška nadaljevanke

- 19.00 Risanka
19.17 TV okno
19.30 TV Dnevnik 2
19.55 Vreme

- 20.05 Moja poslednja sanja, francoška nadaljevanke
21.00 Pesem upora, francoška glasbena oddaja
22.00 TV dnevnik
22.25 Evrosong, zabavnoglasbena oddaja TV Zagreb
22.10 Sova Skupaj na sledi, angleška nadaljevanke
0.05 Temno ogledalo, ameriški film

2. program TV Ljubljana

- 7.00 Poročila
7.05 TV koledar
7.15 Pihalni orkester Papirnice Vevče, pravomajska budinica, oddaja TV Ljubljana
7.45 Kako se igrajo tuljenji in delfini, oddaja za otroke
8.20 Koncert Stefana Milenkovića v centru Sava, posnetek
9.00 Noč z vami
11.00 Evrosong: Izza kulis Lauseanne, dokumentarna oddaja
11.30 Evrovizije razglednice
13.00 G. Verdi: Traviata, opera
15.30 Narodna glasba
18.15 Ženskam z ljubezijo, zabavna oddaja (R. Serbedžija)

- 19.15 Risanka
19.30 TV Dnevnik
20.00 Sestanek na vrhu, zabavna oddaja (A. Dedić, B. Džordžević)

- 21.20 1. maj 1890 v Zagrebu, dokumentarna oddaja

- 21.50 TV dnevnik
22.10 Jugoslovenski šanson Ročaška '89, oddaja TV Ljubljana

- 23.10 Šport danes

- 23.15 Noč z vami

- 1.156 Carmina Burana, opera

- 22.20 TV Dnevnik 3
22.45 Nagrada Dannyja Kaya 1989
0.20 Sova Skupaj na sledi, angleška nadaljevanke
0.10 Video strani

2. program TV Ljubljana

- 15.25 Evrosong, oddaja TV Zagreb
16.25 Svetnik, angleški TV film
18.05 Koroška pojé '89, 2. oddaja
18.30 Mostovi
19.00 Vaš zelenjavni vrt izobraževalna serija
19.30 TV dnevnik
20.15 Nogomet za pokal UEFA - Juventus : Fiorentina, prenos
22.15 Svet poroča
23.00 Svet poroča
0.00 Satelitski programi

1. program TV Zagreb

- 7.00 Poročila
7.05 TV koledar
7.15 Pihalni orkester Papirnice Vevče, pravomajska budinica, oddaja TV Ljubljana
7.45 Kako se igrajo tuljenji in delfini, oddaja za otroke
8.20 Koncert Stefana Milenkovića v centru Sava, posnetek
9.00 Noč z vami
11.00 Evrosong: Izza kulis Lauseanne, dokumentarna oddaja
11.30 Evrovizije razglednice
13.00 G. Verdi: Traviata, opera
15.30 Narodna glasba
18.15 Ženskam z ljubezijo, zabavna oddaja (R. Serbedžija)
19.15 Risanka
19.30 TV Dnevnik
20.00 Sestanek na vrhu, zabavna oddaja (A. Dedić, B. Džordžević)
21.20 1. maj 1890 v Zagrebu, dokumentarna oddaja
21.50 TV dnevnik
22.10 Jugoslovenski šanson Ročaška '89, oddaja TV Ljubljana
23.10 Šport danes
23.15 Noč z vami
1.156 Carmina Burana, opera

ČETRTEK

3. maja

- 8.50 Video strani
9.00 Spored za otroke in mlade
9.20 Šolska TV
15.30 Sova Skupaj na sledi, angleška nadaljevanke, ponovitev
7.30 Narodna glasba
8.00 Picasso iz Sarajeva, dokumentarna oddaja za otroke
8.25 Raztreseni profesor, ameriški film (čb)
10.00 Erosong
12.00 Risani film
13.25 Alpe Jadran, dokumentarna oddaja
14.00 Noč z vami, ponovitev
16.00 Dokumentarna oddaja
16.30 TV dnevnik
16.40 1. maj z nostalgijo, oddaja o kulturni
18.15 Jalžabet, dokumentarna oddaja
18.45 Ha halo, ha halo, zabavna oddaja
19.15 Risanka
19.30 TV Dnevnik
20.00 Žrebanje lota
20.05 Zadnji kitajski cesar, italijansko-angleško-kitajski film
22.00 TV dnevnik
23.10 Tajči, zabavnoglasbena oddaja
0.00 Šport danes
0.05 Noč z vami
Ognjena polja
2.05 Poročila

2. program TV Ljubljana

- 16.00 Evrosong, oddaja TV Zagreb
17.00 Regionalni programi TV Ljubljana - Studio Ljubljana
19.00 'Alo, 'alo, angleška humoristična serija
19.30 TV dnevnik
20.00 Žaričče
20.30 Bill Oddie v raju, angl. dokumentarna oddaja

- 20.55 Mali koncert

- 21.05 ... A zdaj je maj..., dokumentarna oddaja

- 21.35 Svet na zaslonu

- 22.05 Evrosong, oddaja TV Zagreb

1. program TV Zagreb

- 8.20 TV koledar
8.30 Primeri inšpektorja Potice, otroška nanizanka
9.00 Šolski program
10.30 Poročila
10.35 Šolski program
12.30 Poročila
12.45 Prezrli ste, poglejte
14.45 Šolski program
15.00 Ponovitev nočnega programa
17.00 TV dnevnik
17.20 Izobraževalni program
17.50 Otroški program
18.20 Številke in črke
18.40 Otvoritev razstave »Zlato in srebro Zadra«, prenos
19.30 TV Dnevnik
20.00 Politični magazin
21.05 Kvizkoteka
22.20 TV Dnevnik
22.45 Noč z vami
0.45 Poročila

RADIO

PETEK, 27. aprila:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program, glasba - 6.50 Dobro jutro, otroci - 9.05 Glasbena matinija - 11.05 Petkovo srečanje + glasba - 12.00 Poročila - na današnji dan - 14.05 Gremo v kino - 15.30 Dogodki in odmivi - 15.45 Zabavna glasba - 16.00 Od melodije do melodije + EP - 17.00 Studio ob 17.00 in glasba - 18.05 Vodomet melodij - 19.00 Radijski dnevnik - 19.35 Lahko noč, otroci - 19.45 Z instrumentalnimi ansamblimi - 20.30-23.00 Slovencem po svetu - 23.05 Literarni nočurno - 23.15-4.30 Nočni program - glasba

SOBOTA, 28. aprila:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program, glasba - 5.00 Poročila in Dnevnki kalendar - 5.50 Rekreacija - 6.50 Dobro jutro, otroci - 8.05 Pionirski tečnik - 9.05 Jezikovni pogovori - 10.05 Kulturna panorama - 11.05 Prizma optimizma - 12.10 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 14.00 Poročila - 14.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 14.40 Radijski Merkurček + EP - 15.15 Radio danes, radio jutri - 15.30 Dogodki in odmivi - 15.55 Zabavna glasba - 16.00 Od melodije do melodije + EP - 17.00 Tedenski aktualni mozaik - 18.05 Znano in priljubljeno - 19.30 Obvestila in zabavna glasba - 19.45 Z instrumentalnimi ansamblimi - 20.00 Koncert iz naših krajev - 22.00 Zrcalo dneva - 22.30 Večerni slovenski skladateljev zavetne glasbe - 23.05 Literarni nočurno - 23.15-5.00 Nočni program - glasba

NEDELJA, 29. aprila:

Prvi program

5.00-8.00 Jutranji program, glasba - 8.00 Poročila - 8.05 Radijska igra za otroke - Medvedka s pentijo - 9.05 Še pomnite, tovarši - 10.05 Nedeljska matinija - 10.35 Nedeljska reportaža - 11.03-16.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 16.00 Lojtrca domača - 17.00 Poročila - 17.30 Humoreska tega tedna - 18.05 Priljubljene operne melodije - 19.00 Radijski dnevnik - 19.35 Lahko noč, otroci - 20.00-22.00 V nedeljo zvečer - 22.00 Zrcalo dneva - 23.05 Literarni nočurno - 23.15-4.30 Nočni program, glasba

PONEDELJEK, 30. aprila:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program, glasba - 6.00 Poročila - 7.00 Druga jutranja kronika - 8.05 Glasbena lepljenka - 10.00 Dopoldanski dnevnik: Informacije, gospodarstvo, glasba - 11.05 Izbrali smo... 12.00 Poročila - Na današnji dan - 12.10 Minute z ansamblom - 12.30 Kmetijski nasveti - 14.02 Za mlade radovedne - 14.20 Mladi na glasbenih revijah in tekmovaljih - 15.15 Radio danes, radio jutri - 15.30 Dogodki in odmivi - 15.55 Zabavna glasba - 17.00 Studio ob 17. in glasba - 18.00 Poročila - 18.05 Pihalne godbe vam igrajo - 18.25 Zvočni signali - 19.35 Lahko noč, otroci - 20.00 Sotočja (prenos iz studia Radia Maribor) - 21.05 Zaplešite z nami - 23.05 Literarni nočurno - 23.15-4.30 Nočni program, glasba

TOREK, 1. maja:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program, glasba - 8.05 Radijska šola za srednjo stopnjo - 10.00 Dopoldanski dnevnik: Informacije, gospodarstvo, glasba - 11.05 Danes smo izbrali - 12.10 Pojemo in godemo - 12.30 Kmetijski nasveti - 13.30 Čestitke poslušalcev - 14.02 Znajte za jutri - 17.00 Znano in priljubljeno - 18.05 Za ljubitelje lahke glasbe - 19.35 Lahko noč, otroci - 19.45 Z instrumentalnimi ansamblimi - 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi - 20.35 Minute za ... 22.00 Zrcalo dneva - 23.05 Literarni nočurno - 23.15-4.30 Nočni program, glasba

SREDA, 2. maja:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program, glasba - 8.05 Za knjižne molje - 9.05 Glasbena matinija - 10.00 Dopoldanski dnevnik: informacije, gospodarstvo, glasba - 11.05 Oddala o SLO - 12.10 Pojemo in godemo - 14.05 Mehrurčki - 15.55 Zabavna glasba - 17.00 Studio ob 17. in glasba - 18.05 Minute za jazz - 18.30 Na ljudsko temo - 19.00 Radijski dnevnik - 19.35 Lahko noč, otroci - 20.00 Zborovska glasba po želji poslušalcev - 21.05 S knjižnega trga - 23.05 Literarni nočurno - 23.15-4.30 Nočni program - glasba

ČETRTEK, 3. maja:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program, glasba - 6.50 Dobro jutro, otroci - 9.05 Glasbena matinija - 11.05 Petkovo srečanje + glasba - 12.00 Poročila - na današnji dan - 14.05 Gremo v kino - 15.30 Dogodki in odmivi - 15.45 Zabavna glasba - 16.00 Od melodije do melodije + EP - 17.00 Studio ob 17.00 in glasba - 18.05 Vodomet melodij - 19.00 Radijski dnevnik - 19.35 Lahko noč, otroci - 19.45 Z instrumentalnimi ansamblimi - 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napovedov - 21.05 Literarni večer - 22.20 Iz naših sporedov - 23.05 Literarni nočurno - 23.15-4.30 Nočni program, glasba

KINO

KRANJ CENTER

27. aprila amer. drama ROJEN 4. JULIJA ob 10. uri, amer. kom. KO JE HARRY SREČAL SALLY ob 16. in 18. uri, Film presenečenja ob 20. uri 28. aprila amer. barv. kom. KO JE HARRY SREČAL SALLY ob 17. in 19. uri, prem. amer. akcij. film GLEJ NO, KDO GOVORI ob 21. uri 29. aprila amer. kom. GLEJ NO, KDO GOVORI ob 17. in 19. uri, prem. amer. akcij. film SMRTONOSNO OROŽJE II. ob 21. uri 2. maja amer. barv. kom. GLEJ NO, KDO GOVORI ob 17. in 19. uri, prem. amer. akcij. film NEVARNA MISIJA ob 21. uri 3. maja amer. kom. GLEJ NO, KDO GOVORI ob 16. in 18. uri, amer. thrill. BESNILO ob 20. uri

KRANJ STORŽIČ

27. aprila amer. akcij. film NOČNI SKOK ob 18. in 18. uri, amer. trda erot. DETEKTIVKA Z BEVERLY HILLSA ob 20. uri 28. aprila amer. akcij. film NOČNI SKOK ob 16. uri, prem. amer. trda erot. ROŽNATI SEKS ob 18. in 20. uri 29. aprila amer. barv. akcij. film SMRTONOSNO OROŽJE I ob 16. ur. 30. aprila Ni kinopredstavlj. 1. maja amer. jug. ris. ČAROVNIKOV KLOBUK ob 16. uri, amer. trda erot. ROŽNATI SEKS ob 18. in 20. uri 2. maja amer. krim. film GO LA KLETKA ob 16. in 18. uri, amer. trda erot. DETEKTIVKA Z BEVERLY HILLSA ob 20. uri 3. maja amer. pust. film KAČA IN MAVRICA ob 16. in 18. uri, amer. trda erot. DETEKTIVKA IZ BEVERLY HILLSA ob 20. uri

ŽELEZAR

27. aprila prem. amer. akcij. filma SMRTONOSNO OROŽJE II. ob 18. in 20. uri 28. aprila amer. barv. akcij. film SMRTONOSNO OROŽJE II. ob 17. in 19. uri, prem. amer. barv. akcij. filma NEVARNA MISIJA ob 18. in 20. uri 29. aprila amer. barv. akcij. film SMRTONOSNO OROŽJE II. ob 17. in 19. uri, amer. trda erot. DETEKTIVKA Z BEVERLY HILLSA ob 21. uri 30. aprila prem. hongkon. akcij. filma TIGER V AKCIJI ob 18. in 20. uri 1. maja amer. barv. akcij. film SMRTONOSNO OROŽJE II. ob 18. in 20. uri

DOM KAMNIK

27. aprila amer. barv. srlj. MUHA II. ob 18. in 20. uri 28. aprila prem. amer. barv. thrill. BESNILO ob 17. in 19. uri, amer. trda erot. DESERT S METANO ob 21. uri 2. maja amer. kom. KO JE HARRY SREČAL SALLY ob 17. in 19. uri, prem. amer. thrill. BESNILO ob 21. uri 3. maja amer. akcij. film SMRTONOSNO OROŽJE II. ob 18. in 20. uri

LAZE

27. aprila amer. akcij. film SMRTONOSNO OROŽJE ob 20. uri

DUPLICA

28. aprila amer. barv. srlj. MUHA II. ob 20. uri 29. aprila prem. jug. amer. ris. ČAROVNIKOV

KLOBUK ob 16. uri, amer. akcij. film NEVARNA MISIJA ob 18. in 20. uri 2. maja amer. akcij. film NOČNI SKOK ob 20. uri 3. maja amer. akcij. film SMRTONOSNO OROŽJE II. ob 20. uri

TRŽIČ

28. aprila prem. franc. barv. filma VELIKA MODRINA ob 17. 19. in 21. uri 29. aprila prem. hongkon. akcij. filma TIGER V AKCIJI ob 17. in 19. uri, prem. amer. trde erot. ŠEFINJA ZNA VSE ob 21. uri 3. maja amer. kom. KO JE HARRY SREČAL SALLY ob 18. uri, prem. amer. trde erot. ROŽNATI SEKS ob 20. uri

DOVJE

29. aprila amer. akcij. film NOČNI SKOK ob 19.30 uri

ŠKOJAVA LOKA

27. aprila amer. thrill. D.O.A. ob 18. in 20. uri 28. aprila amer. vojni akcij. film NAPAD NA BAZO GLORIA ob 18. in 20. uri 1. maja amer. akcij. film NAPAD NA BAZO GLORIA ob 18. in 20. uri 2. maja amer. akcij. film V TIGROVEM GNEZDU ob 18. in 20. uri 3. maja trda erot. OSVOBODITEV MIŠTÝ BEETHOVEN ob 20. uri

POLJANE

27. aprila amer. akcij. film BARVE NASILJA ob 19. uri 29. aprila amer. kom. ZAPOSLENO DEKLE ob 18. uri

ŽELEZNIKI

27. aprila amer. vojni akcij. film NAPAD NA BAZO GLORIA ob 18. in 20. uri 28. aprila amer. thrill. D.O.A. ob 20. uri 29. aprila amer. akcij. film BARVE NASILJA ob 19. uri 2. maja amer. kom. ZAPOSLENO DEKLE ob 20. uri

RADOVLJICA

27. aprila hongkon. karate film ZMAJ BRUCE LEE ob 18. uri, hongkon. karate film ZMAJEVA IGRA SMRTI I. del ob 20. uri 1. maja hongkon. karate film ZMAJEVA IGRA SMRTI II. del ob 22. uri 28. aprila amer. akcij. film JAMES BOND 007 - DOVOLJENJE ZA UBIJANJE ob 18. in 20. uri 2. maja amer. pust. film NEVIDNI UBIJALEC ob 18. uri, hongkon. karate film ZMAJ BRUCE LEE ob 20. uri 3. maja amer. zab. film DRAGNET ob 20. uri

kovinotehna

BLAGOVNICA FUŽINAR JESENICE

Televizor

ekran 51 cm 7.947,00

za gotovinsko plačilo

samo 7.152,00 din

Televizor

ekran 55 cm 8.777,00 din

za gotovinsko plačilo

samo 7.899,00 din

Videorekorder

samo 7.567,00 din

**Enkratna možnost nakupa
na 5' mesečni kredit**

NEMOGOČE JE MOGOČE - NEMOGOČE JE MOGOČE

UBIJANJE ob 18. in 20. uri 30. aprila hongkon. karate film ZMAJEVA IGRA SMRTI I. del ob 20. uri 1. maja hongkon. karate film ZMAJEVA IGRA SMRTI II. del ob 18. in 20. uri 2. maja amer. pust. film NEVIDNI UBIJALEC ob 18. uri, hongkon. karate film ZMAJ BRUCE LEE ob 20. uri 3. maja amer. zab. film DRAGNET ob 20. uri

BLED

27. aprila angl. pust. film NAPAD NA PLATFORMO DŽENIFER ob 20. uri 29. aprila amer. pust. film BIG - VELIK ob 18. uri, franc. erot. film

18. uri, amer. akcij. film JAMES BOND 007 - DOVOLJENJE ZA UBIJANJE ob 20. uri 28. aprila NEMORALNE ZGODEBE ob 22. uri

29. aprila amer. akcij. film JAMES BOND 007 - DOVOLJENJE ZA UBIJANJE ob 18. in 20. uri 30. aprila amer. pust. film NEVIDNI UBIJALEC ob 20. uri 1. maja amer. pust. film NEVIDNI UBIJALEC ob 18. uri, amer. karate film ZMAJEVA IGRA SMRTI I. del ob

amer. pust. zab. film BIG - VELIK ob 18. in 20. uri, franc. erot. film

18. uri, amer. akcij. film JAMES BOND 007 - DOVOLJENJE ZA UBIJANJE ob 20. uri 28. aprila

NEMORALNE ZGODEBE ob 22. uri

29. aprila amer. akcij. film JAMES BOND 007 - DOVOLJENJE ZA UBIJANJE ob 18. in 20. uri 30. aprila amer. pust. film NEVIDNI UBIJALEC ob 20. uri 1. maja amer. pust. film NEVIDNI UBIJALEC ob 18. uri, amer. karate film ZMAJEVA IGRA SMRTI I. del ob

20. uri 2. maja hongkon. karate film ZMAJEVA IGRA SMRTI I. del ob 18. in 20. uri 3. maja hongkon. karate film ZMAJ BRUCE LEE ob 20. uri

BOHINJ

28. aprila angl. pust. film NAPAD NA PLATFORMO DŽENIFER ob 20. uri

29. aprila amer. pust. film BIG - VELIK ob 18. uri, franc.

erot. film NEMORALNE ZGODEBE ob 20. uri 3. maja amer. pust. film NEVIDNI UBIJALEC ob 20. uri

20. uri 2. maja hongkon. karate film ZMAJEVA IGRA SMRTI I. del ob

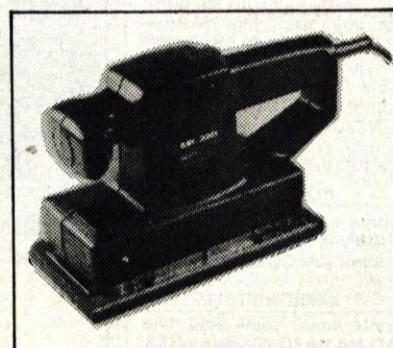
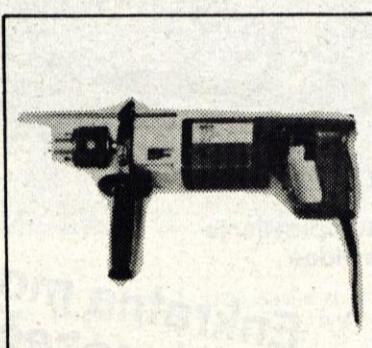
Za današnjo križanko razpisujemo naslednje nagrade:

1. nagrada: 500 dinarjev Tri tretje nagrade</

20 % DO 30 % ZNIŽANJE CEN V MERKURJEVIH PRODAJALNAH

ELEKTRIČNO ROČNO
ORODJE
ISKRA
BLACK & DECKER
PEČI FERROTERM
tip SKB in SKS

PROIZVODI: ELMA Črnuče
EMI Poljčane
SIJAJ Hrastnik

KVALITETNO ORODJE BELZER IZ UVOZA
TV APARATI GOLDSTAR
VIDEOREKORDERJI GOLDSTAR IN TOSHIBA

MERKUR VAS VABI

OBLAČILA
novost
Tržič

Delavski svet ponovno razpisuje dela in naloge
VODENJE FINANČNO RAČUNOVODSKEGA SEKTORA

Poleg splošnih pogojev mora kandidat izpolnjevati še naslednje pogoje:
— višja izobrazba ekonomske usmeritve
— tri leta in pol delovnih izkušenj na področju vodenja in organiziranja finančno - računovodskega poslov

Na razpisanih delih in nalogah s posebnimi pooblastili bo kandidat izbran za 4 leta.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev za razpisana dela in naloge sprejema razpisna komisija Oblačila Novost Tržič, Usnjarska ulica 3, 15 dni po objavi.

O izbiri bomo kandidate obvestili najkasneje v 30 dneh po poteku objave.

MURKA

MURKA
Trgovina na drobno in debelo p.o.
Lesce, Alpska 62

objavlja
LICITACIJO treh rabljenih počitniških prikolic:
1. POČITNIŠKA PRIKOLICA TIP 500, letnik 1981, z bal-
dahinom in dodatno opremo, izkljucna cena 26.000,00
din.
2. POČITNIŠKI PRIKOLICI TIP 500, letnik 1982, z dodat-
no opremo, izkljucna cena ene prikolice je 24.000,00 din.

Prometni davek je vključen v ceni. Licitacija bo v upravnih prostorih MURKE v Lescah, 4. maja 1990, ob 11. uri, po načelu video - kupljeno.
Informacije po telefonu 75-650 - Malej.
Vplačilo 10 % varčnine od izkljucne cene do 4. 5. 1990 od 8. do 11. ure. Kupci morajo blago v celoti vplačati do 8. 5. 1990. Po tem roku 10 % varčnina zapade.

ALPETOUR
POTOVALNA AGENCIJA
KRAJN KOROŠKA C. 5

O B V E S T I L O

CENJENE POTNIKE OBVEŠČAMO, DA BODO AVTO-
BUSI V PONEDELJEK, 30. 4. 1990, VOZILI PO SOBOT-
NEM VOZNEM REDU V MESTNEM, PRIMESTNEM IN
MEDKRAJEVNEM PROMETU.

DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM ŽELIMO PRIJET-
NE PRVOMAJSKIE PRAZNIKE.

SPORT
HOTEL
POKLJUKA

ŠPORT HOTEL POKLJUKA
Goreljk 103, Bled

Šport hotel Pokljuka razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. KUHAR
2. NATAKAR
- Delovno razmerje pod točko 1 in 2 se sklene za nedoločen čas.
3. POMOČNICA V KUHINJI - GOSPODINJA
4. ČISTILKA - SOBARICA
- Delovno razmerje pod točkama 3 in 4 se sklene za določen čas.

Prošnje pošljite v osmih dneh na naslov: Šport hotel Pokljuka, Goreljk 103, 64260 Bled.

INTEGRAL
TOZD Medkrajevni in potniški promet
delavnice in turizem
Titova 67, Jesenice

Na podlagi statuta delavski svet podjetja ponovno razpisuje dela in naloge

DIREKTORJA PODJETJA

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, ki jih določa zakon, izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da imajo visoko ali višjo strokovno izobrazbo ekonomiske, pravne ali druge ustrezne smeri
- da imajo najmanj 5 let delovnih izkušenj na delih in nalogah s posebnimi pooblastili in odgovornostmi
- da imajo vodstvene in organizacijske sposobnosti za uspešno gospodarjenje, kar dokazujejo s svojim dosedanjim delom.

Od kandidatov pričakujemo predstavitev programa in metod dela. Direktor bo imenovan za mandatno obdobje štirih let.

Kandidati naj pošljijo svoje ponudbe z dokazili v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: INTEGRAL Jesenice, p.o., Je-
senice, Titova 67, Kadrovska služba, pod oznako »Razpisna komisija«.

Prijavljeni kandidate bomo o izbiri obvestili v 8 dneh po imenovanju.

KOMPAS

POČITNICE - domovina

- KATALOG POČITNICE 90 - že v poslovalnicah! ●

● KOMPASOV KLUB SUTIVAN, od 20. 6.

dajte! ●
- 7-dnevni aranžmaji z avtobusnim prevozom
● 7-DNEVNO KRIŽARjenje po JADRANU z DVOJAMBORNICO JAVORAK od 5. do 29. 9.
RABAC, 7 dnevni aranžmaji, organiziran prevoz 16. 5., cena 1.127,00 din vključno s prevozom
VRSAR, letovanje v hotelu PANORAMA za teden dni TUHELSKE TOPLICE, slovenski oddih za 7 ali 10 dni

POČITNICE - tujina

ŠPANIJA (Palma de Mallorca, Ibiza), GRČIJA (Kreta, Santorin, Ios, Mikonos, Rodos, Kos), TURCIJA (Antalya, Kemer), FRANCIJA (Azurna obala), CIPER (Larnaka, Limasol), ALŽIRIJA (Tipaza), IZRAEL (Natanija)

KOMPASOV ŠPORTNO POLETJE

TENIŠKI KAMPI Z MIMO JAUŠVEC
UMAG - H. ISTRA/AP. POLINESIJA, 7 dni, 13. 5. (ATP TURNIR - možnost ogleda)

M. LOŠINJ - H. AURORA/H. VESPERA, 7 dni, 16., 23., 30. 6.
ROGLA - H. PLANJA, 7 dni, 15., 22. 9.

TENIŠKA ŠOLA

ROVINJ - VILLAS RUBIN, 5 dni, od 1. 6. do 30. 9.

VIKEND TENIS TEČAJI

ROGLA - H. PLANJA, 3 dni, 8. 6.

- VIKEND PROGRAM V UMAGU (ATP TURNIR) - 18. do 20. 5.

● PREDPRODAJA SAMO VSTOPNIC (7-dnevni paket kart) za ATP TURNIR

- 14. do 20. 5. v poslovalnici Kompas, Šubičeva 1!

KATAMARAN »PRINCE OF VENICE«

VIKEND V ISTRI Z IZLETOM V BENETKE, 3 dni, od 18. 5.

dajte

IZLETI TUJINA:

CAPRI - POMPEJI - VEZUV - RIM, 5 dni, odhod 23. 5., cena 2.850,00 din
ENO-, DVO- IN VEČDNEVNI PROGRAMI ZA ZAKLJUČENE SKUPINE.

KOMPASOVI KONCERTI

- MUENCHEN - Tina Turner, 1 dan, 27. 5.
- MUENCHEN - Prince, 1 dan, 14. 6.

TEČAJI TUJIH JEZIKOV

- Katalog POLETNI TEČAJI TUJIH JEZIKOV
- Velika Britanija, Avstrija, Francija, ZR Nemčija, Španija, ZDA
- PRIPOROČAMO - ZA STAROST OD 12. DO 16. LETA

ROMSEY, WESTON SUPER MARE, EXMOUTH, 3 tedne, junij - september

- ITALIJA '90 ● EKSKLUZIVNI ZASTOPNIK ZA JUGOSLAVIJO
ZA PRODAJO ARANŽMAJEV NA SVETOVNEM PRVENSTVU V NOGOMETU
POSEBNI PROGRAMI ZA OGLED PRVENSTVA
Še nekaj prostih mest za tekmo v Milanu, 10. 6.
ZR NEMCIJA - JUGOSLAVIJA

● GALERIJA KOMPAS, Titova 12, Ljubljana

Prodajna razstava slik na rižev papir kitajske slikarke HUIQUIN WANG. Galerija je odprta vsak dan od 8.00 do 20.00, ob sobotah od 8.00 do 13.00.

INFORMACIJE, PROGRAMI, PRIJAVE
Vse poslovalnice KOMPASA in pooblaščene turistične agencije.

POMISLITE TUDI NASE

Ste že pomisili, da avto, ki mu posvečate običajno kar precej skrbi, ni vse; predvsem pa ni več vreden, kot vi sami, vaši najbližnji... Prav je, da imate vašega "jeklenega konjčka" zavarovanega, vendar pa se tudi vam lahko na delu, na poti na delo ali z dela, na izletu, dopustu, sprehodu, pri športu... kaj zgodi. In prav za takšne primerne zavarovalstvo pozna tudi nezgodno in živiljenjsko zavarovanje.

Nezgodno zavarovanje vključuje vse vrste poškodb, odškodnino za invalidnost in v najhujših primerih tudi za smrt. Drugače povedano, živiljenjsko zavarovanje je kombinacija zavarovanja, ko gre za smrt, delno nezgode in invalidnost, hkrati pa ima tudi varčevalni pomen. Prav ta del-varčevalni pa je bil v jugoslovenskem zavarovalstvu in tudi v Triglavu zaradi inflacije v zadnjih letih domala izničen. Tovrstna zavarovanja so namreč povsod dogovarjana na deset do dvanajst letno dobo.

Že pri premoženskih (letnih) zavarovanjih so imeli v zavarovalstvu oziroma v Zavarovalnici Triglav težave, ko so s težavo lovili inflacijo. Pri živiljenjskem zavarovanju pa je bilo to doslej nemogoče. Zato so se v Zavarovalni skupnosti Triglav letos odločili, da bodo dvakrat na leto revalorizirali tako imenovane finančne učinke inflacije oziroma ovrednotili zavarovalna kritja in premije.

zavarovalna skupnost triglav

GORENJSKA OBMOČNA SKUPNOST Kranj

Tako bodo v Triglavu, v Gorenjski območni skupnosti Kranj pregledali in obnovili vsa dosedanja tovrstna zavarovanja po novih osnovah. Tega se bodo lotili takoj, delo pa bo potekalo vse do konca leta. Zato lahko letos pričakujete obisk zastopnika Zavarovalne skupnosti Triglav na domu. Ker pa bo to zelo obsežno delo, bodo po potrebi vključili tudi dodatne sodelavce. V obnovo bodo vključena vsa živiljenjska zavarovanja, ki trajajo že več kot dve leti in pri katerih mesečna premija ni manjša od 5 dinarjev. Obnova bo pomenila dejansko razveljavitev pogodb, izplačilo obveznosti po sedanjih pogodbah in ureditev novega zavarovanja. V Zavarovalni skupnosti Triglav, Gorenjski območni skupnosti Kranj zato od zavarovancev pričakujejo razumevanje pri opravljanju tega zahtevnega in zamudnega dela. Nenazadnje Zavarovalnica ni povzročila inflacije in ni kriva zanjo; predvsem pa je inflacija tudi to dejavnost pri nas zelo prizadela. Zato upajo, da bodo ob sedanjem umirjanju inflacije tudi to zavarovanje uredili tako, kot je na primer danes uspešno in vabilivo urejeno povsod v svetu.

Poudarjajo tudi, da pri tej akciji ne bodo prezrli določenih oblik varčevanja, ki so znane tudi kot zavarovanje. Za takšne oblike so na Gorenjskem tudi že slišali in sicer v zvezi s posredniško družbo WVP iz Graza. V Zavarovalni skupnosti Triglav, Gorenjski območni skupnosti Kranj razmišljajo tudi o tem. Kako, o tem pa več drugič.

UGODEN PRVOMAJSKI NAKUP ZA PRVOMAJSKE PRAZNIKE LOKA SVOJIM KUPCEM

VINO MASLOVAČKO BELO 1/1	15,10
VINO BRENTAR RDEČI 1/1	14,80
TRAVARICA 1/1 DALMACIJAVINO	49,90
VAFEL KARAT čok. 250 gr. Koestlin	14,30
MIGNON čok. 500 g Koestlin	27,30
NAPOLITanke lešnik 500 g Koestlin	21,40
PIVO UNION 1/2	7,00
KAVA MLETA 200 g	19,90

ISKRENE ČESTITKE ZA
PRAZNIK DELA 1. MAJ
trgovsko podjetje

LOKA
ŠKOFJA LOKA

LIO-Lesna industrija in objekti Škofja Loka

Znanje in kakovost ne poznata težav

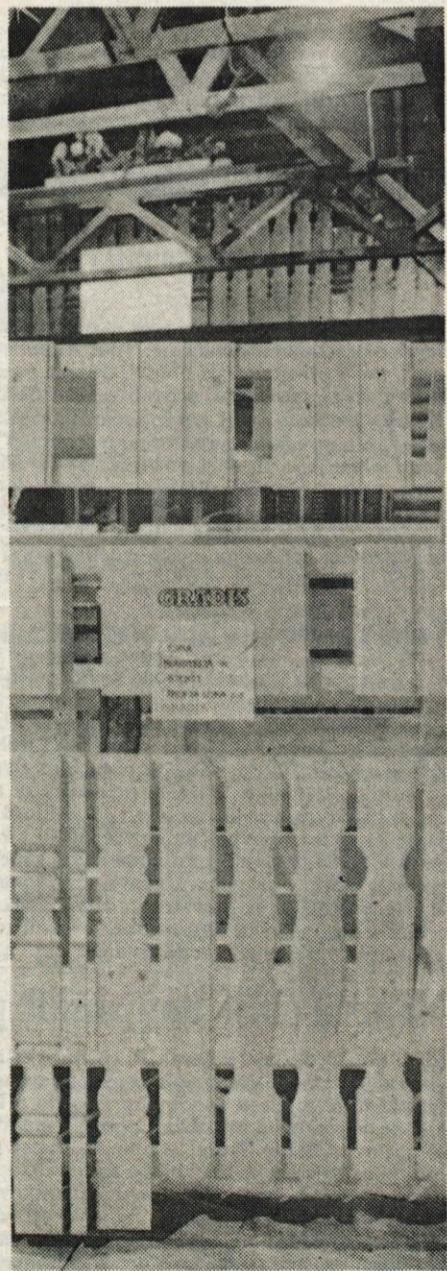
Podjetje LIO - Lesna industrija in objekti Škofja Loka je bilo tako rekoč še do včeraj znano predvsem kot Lesno industrijski obrat Gradisa, ki je bil ustanovljen zaradi žage, in je potem pokrival potrebe gradbenikov, 1945. leta. Ta obrat je kmalu začel delovati samostojno in je bil le nekako simbolično povezan z Gradisom. Zdaj pa je samostojno družbeno podjetje s polno odgovornostjo.

Proizvodne dejavnosti LIO Škofja Loka so danes še vedno "nekako" povezane z gradbeništvo. Razčagajo na primer 40.000 kubičnih metrov lesa na leto, in ga 70 odstotkov predelajo sami, 30 odstotkov pa odstopijo trgu. Kar 60 odstotkov programa lesneg stavbarstva se stavljači vnaprej znana naročila. Sodelujejo na primer z Jelovico pri stanovanjskih hišah. Vendar pa tudi sami delajo montažne večnamenske objekte in znane so na primer njihove brunarice. Zadnje čase pa so se uveljavili s tehnologijo spajanja lesa s kovinskimi ploščami - ježevkami.

Tretja proizvodna dejavnost pa je mizarstvo, ki ima dva sporedna programa. Izstopa predvsem mizarški inženiring na fasadah, ograjah, oblogah, predelnih stenah, stropih. Drugi del pa sestavljajo pohištvena vrata; gre za visoko kakovosten in na zunanjem trgu priznan izdelek iz naravne smreke, ki ga kar 95 odstotkov izvozijo. Poleg znane - naročniške proizvodnje obeh programov, so na domaćem trgu uspešni tudi z ograjnimi deksami, letvami, panoramskimi stenami, fasadnimi elementi za velike zateklivite ipd. Iz slabšega lesa pa delajo embalažo. Razen tega pa trg danes LIO Škofja Loka oskrbuje tudi z žaganjem lesom za ostrešja, letvami, deskami... Zato ni čudno, da so s svojim inženiringom danes znani domači v vseh republikah in tudi v tujini.

Sicer pa okrog tri četrtine njihove proizvodnje ostaja doma, ena četrtina pa gre v izvoz. Skratka, podjetje LIO Škofja Loka z 280 zapošljenimi ni znano, kvečjemu je bila doslej v okviru Gradisa na trenutke nekako težko prepoznavna. Kmalu pa bo v domaćem prostoru prav gotovo še bolj "opozorila" nase. Že prihodnji mesec naj bi odpril svojo industrijsko prodajalno za tako imenovani hobby program.

LIO - Lesna industrija in objekti Škofja Loka želi vsem lepe praznike.

Mercator - Meso - Izdelki

d.o.o., Škofja Loka. Mestni trg 20

**VSEM DELOVNIM LJUDEM IN POSLOVNIM
PRIJATELJEM ČESTITAMO ZA PRAZNIK DELA 1.
MAJ**

GRADIS

Odprt telefon za plače

Gospodarska zbornica in sindikat sta za pogajanja o kolektivni pogodbi pripravila dokaj različna koncepta plač, kar je vzbudilo veliko zanimanja, zato za vaša vprašanja odpiram telefon.

Kolektivne pogodbe počasi, vendar zanesljivo prihajajo v središče pozornosti, oba pogajalca, gospodarska zbornica in sindikat, sta že pripravila predloga, ki se v vsebinskem delu bistveno ne razlikujeta, s tarifnim delom splošne kolektivne pogodbe pa ponujata dokaj različna koncepta plač, o čemer smo že pisali in kar je sodeč po odmevih vzbudilo med našimi bralcji veliko zanimanja.

Naj ponovimo. Gospodarska zbornica ponuja nižje izhodiščne plače, ki jih radi rečemo osnovne plače, sindikat bistveno više, saj zbornica kot najnižjo izhodiščno plačo ponuja 350 mark oziroma 2.450 dinarjev, sindikat pa 600 mark oziroma 4.200 dinarjev. V zbornici namreč sodijo, da naj bo delež gibljivih plač bistveno večji, da bi torej večjo veljavno imelo nagrajevanje po učinku. Na to bistveno razliko je naravnau tudi razpon med najnižjo in najvišjo izhodiščno plačo, saj zbornica predlaga, da naj bo razpon med prvim in osmim tarifnim razredom 1 proti 2,50, sindikat pa 1 proti 3,20.

Zbornični predlog je seveda izrazito podjetniški, sindikalni zaščitniški, kaj bodo prinesla pogajanja je seveda težko napovedati, saj ima sindikat težave tudi sam s sabo. Nedvomno pa se vam porajajo vprašanja, tudi glede podrobnosti kolektivnih pogodb, ki bodo v prihodnje urejale naše plače.

Vaša vprašanja bomo sprejemali na telefonski številki 21-860 in 21-835 v petek, 4. maja od 9. do 12. ure. Ker je časa dovolj, nam jih lahko pošljete tudi pismeno. Predstavnike gospodarske zbornice in sindikata bomo nato prosili, da nanje odgovorijo.

M. Volčjak

IZ GOSPODARSKEGA SVETA

Izgube večje od akumulacije

Jugoslovansko gospodarstvo je lani ustvarilo 619,2 milijarde dinarjev celotnega prihodka, v zadnjem trimesečju za 42 odstotkov več kot v prvih devetih mesecih, kar je odsev visoke inflacije proti koncu leta in ne morda rasti obsega proizvodnje ali učinkovitosti poslovanja. Kljub rasti izvoza znaša delež prodaje blaga in storitev na tujem trgu le 11,9 odstotka v celotnem prihodu, kar je še vedno skromno. Razlika med celotnimi prihodki in izdatki, ki je prikazana kot kosmati dobitek, je znašala 43,2 milijarde dinarjev. Tekoče izgube so znašale dobro 30 milijard dinarjev, več kot polovica je tako imenovanih izgub na substanci, delež izgub zaradi neproračunanih obveznosti imajo kar 48,9 odstotno delež. Izgube pa so bile skoraj trikrat večje od sredstev, namenjenih za akumulacijo, saj je zanjo jugoslovansko gospodarstvo namenilo le 7,7 odstotka razpolojenega dohodka ali nekaj več kot 9,5 milijarde dinarjev.

Pendolino morda še letos

Elektromotorni vlak Pendolino, ki ga izdeluje italijanski Fiat in so ga lani predstavili tudi na naših tirih, bo morda še letos začel voziti tudi pri nas. Strokovna skupina Jugoslovenski železnici proučuje tehnične, ekonomske in druge vidike vključitve motornega vlaka, ki razvije največjo hitrost 250 kilometrov na uro, v jugoslovanski program. Studija bo končana avgusta, če se bodo strokovnjaki odločili za Pendolino pa bo seveda potrebno najti še denar.

Tudi Alpini se pozna mila zima

V žirovski Alpini so lansko leto zaključili sicer pozitivno, vendar s skromnim dobitkom. Tudi Alpini se je pozna mila zima, zlasti pri smučarski obutvi, deloma pa seveda tudi padec življenjskega standarda, prodali so za približno 35 milijonov dinarjev izdelkov manj, kot so računali, vendar pa so prodali 4 odstotke parov čevljev več kot leto prej. V njihovi maloprodajni mreži se je prodaja zmanjšala za 11 odstotkov, za 22 odstotkov pa so povečali prodajo na debelo, izvoz na Zahoda za 6 in na Vzhod za 10 odstotkov. Izvoz je tako v Alpini lani predstavljal 67 odstotkov celotne realizacije, konvertibilni 54 odstotkov in več kot polovico izdelkov torej Alpina izvozi na Zahod. Količinsko pa je imel izvoz celo 73 odstotni delež.

Tuji največ vložili v obstoječa podjetja

Od začetka lanskega leta do srede letosnjega aprila je bilo sklenjenih 1.326 pogodb o tujih vlaganjih pri nas, v vrednosti okoli milijarde mark. Zanimanje tujcev za vlaganja pri nas se je povečalo letos, saj je bilo v letosnjih treh mesecih in pol sklenjenih kar 771 pogodb, kar je več kot v vseh lanskem letu, ko je bilo sklenjenih 555. Gre predvsem za množico manjših vlaganj s povprečno vrednostjo 1,17 milijona mark. Zanimivo pa je, da so tuji povprečno največ vložili v že obstoječa družbenega podjetja in sicer 3,1 milijona mark, v mešani podjetja 0,8 milijona mark, v lastna pa komaj 0,3 milijona mark v povprečju. Nedvomno so še previdni in čakajo, kakršne rezultate bo prinesla gospodarska reforma, saj je manj tveganja naložba v že obstoječe podjetje, kot pa ustanavljanje novih.

Največji obisk italijanskih gostov

Bled, Bohinj, Kranjska gora, 20. aprila - Velikonočni prazniki so prvi pokazatelj prihajajoči turistične sezone. Zato so za gorjenški turizem zlasti spodbudni podatki z Bleda in Bohinjam, kjer se je letos med preteklimi prazniki mudilo rekordno število gostov iz Italije. Precej je bilo Avstrijev in Nemcev, v bohinjskem turističnem društvu pa so povedali, da je Bohinj obiskalo tudi veliko naših zdomev in izletnikov. Na Bledu so 13. aprila zabeležili 1761 nočitev, kar je precej več kot lani in prejšnja leta ob praznikih. Kot so povedali v kranjskogorskem turističnem društvu, je bil večji obisk predvsem dnevnih obiskovalcev, v večini hotelov pa se praznični obiski niso prida znali.

V. S.

Vinko Bogataj poslal prvo informacijo o poslovanju in problemih Elana

Kako pomagati Elanu

Bankam in nekaterim upnikom predlagajo, naj terjatve kot akcijski delež vložijo v Elan

Kranj, 24. aprila - Večina bank je pripravljena pomagati, vendar zaradi omejevalne posojilne denarne politike z denarjem ne morejo prisločiti na pomoč, Elan pa svojih zmognljivosti in svetovne uveljavljene poslovne znamke, v katero je bilo v preteklih desetletjih vloženih na desetine milijonov dolarjev, ne more rešiti z viri dosednjih partnerjev, zato po besedah Vinka Bogataja v.d. predsednika poslovodnega odbora Elana bankam in drugim upnikom predlagajo, naj terjatve vložijo kot svoj akcijski delež v Elan.

V zadnjih dneh trka na naša vrata vse več novinarjev, ki bi radi izvedeli, kaj se dogaja z Elanom, zaradi številnih obveznosti smo konferenco sklicali za 8. maj, pošiljamo pa vam najnujnejše informacije, je napisal Vinko Bogataj, v.d. predsednika poslovodnega odbora Elana, ki se je potem takrat odločil, da ga ne bo potrebno zamen "loviti", kot smo Uroša Aljančiča v zadnjih dneh. Zanimanje javnosti je razumljivo, saj je bil Elan donedavno objem svetovne uspešnosti, krožile pa so seveda različne govorice, ki jih je na Gorenjskem preževali tudi strah, kaj bo s prihankami, ki jih imajo ljudje v Elanovi interni banki, v lanski hiperinflraciji tako vabljivi, zdaj pa zaradi blokirane žiro računa Elana "zamrznjeni". O tem bomo seveda poskušali kaj več izvedeti na časnikarski konferenci.

Imetje v tujini vredno več kot domači dolgovi

Elanova prodaja je sezonska in za nemoteno proizvodnjo od novembra do junija zanjo potrebujejo denarno pomoč, zato jih je februarja letos začeta omejitvena denarno posojilna politika zelo prizadela, saj so se tedaj pretrgali finančni tokovi. Elanu se seveda pozna tretja zelena zima, računalni so, da bo vsaj letošnja normalna in zaradi tega širili poslovno mrežo v tujini, saj izvozijo 80 odstotkov smuči, 70 odstotkov jahnt in čolnov in 99 odstotkov jadralnih letal. Veliko naporov in sredstev so lani vložili v novo proizvodnjo enoto jahnt in čolnov v Italiji in po Bogatajevih besedah celotni obračun pokaže, da je Elanovo imetje v tujini stvarno vredno več kot domači dolgovi.

1,91 milijarde dinarjev plačali za obresti

Tečaj dinara lani ni bil realen, pomagali so si z dinarskim zadolževanjem, kar je Elan

zdaj pripeljalo na mejo rentabilnega poslovanja. Vpijoč je podatek, da je lanski način preverjenja podvojil Elanove dolgove, ni ekonomije in izdelka, ki bi s svojo produktivnostjo in rentabilnostjo lahko eftivno pokrili tak obračun in takšno bremo, mi pa smo to breme moralni plačati, sudi Vinko Bogataj.

Zaradi reelekcije je odstop ponudil celotni bivši poslovodni odbor, vendar pa jih je delavski svet z izjemo predsednika Uroša Aljančiča imenoval za vršilce dolžnosti, za novega v.d. predsednika pa Vinka Bogataja. Tako je za gospodarjenje in naložbe še vedno zadolžen Pavel Koder, za proizvodnjo in razvoj Maks Vrečko in za trženje Silvo Poljanšek.

Zastavna pravica za Medžimursko banko

Dnevno smo v stikih z našimi upniki, ki nas v glavnem podpirajo, izjema je Medžimurska banka, ki je preobremenjena in nelikvidna zaradi lastnih plasmajev do svojih komitentov, večino obveznosti do ne smo pokrili s sredstvi, ki smo jih oskrbeli sami, in jo zavarovali z zastavno pravico v zemljiski knjigi, pojasnjuje Vinko Bogataj in dodaja, da so bile v paniki, ki je bila sprožena prek te banke, netočno prispane terjatve in težave Elanu.

Večina bank je sicer pripravljena pomagati, kar pa jih omejitvena denarno posojilna politika onemogoča. Po posvetih z bančniki in po analizi, ki je pokazala, da Elan sam ne more razrešiti denarnih zagat, predlagajo bankam in nekaterim upnikom, da terjatve vložijo kot svoj akcijski delež v Elan.

Dr. Lojze Sočan, direktor Inštituta za ekonomska raziskovanja pravi, da se je Elan doslej tehnološko, programsko in tržno s svojim imenom uveljavil v ZDA in Evropi, zdaj pa v novem naložbenem prodoru v Evropi na področju plovil (Italija), v postavljanju močnih lokacij za trženje lastnih programov ter tržno in finančno spremjanje širšega slovenskega v jugoslovenskega izvoza (Muenchen, Dunaj), snuje tudi trajne informacijske in strateške povezave s svetom. Močna uveljavitev na japonskem trgu ter zmetki tržne pozicije v Koreji sta prav tako obetavni. Tržni delež Elana v svetovni prodaji smuči je približno 9 odstotkov! Prekinite tega procesa bi bila katastrofa za Elan in nepopravljiva škoda za Slovenijo.

Sočan v nadaljevanju razčlenjuje, kako se je Elan razvil in v svetu uveljavil brez pomoči, saj Jugoslavija nikoli doslej ni znala, pa tudi ekonomska politika sedanje vlade ne pozna zdrave razvojne politike. Še več, sedanji pogoji gospodarjenja najbolj ogrožajo prav izvozna podjetja in podjetja z zdravo poslovno logiko, pravi Sočan in navaja nekaj primerov prelivanj v škodo dobrih in v korist slabih podjetij oziroma regij.

Preloga denarno pomoč Elanu (ki je v jugoslovenskem obsegu subvencij podjetjem skoraj zanemarljiva in niti v Sloveniji ni velika), da bi lahko poravnali urgente, zlasti množico majhnih terjatov, omogočili finančne in druge poslovne dogovore z ostalimi partnerji, ne da bi pri tem trpela redna proizvodnja in zlasti ne strateški položaj, tržni deleži in dobro ime Elana v svetu in doma. Tako bi zagotovili normalne pogoje za temeljito stroškovno, dohodkovno, tržno in strateško selekcijo obstoječih in razvojnih programov Elana, okrepliti pa bi morali Elanov menedžment.

Dobička niso zapravljali

Nesporno je, da je Elan posnel ime Slovenije in Jugoslavije v svet, redno plačeval obveznosti, ki jih izgubarji niso, dobička niso prelivali v pretirano osebno porabo, saj plače Elanovih delavcev nikdar niso bile visoke, že od leta 1975 za osnovna sredstva uporabljajo predpisano stopnjo amortizacije, ki znaša 25 odstotkov letno.

Jesenj so se povezali z angleško firmo Knox' Darcy, ki pripravlja novo organizacijo Elanove proizvodnje, s katero namenavajo zmanjšati tudi režiske stroške. H koncu pa gredo razgovori s tujimi partnerji in sicer s firmo Beneton Nordica, Svetovno banko IFC, GEZE in Laenderbank za ustanovitev mešane družbe.

M. Volčjak

Leto evropskega turizma

Pri nas leta negotovosti

Kranj, 20. aprila - Leto evropskega turizma, ki traja od letosnjega 1. januarja in se bo zaključilo 1. aprila leta 1991, naj bi med evropske turistične države prineslo vrsto akcij. Vsem pa naj bi bil skupen cilj boljša kvaliteta in seveda boljši zaslužek v turizmu, gospodarski panogi, ki v Evropi prednjači, pri nas pa je njena prednost zgolj na papirju.

Za mednarodni turizem veljajo pozitivna razvojna gibanja, saj se je mednarodni turistični promet v zadnjih petih letih povečeval z letno stopnjo rasti okoli 6 odstotkov. Turistični promet v Jugoslaviji in Sloveniji pa vse od leta 1987 nazaže. S tem pa se nenehno znižuje tudi delež Jugoslavije in Slovenije v mednarodnem turističnem prometu.

Ce pogledamo še nekaj števil na lanski turistični beri, lahko ugotovimo, da je slovenski turizem imel 7,9 odstotka vseh prenovečnih tujih gostov v državi, kar pomeni, da v naši republiki že drugo leto tujski pro-

met narašča. To pa je toliko bolj razveseljiv podatek, če hkrati vemo, da to ni rezultat izgradnje novih prenočitvenih kapacitet, pač pa je razlog podaljšanja sezona, bogatejša ponudba, kvalitetna storitev in tudi politične razmere v drugih delih države. Po deležu tujih gostov prihaja k nam še vedno največ Nemcev, Italijanov, Angležev, Avstrijev in Nizozemcev.

Po podatkih Narodne banke Jugoslavije smo lani v turizmu zaslužili 2.230 milijonov dolarjev, kar je 10 odstotkov več kot leto prej. Kljub večkratnim zahtevam pa Narodna banka

Jugoslavije še vedno ne spremi ustanjenega deviznega priliva od turizma po republikah.

V takšnih gospodarskih in političnih razmerah kot so pri nas sedaj, je pravzaprav težko napovedovati, kakšno turistično leto se nam obeta. Če sklepamo po prvih pogovorih in dogovorih so zaenkrat ves napovedi negotove, saj naprimer predsednik ZIS Ante Marković napoveduje razcvet turizma, ki naj bi ga zagotovljala konvertibilni dinar in zaustavljeni inflacija, predsednik Turistične zveze Jugoslavije Nikola Ban, pa je pri napovedih zelo črnogled. Poleg neugodnih političnih, gospodarskih in iz leta v letu hujših ekoloških razmer ga namreč skrbi kronično upadanje števila domačih gostov. Vemo pa, da brez domačega gosta ni turizma. In raziskave, ki so bile narejene v zadnjih mesecih, le še potrjujejo že znano dejstvo, da se v sedanjem upadanju življenjskega standarda ljudje najprej odpovedajo oblikam, nato pa zavabi v oddih. Tako ni čudno, da se je že lani znižal turistični promet domačih gostov za 6 odstotkov. Ker pa je razmerje med domačimi in tujimi prenovečtvimi 54 : 46 odstotkov v korist domačih gostov, pa bo seveda treba storiti vse, da se domači gostje letenemu dopustu ne bi iz leta v letu odpovedovali v večjem številu. Pa naj bo s popusti, krediti in ne nazadnje s kvalitetno ponudbo, ki bo podprtta z reklamo in številnimi podatki o možnostih in cehah letovanja. Evropsko leto turizma naj bo torej leto turizma tudi pri nas!

V. Stanovnik

Marija Volčjak

BOJAN ŠTIH

Kratke in izmišljene zgodbe iz let 1941 - 1945

XLVII.

Bilo je po bitki, pravzaprav po hudem porazu, v katerem je padlo dvajset partizanov in več. Preživeli borce so se zbirali na samotni gorski kmetiji. Kot vsak poraz je tudi ta povzročil med živimi malodružnost in nevero. Molk. Pred hišo sta sedela na kmečkem vozu partizana Razumnika. Pogovarjala sta se o smrti in o žrtvah. "Pa jih je odšlo dvajset. In še pet. Dobri fantje so bili med njimi. Zdaj umiramo za idejo, narod, svobodo in demokracijo," je razmišljal prvi, "ampak, povem ti, že prvi dan po zmagi ne bo več nobene ideje." "Kaj pa bo potem, če ne bo več nobene ideje?" je vprašal drugi. Prvi pa mu je pojasnil: "Ideje se bodo spremene v oblast, v družbene položaje, v funkcije. Ali ne vidiš že zdaj razlike med funkcionarji in partizani na položaju? V hrani, obleki, cigareta? Revolucija bo postala državna oblast. Tudi po vojni bo boj. Tudi mrtvi bodo, vsekakor pa bodo arrestanti. Vsi živi funkcionarji bodo po vojni na lestvah. Vsak izmed njih bo imel svojo lestev, po kateri bo poskušal splezati čim više, vsekakor pa

Brez besed. Foto: GORAZD ŠINK

MIHA NAGLIČ

Slovo od »diktature proletariata«

Ob stoletnici prvega maja, praznika dela in tistih, ki delajo

Prvi maj je bil v naši zavesti zmeraj predvsem praznik tistih, ki »zares« delajo, praznik pravih proletarcev in ne tudi tistih, ki »delajo« ali pa si tako ali drugače prizadevajo, da bi živel od tujega dela. Ker so bili proletarci po številu prevladujoči družbeni sloj, se je kmalu zastavilo tudi vprašanje, kako bi prišli še na oblast in menili so, da je »diktatura proletariata« tista formula, ki rešuje problem. In kako je s tem danes? Še velja geslo: »Delu čast in oblast!«?

V davnem letu 1874 sta se Karl Marx in ruski anarhist Mihail A. Bakunin, blagovestnika mednarodnega delavskega gibanja, prerekala o tem, kaj in kakšna naj bi bila »diktatura proletariata«, se pravi vladavina dela oz. tistih, ki delajo. Njuno razpravo je mogoče povzeti takole:

BAKUNIN: Kaj pomeni to, »proletariat, ki je organiziran kot vladajoči razred?«

MARX: To pomeni, da je postal proletariat dovolj močan in organiziran, da v boju proti ekonomsko privilegiranim razredom uporabi splošna sredstva prisile, namesto se posamično boriti proti njim; lahko pa uporabi le tista ekonomsksa sredstva, ki bodo odpravila lastno naravo salariatia in razreda: z njegovo popolno zmago se konča torej tudi njegova oblast, kajti izginil je njegov značaj.

BAKUNIN: Ali bo mogoče stal celotni proletariat na čelu vlade?

MARX: Ali tvori npr. pri Trade Union celotna Zveza njen izvršni komite? Ali bo izginila delitev dela v tovarnah in ne bo več različnih funkcij, ki izhajajo iz nje? In ali bodo pri Bakuninovi tvorbi »od spodaj navzgor« vsi »zgoraj«? Potem vendar ne bo več nobenega »spodaj«. Ali bodo vsi člani občine hkrati upravljeni skupne interese »območja«? Potem takem ne bo več razlike med »občino« in »območjem«.

BAKUNIN: Nemcev je približno 40 milijonov. Ali bodo npr. vti milijoni člani vlade?

MARX: Certainly! Kajti vsa stvar se začne s sarmovalno občino.

BAKUNIN: Celotno ljudstvo bo vladalo in ne bo več nikogar, nad katerim bi vladali.

MARX: Če človek samega sebe obvlada, se potem po principu ne obvlada; kajti on je vedar on sam in ne kdaj drug.

BAKUNIN: Potem ne bo več nobene vlade, nobene države, če pa bo država, bodo tudi vladarji in sužnji.

MARX: To zgolj pomeni: ko bo izginila razredna oblast in ne bo več države v današnjem političnem smislu.

BAKUNIN: Ta dilema se v teoriji komunistov enostavno razreši. Pod vladu ljudstva razumejo vladu ljudstva s pomočjo malega števila posameznikov, ki jih je ljudstvo izbralo (izvolilo).

MARX: Asine! Osel! Tako demokratično zelje, politično čvakanje! (...) Značaj volitev ni odvisen od tega, kako jih poimenujemo, temveč od ekonomskih osnov, od ekonomskih povezanosti volilcev; in kakor hitro funkcije prenehajo biti politične, ni več: 1. nobene vladne funkcije, 2. delitev splošnih funkcij postane poslovna zadava, ki ne daje nikakršne oblasti, 3. volitev nimajo ničesar od današnjega političnega značaja.

MARX: - takšna stvar kot vse ljudstvo v sedanjem smislu je fantazem -

BAKUNIN: ... predstavnikov ljudstva in »vladarskih držav« - to je zadnja beseda marksistov kar tudi demokratične šole - laž, za katero se skriva despotizem vladajoče manjšine, toliko bolj nevarna, ker se pojavlja kot izraz tako imenovanje volje ljudstva.

MARX: S kolektivno lastnino izgine tako imenovana volja ljudstva in odstopi mesto pravi volji kooperativ.

Potem ko je minilo več kot celo stoletje od teh in podobnih razprav, se je izkazalo, da so bile vse pretežno metafizične narave. Nikoli ni bilo prav jasno, katera so »ekonomski sredstva« oz. ukrepi, ki naj bi zagotovili deproletarizacijo proletariata. Kako zagotoviti, da bi bil značaj volitev odvisen od »ekonomskih povezanih volilcev«? Kako nadomestiti »tako imenovano voljo ljudstva« s »pravo voljo kooperativ«? In koliko je še takih vprašanj, s katerimi pa se v »marksističnih« režimih niso kaj dosti ubadali. Marx je sicer pisal o novi ekonomski bazi, o socialističnem produkcjskem načinu, ki bi omogočil vse mogoče: od generalizacije ročnega dela do uvedbe samoupravljanja kot nove oblike produksijskih odnosov; odpravil naj bi tržno gospodarstvo in menjalno vrednost, obseg proizvodnje bi regulirali potrošniki sami, hiperprodukcije ne bi bilo, če pa bi do nje prišlo, bi jo pravično porazdelili...

V državah, kjer so vladi in Marxovem imenu, so »diktaturo proletariata« vzpostavili posredno z diktaturo partije, ki je vladala »v imenu proletariata« oziroma »namesto« njega. Spekulacije o sistemu socialističnega samoupravljanja

in vladavini združenega dela tega dejstva niso bistveno spremenile.

Proletariatu torej ni bilo dano, da bi vladal; ostala mu je predvsem nujnost in možnost, da je delal. In ker je danes klasični industrijski proletariat (rudarji, železarji, gradbinci...) v razvitih družbah le še obrnjen in manj pomembni družbeni sloj, je s političnega dnevnega reda izginilo tudi vprašanje o možnosti njegove vladavine.

Demokracija torej ostaja posredna, predstavninska in strankarska in še dolgo bodo nekateri vladali v imenu drugih. Gre bolj za to, kako zagotoviti vpliv volilcev na svoje izvoljenje in dejstvo, da doslej v tem oziru nismo iznašli še ničesar, kar bi bilo boljše od klasične »mešane« demokracije, h kateri smo se z zadnjimi volitvami povrnili tudi Slovenci in Hrvati.

Nacionalno je prevladalo nad razrednim, osamosvajanje in povezovanje različnih narodov pa vse bolj presega proletarski internacionalizem boljševiškega kova. Izkazalo se je, da je strankarstvo kljub vsemu boljše od enostranskarstva in politični pluralizem veliko boljši od monizma... Ne nazadnje se lahko prav v teh klasičnih oblikah uveljavlja tudi volja tistih, ki delajo, nasproti tistim, ki bi hoteli le vladati.

Prvi maj kot mednarodni praznik dela ohranja svoj pomen in hkrati izgublja svojo ekskluzivno razredno vsebinsko. Za delo pač že dolgo ne šteje več le »šaflanje«, saj se vse manj dela z rokami in vse več z glavo. Ustvarjalnemu delu, ki določa človekov družbeni položaj, pa vsekakor tudi čast in oblast.

Opomba: Dialoški zapis med Marxom in Bakuninom ni izviren. Gre za priredbo kritičnih zapisov, kakršne si je delal Marx ob branju Bakuninovega dela Država in anarhija. Dosej se niso bili prevedeni oz. objavljeni v slovenščini; dostopni so v MEW XVIII na straneh 633-36.

Odprte strani

Urednikova beseda

Današnje praznične *Odprte strani* začenjam s XLVII. zgodbo Bojana Štiha in nadaljujemo z razmišljanjem Mihe Nagliča ob koncu diktature proletariata. V sredici objavljamo kaj je posebej za Gorenjski glas povedal podpredsednik zvezne vlade Živko Pregl, nadaljujemo z zapisom o Novi reviji, razmišljanjem Blaža Kujundiča o povolilnem obdobju in zaključujemo s pogovorom z dr Dušanom Plutom.

Vsem bralcem voščimo lepe praznike in obilo užitka pri prebiranju Gorenjskega glasa.

Leopoldina Bogataj

MARIJA VOLČJAK

ŽIVKO PREGL, podpredsednik zvezne vlade

Kritični vrh reforme je že mimo, saj povratka ni

Beograd, 25. aprila - Živko Pregl, podpredsednik zvezne vlade, se je kljub zadregi s časom prijazno odzval našemu povabilu in odgovoril na niz aktualnih vprašanj, ki bodo kmalu v središču naše pozornosti, saj so volitve mimo.

Pravite, da optimizem zvezne vlade počiva na rezultatih, kar ste pred kratkim lepo razložili na Bledu, toda kljub temu ostaja občutek osebne note, Markovičeve, tudi Vaše, je zvezna vlada optimistično ugašen orkester?

Po mnogih letih ima Jugoslavija vlado, za katero res lahko rečemo, da je "optimistično ugašen orkester". To je treba pripisati temu, da je mandatar za predsednika vlade Ante Marković izbral ljudi na koncept, ki ga je pred tem predstavil na Zvezni konferenci SZDL. Na delo v zvezni vladi smo se torej zbrali ljudje, ki pripadamo istemu konceptu, to je usmeriti v trg in demokracijo. Važno je tudi, da je vlada razmeroma majhna. V njej nas je 18 - vključno s predsednikom - medtem ko so prejšnje vlade praviloma štele okrog 30 in več članov. Ekipa je dokaj mlada (54 let). Novinarji pravijo, da je najmlajša po vojni. Mnogi med člani vlade smo optimisti po naravi, vedno bolj pa naš optimizem počiva tudi na rezultatih: inflacija je ustavljen, ekonomski sistem smo spremenili tako, da se ne razlikuje več bistveno od tistih v Zahodni Evropi, dosegli smo konvertibilnost dinarja, vstopamo v globoke politične reforme, predlagamo depolitizacijo kazenskega zakona itd. Deležni smo podpore doma in tudi v svetu. Sveda imamo tudi veliko problemov: osrednje postaja vprašanje razvoja in gospodarske rasti, toda vse ob svojem času. Dosej smo se ukvarjali s stvarmi, ki so bile najnajnejše, zdaj pa prihaja na dnevni red tudi to.

Lahko bi rekeli, da imam redko razkošje: delam v dobrem teamu, ki svoje delo šteje za strokovni in moralni izvir, in kjer vlada veliko medsebojno zaupanje in človeška pripadnost.

Dobri voditelji vedo, da morajo zastavljeni projekti dosledno izpeljati do konca, čeprav se ob njegovem uresničevanju poražajo in prihajajo nove, tudi dobre ideje, ki pa v kontekstu povsem ne sodijo, zato jih je bolje zavreči kot pa narušiti projekt. Je bil projekt zvezne vlade doslej kakorkoli popravljen ali pa ga le dosledno uresničujete od prvega dne?

V osnovi se projekt zvezne vlade glede gospodarske reforme oziroma zaustavljene inflacije ni spremenjal. Vsak ponedeljek se pri predsedniku Markoviču zberemo oba podpredsednika in ministri, ki so zadolženi za posamezna področja, pogosto je tu tudi guverner Narodne banke Jugoslavije, in skupaj proučujemo, kje je potrebno tekočo politiko prilagoditi aktualnim gibanjem. To v celotni sestavi vsak četrtek počne Zvezni izvršni svet. Na tej osnovi smo že prilagajali monetarno politiko, zmanjšali smo nekatere davke in prispevke in uveli izvozne stimulacije, kar skupaj znese v prid gospodarstvu okrog 8 milijard dinarjev ali približno 11 odstotkov zveznega proračuna. Kontrolo smo zmanjšali s 25 odstotkov cen proizvajalcev na nekaj manj kot 20. Tako bomo delali tudi v prihodnjem. Pričakujem, da z ukinitev omejitve na plasmaje bank ne bomo čakali do zakonskega roka (15. maj). Še pred koncem junija bomo prenesli oblikovanje cen gospodarske infrastrukture države na gospodarske subjekte, ki pa bodo morali izhajati od kriterijev, ki jih bodo oblikovali v skladu z zakonom o sistemu družbenih kontrole cen.

Modela nismo spremenjali, ga ne bomo in za to ni nobene potrebe. Izbrali smo kombinacijo ortodoksnih in heterodoksnih ukrepov, ki omogočajo hitre rezultate pri zaustavljanju inflacije. Če bi se naslonili na ortodoksnih pristop, ki bi dal antiinflacijske rezultate postopno, bi to pripeljalo do dodatnih nekaj let padanja življenjskega standarda, tega pa si potem, ko življenjski standard pada od začetka 80-tih let, ne moremo več privoščiti. V izbor modela spada tudi potreba po zamrznitvi tečaja, zato tu spremembu ne pride v poštov.

Prvi aprilske podatki govore, da je inflacija padla pod ničlo in tako postala deflacija, kje bodo po Vaši sodbi cene pristale ob koncu aprila, kakšne probleme prinaša deflacija, kako se bomo ljudje sploh nadalili nanjo?

Izgleda, da bo inflacija aprila približno - 3 odstotke. Za približno tri odstotka bodo torej cene aprila padle. Približno toliko, ali še bolj, bodo padale maja in junija. Po tem računamo, da naj bi imeli mesečno inflacijo nekaj manjšo kot 1 odstotek. To bo odvisno od doziranja naših monetarnih ukrepov. Potem takem se nam Jugoslovjanom ne bo treba privajati na življenje z deflacijo. Res pa je, da takšna gibanja povzročajo tudi padec proizvodnje, kar smo sicer pričakovali. Ta padec je nekoliko večji od predvidenega zato, ker smo morali sredi februarja zelo "zategniti monetarni pas". Denarni obtok je bil namreč konec decembra, ko smo začeli z antiinflacijskimi ukrepi, nekoliko večji od ocenjenega, pa tega nismo vedeli, saj tovrstni podatki precej zamujajo. Realno pa je računati, da se bo v drugi polovici leta zaradi nekaterih razvojnih ukrepov proizvodnja popravila in da bo njen celoletni padec približno 2 odstotka. To je neizbežna cena odpravljanja inflacije, ki je bila prej leta naš skupni problem številka 1. Ključno pri tem je, da bo padec cen v tem in naslednjih mesecih popravil realno vrednost osebnih dohodkov in dobička izvoznikov. Stvari - vključno s tečajem dinarja - bodo tako postopno prišle na pravo mestno, a to ne z rastjo cen in indeksiranjem, ki mu v prejšnjih letih ni bilo videti konca in s katerim smo vsi izgubljali.

Podjetjem groze stečaji, je to kritični vrh gospodarske reforme, bo zvezna vlada reagirala ali prepustila proces samemu sebi? Podatki govore o 5 tisoč blokiranih žiro računih podjetij v Jugoslaviji, kje je takšnih podjetij največ?

Podatki o blokiranih žiro računih oziroma o nesolventnosti podjetij so takšni: v prvih treh mesecih letos je zaradi nesolventnosti prijavljeno za začetek stečaja skupaj 213 podjetij v Jugoslaviji. Največ jih je v Srbiji (103), v Srbiji izven področja avtonomnih pokrajin jih je 68, Slovenija je s 15 podjetji na šestem mestu. V takšnih podjetjih v vsej Jugoslaviji delajec nekaj več kot 136.000 delavcev. v Sloveniji pa 4.388. Konec marca je bilo v vsej Jugoslaviji

ji nesolventnih 3.236 podjetij z 1.577.247 zaposlenih, največ v Srbiji (1.570 s 784.028 zaposlenimi), Slovenija pa je bila s 173 podjetji, ki imajo 96.832 zaposlenih, na sedmem mestu. Ta problem se vse bolj zaostruje, kar je zaradi neobhodne restriktivne monetarne politike normalno. Podjetja se morajo opirati na realne vire denarja, saj je Narodna banka Jugoslavije zaklenjena in nazdravega denarja ne tiska več, zato tudi prelivanja niso mogoča. Osnova za dodatno emisijo denarja so izključno devizne transakcije, to je rast deviznih rezerv.

Za nami so najtežje odločitve: vstop v integralni trg (trg blaga in storitev, trg kapitala, trg delovne sile), začetek antiinflacijskega programa in pricetek politično-pluralističnih reform. Lahko rečemo, da smo že mimo kritične točke in da so reforme v Jugoslaviji nepovratne. Lahko jih kaj nepredvidenega upočasni, ne more pa jih več ustaviti in obrniti nazaj. Niso pa še za nami najtežji trenutki. Restriktivna monetarna politika in konvertibilnost dinarja gospodarstva neizprosno izpostavlja mednarodni konkurenčni. Rečemo lahko, da so opravljene temeljne spremembe v makroekonomskem ambientu, zdaj pa se pritiske osredotoča na mikroravnini. Katera podjetja bodo zmogla priti skozi ozko grlo reforme, katera pa se bodo pred njim ustavila in propadla? Tudi takšnih bo veliko, a ne sme jih biti preveč. Določeno število bankrotov in po tem še večje število rojstev novih podjetij je združen stvar. Da bi bilo takšnih rojstev čim več in bankrotov čim manj, se zdaj v Zveznem izvršnem svetu osredotočamo na prestrukturiranje, tudi lastniško, jugoslovanske ekonomije. Spremembe v ekonomskem sistemu to že omogočajo, vedno večji problem pa je (ne)znanje. Zato pripravljamo pomoč podjetjem preko številnih novih agencij, ki bodo delale neposredno ali pa bodo koordinirale ustreznega telesa v republikah. Ukvajale se bodo s spodbujanjem razvoja drobnega gospodarstva, s prestrukturiranjem, nudile bodo pomoč domačih in tujih ekspertov, pomagale bodo sanirati bančni sistem, pospeševali bodo privatizacijo našega gospodarstva. Z ravni federacije ne bomo posredovali z denarjem, saj ga nimamo in to ni naša pristojnost. Določeni kapitalski vložki bodo iz zvezne agencije prisliti samo v banke v okviru projekta nujnega saniranja. Kar se tiče sanacij podjetij, pa bo federacija nudila znanje in organizacijsko pomoč pri angažirjanju domačih in tujih ekspertov. Ne glede na to ostaja težišče v samih podjetjih, in od njih je odvisno, ali bodo s sposobnim managementom pravočasno izkoristila sistemski prednosti, ki jih nudi stabilnost in konvertibilnost domačih valut, odstotnost inflacije in ekonomski sistem, ki zaradi svoje deregulacije podjetjem pušča prostor, da se, kot temu rečemo, "znajdejo".

Napovedali ste odmrznitve plač in cen že pred koncem junija, potem takem prehod ne bo prelom, so pogoji za odmrznitev plač kolektivne pogodbe, ki jih, vsaj v Sloveniji tako kaže, ne bo lahko sprejeti, saj zbornica ponuja 350 mark za najnižjo izhodiščno plačo, sindikat pa zahteva 600 mark?

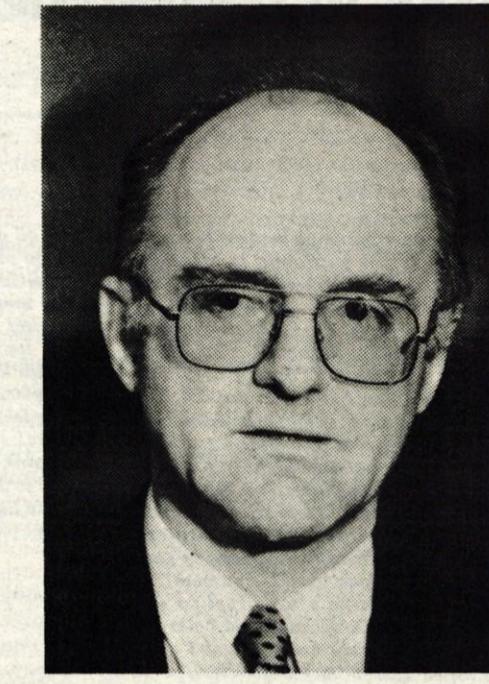
Zakon o zamrznitvi plač bi radi ukinili tako, da bi tovrstne naloge prevzele kolektivne pogodbe. Pri kolektivnih pogodbah gre za institucijo trga delovne sile, ki ga želimo kar se da spodbujati, podobno kot z nastajanjem borz, vrednostnih papirjev itd. spodbujajo trgu kapitala. Izgleda pa, da delo pri kolektivnih pogodbah teče prepočasi in verjetno na njihovo uveljavitev ne bomo mogli čakati. V vsakem primeru je jasno, da zgoj podpis kolektivnih pogodb sam po sebi ne more dvigniti osebnih dohodkov, pač pa je to lahko le rezultat večje produktivnosti. Zdi se mi realno, da se pri odmerjanju osebnih dohodkov v kolektivnih pogodbah začne s sedanjim stanjem, znotraj tega pa omogočiti večjo diferenciacijo. Globalno povečevanje osebnih dohodkov bi namreč šlo lahko samo na račun investicijske potrošnje ali pa materialnih stroškov skupne in splošne porabe - vse to pa je že tako ali tako dokaj simbolično in tu ni več kaj prida rezerv. Sveda je v teh sektorjih treba še marsikaj postoriti za racionalizacijo, toda v svoji materialni teži v primerjavi z osebnimi dohodki to ne pomeni veliko. Pritiski za povečevanje osebnih dohodkov lahko povzročijo samo pritiske za povečevanje števila brezposelnih, saj je globalni obseg razpoložljivih sredstev za osebne dohodke dokaj fiksna količina. Povečati osebne dohodke na delavca je potem mogoče le z zmanjševanjem števila zaposlenih. Prepričan sem, da je to pomemben izhod v mnogih podjetjih, težko pa bi to razumel kot splošno sindikalno orientacijo.

Kakšne so možnosti, da postane dinar tudi zunanjega konvertibilna valuta?

Dinar je že zunanje konvertibilna valuta. Uveljavlja se na mnogih menjalnicah v tujini in v tujih bankah. Če kje dandanes še za dinar dajo manj druge valute, kot je predpisano z našim tečajem, je to napaka tistih, ki v tujini dinarje prodajajo. Zakaj jih prodajo v tujini pod ceno, če jih lahko domačim bankam prodajo po uradnem tečaju!? Prav gotovo bo postopno, v mnogih primerih pa se je to že zgodilo, dinar tudi v tujini dosegel uradno vrednost, ki mu jo je določila Narodna banka Jugoslavije. V letosnjem letu bo Jugoslavija spremenila svoje članstvo v Mednarodnem monetarnem skladu tako, da ga bo preselila iz člena 14. statuta Mednarodnega monetarnega sklada v člen 8. S tem bo dinar tudi formalno dobil konvertibilno veljavo in ga bodo banke v svetu dolžne sprejemati in šteti za konvertibilnega.

Odlaste z davčno reformo, saj je jemanje denarja seveda zelo občutljivo stvar, v Sloveniji jo tolmačimo kot poseganje v našo suverenost. Kako bo zvezna vlada razvezala ta vozel?

Ko govorimo o davčni reformi na ravni Jugoslavije interes Zveznega izvršnega sveta sploh ni »jemanje denarja«. Prav tako ni naš cilj izmenjevati osebne dohodke, dobičke itd. in na to področje vnašati uravnivovalko. Gre namreč preprosto za to, da morajo v Jugoslaviji vpeljati davke, kakršni so značilni za Zahodno

Evropo, ki je po svoji učinkovitosti in splošni ureditvi pomemben zgled pri delovanju Zveznega izvršnega sveta. Želimo tudi doseči preglednost našega davčnega sistema, da bi tuji investitorji lahko izračunali, kakšne davčne obremenitve jih čakajo, ko bodo ustanavljali svoja podjetja v Jugoslaviji ali pa vlagali denar v mešana podjetja. Zdi se mi, da so pri tej temi v Sloveniji premalo prišli do besede ekonomisti, pa tudi pretok informacij o tej temi do slovenske javnosti ni bil dovolj nepristranski. Želimo vpeljati davek na dodano vrednost, davek na dobitek podjetij in sintetični davek na celotni prihodek občanov. Pri tem je pomembno, da zgoj z davek na dodano vrednost velja, da ga je treba pobirati na ravni Jugoslavije kot celote, saj takšnega davka po njegovih navori ni mogoče razbijati po republikah. Prej je realno, da bi lahko del tega davka republikam vracači, saj bi davek na dodano vrednost več kot zadoščal za proračunske potrebe na ravni federacije. Iz tega se vidi, da federaciji ni potrebno pobiranje davka na dobitek podjetij in davka na celotni prihodek občanov, gre pa nam za to, da bi ta dva davek - skupaj z davkom na dodano vrednost - sestavljala celoto davčnega sistema v Jugoslaviji, ki bi bil tujcem razumljiv. Takšna ureditev ne preprečuje republikam, da poleg tega predpišo še dodatne davke, na primer ekološkega. Seveda bo aktualno vprašanje tako imenovane »davčne kompeticije«, ko republike in tudi občine z davki ne bodo smele pretiravati, če ne bodo že zelele, da jim bo zaradi prevelikih obremenitev poslovna skupnost pobegnila na druga območja. Ekonomski sistem je namreč spremenjen tako, da bistveno povečuje mobilnost kapitala, v določeni meri pa tudi delovne sile.

Ne glede na probleme, ki za davčno področje izvirajo iz ustanovne razprave, v Zveznem izvršnem svetu intenzivno delamo. Tečejo strokovni projekti, saj je davčna reforma obsežno delo. Pri tem nam precej pomagajo tudi eksperti, predvsem iz institucij Evropske skupnosti. Ta trenutek za davčno reformo niti ne potrebuje ustanovne »zelene luči«. Tudi če bi jo imeli, strokovne priprave na davčno reformo trajajo nekaj let, saj vemo, da se je čas za izvedbo davčne reforme na Japonskem, v Franciji itd. približal desetim letom. Ustava ni ovira za naše delo, ko pa bodo strokovne priprave pripeljale do točke, ki bi narekovala ustanovne spremembe, bo o vsebinu in načinu našega skupnega življenja v Jugoslaviji že marsikaj jasneje, kot je zdaj.

Kakšne novosti bo prinesel carinski zakon?

Carinski zakon namerava predvsem zmanjšati število izjem pri uvozu. Zdaj skoraj 47 odstotkov uvoza uživa izjem položaj pri carinah, bodisi tako, da carin sploh ne plačuje, ali pa plačuje nizje. Jasno je, da zato preostali uvoz plačuje toliko več. Samo po sebi bo to znižalo splošno carinsko obremenitev. Poleg tega bomo dodatno zmanjšali carinske stopnje in jih tako uskladili z našimi obveznostmi v GATT-u. Carinske tarife nameravamo smotrne prilagoditi potrebam zaščitne politike, saj so trenutno carine precej fiskalno motivirane.

Se vlada dokončno odpoveduje tisočmetrskemu pasu ob mejah ali zadevo le odlaga, kakšne so reakcije na obvezno menjavo na vzhodnoevropskih mejah, kako dolgo lahko obstane?

Komparativne analize kažejo, da tisočmetrski obmejni pas ni večji, kot pri drugih evropskih državah, pač pa manjši. Res pa je: če smo toliko časa vzdržali s sedanjim stometrskim, bomo lahko tudi v prihodnjem, saj se v zadnjem času ni zgodilo nič takšnega, kar bi narekovalo širitev obmejnega pasu. Aktualen in realen pa je problem kvalitetne zaščite naše meje - ne pred drugimi državami, saj se vojno-politične razmere zboljujejo - pač pa pred »transitzom« mamil, orožja, terorizma, ilegalne delovne sile itd. Na to nas opozarjajo zahodne države, ko razmišljamo o ukinutvi potnih listov in viz za vstop v Jugoslavijo v letu turizma, to je letos, morda pa tudi pozneje. Zaščito meje bomo obravnavali tudi v okviru večje profesionalnosti na tem področju ter v okviru prilaganja Jugoslovanske ljudske armade gospodarskim in političnim reformam v Jugoslaviji.

Reakcije prizadetih na uvedbo obvezne menjave na vzhodnoevropskih mejah so seveda negativne. Zgodilo se je pač, da je zaredi uvedbe konvertibilnosti dinarja med področji s konvertibilnimi in področji z nekonvertibilnimi valutami premaknila na naš severovzhodne meje. V dilemi, ali vpeljati vize ali pa vpeljati obvezno menjavo, smo se odločili za slednje, kar že daje dobre rezultate in bolj ali manj natančno odraža naše namene.

Ključni je vsekakor problem družbene lastnine, ki seveda nikakor ni enostaven, rekle ste, da bodo potrebe operativne, pragmatične rešitve, ki jih zvezna vlada že pripravlja, kakšne bodo? Kakšno bo (sam)upravljanje v družbenih podjetjih?

Znanost glede lastnine ne daje enoličnih odgovorov. Poleg tega vprašanja niso rešljiva čez noč, na kar opozarja tudi izkušnja v drugih državah. Res pa je, da je treba začeti takoj. Zato bodo zvezni izvršni svet, potem ko je pred meseci z Zakonom o razpolaganju z družbenim kapitalom odpril proces privatizacije družbene last-

JOŽE KOŠNJEK

Samostojna Slovenija v evropski družini narodov

Pred leti pregrešna misel je danes narodova last

Prispevki za slovenski nacionalni program, objavljeni pred tremi leti v 57. številki Nove revije, so razburkali slovensko in jugoslovansko javnost, avtorji prispevkov pa so bili tarča grobih napadov in diskvalifikacij, pač značilnih za sistem, v katerem smo donedavno živeli. Čas se je zasukal, marsikaj pred leti pregrešnega smo spravili v življenje, sedaj pa je pred nami 95. številka Nove revije s prispevki o samostojni Sloveniji.

"To je nadaljevanje 57. številke Nove revije, zaradi katere sva bila midva z Nikom Grafenauerjem takrat kritizirana in s strani takratnega socialista Smoleta odstranjena s položaja. Če danes berete 57. številko, se vam ne zdi nič posebnega, nekaj vsakdanjega. Jaz upam, da bomo čez tri leta, po tej 95. številki, rekli enako: saj smo samostojno Slovenijo že dosegli. Slovenska združenja se precej vrti okrog revij. Nekateri njeni prelomni trenutki se pokrivajo z nastankom in ukinjanjem revij, kot na primer Beseda, Perspektive, Sodobnost in nazadnje Nova revija, katere 57. številka je bila začetek slovenske politične pomlad." razmišlja ob izidu 95. številke dr. Dimitrij Rupel.

Računajmo tudi na pasti

V 95. številki Nove revije, ki je izšla v 4500 izvodih, sodeluje 42 avtorjev od 50 povabljenih. Odziv kaže na aktualnost teme, na primernost časa za razmislek o tem, na to, da so novorevijski zadeli "žebelj na glavo". Ker je govor o osamosvojitvi Slovenije, ne gre le za idealno zamišljeno prihodnost slovenskega naroda, marveč tudi za premišljjanja o omejitvah, negativnih posledicah in sicerjih nevarnostih, ki bi utegnile spremljati program slovenske osamosvojitev. Treba je izdelati različne scenarije, scenarije različnih možnosti. Avtorji prispevkov so se tega zavedeli in videnje samostojne Slovenije popisali s stališča naravne narodove pravice do samoodločbe, z mednarodnimi vidikov, združevanje do leta 1918 dalje, političnega sistema, prebivalstva, ekonomije, ekologije, kmetijstva, zdravstva, kulture, vojske in miru.

Dvoje stališč iz 57. številke Nove revije (mimo nje ob pisanih o 95. številki ne moremo) je postalo narodova last: spoznanje o slovenski nesamostojnosti in pravica do samoodločbe. Nejak tega smo v Sloveniji že uresničili: septembra lani smo v določeno slovensko ustavo

zapisali pravico do samoodločbe s pravico do odcepitve in ponovne združitve, v začetku letosnjega marca pa je slovenska skupščina, na predlog Društva slovenskih pisateljev in Slovenskega sociološkega društva, iz naslova republike izločila ideološki privesek "socialistična" ter soglasila samo z Republiko Slovenijo. V Gradišču za novo slovensko ustavo tudi piše, da ne predvidimo obstajanja Republike Slovenije v kaki zvezni državi, ampak je sprejemljiva le zvezna država. Gradiščo zavrača federalno ureditev in pristaja le na načelo konfederalnosti. To pomeni, da je slovenska zahteva konfederalnost in zanjo se ogrevajo vse vidnejše slovenske stranke. Samostojna je namreč lahko le tista ustava, ki nima nad seboj še kakoge drugega zakona. Torej takšna ustava, med drugim razmišlja 95. številka Nove revije, ki ni podrejena nekakšni nadustavi, kakršna je sedaj jugoslovanka v odnosu do slovenske ustave. Primat najima torej slovenska ustava, jugoslovanska ustava pa naj bo kot ustava druge stopnje, izvedena iz republiških ustav.

Dr. Jože Pučnik:

Povezanost kulture in politike

"Številka 57 Nove revije je bila senzacija predvsem zato, kako se je nanjo reagiralo. Sprožila pa je marsikaj, kar se danes dogaja. Nekaj pa je značilno za slovenske razmere: pri nas raste politika iz kulture. Upam, da politika v tem smislu ne bo nikoli pozabila svojih korenin, da ne bo samo tehnologija oblasti, ampak služabnica širše skupnosti. 57. številka je povzročila reakcije, ki se jih njihovi potrudniki niso predstavljali. Javno razčiščevanje je bila sestavina starega časa. Izkazala se je kot neproduktivna, hitreje je raslo prav tisto, kar so želeli zatreći. Za sedanji čas je značilno, da se politike ločimo ljudje, ki se nismo nikoli šolali v politiki. Majhni narodi so vedno težko živeli in tudi v prihodnje njihova pot ne bo lahka. Živeti bomo morali kot družina. V njej je mogoče najti prostor za vse tisto, kar industrijske družbe izgajajo iz človekovga življenja. V družini se je mogoče prepričati, ne da bi prišlo do trajne zamere, v družini se je mogoče zjokati, pritoževati, spričkati, vendar se je mogoče kljub temu dobro obnašati. Seveda pa mora to spremljati odločnost. Svoje zahteve moramo jasno postaviti, jih trezno premisliti, nato pa z vso odločnostjo uveljaviti. Kompromisi so del življenja, vendar za nas Slovence glede temeljnih vprašanj obstajanja kompromisov ne more biti."

Konfederalni zakon, ne ustava

Doslej se je republiška ustava vedno spremenjala za zvezno

njihovem skupnem nastopanju navzven. Prav to področje pa je treba zelo natančno določiti. Zakaj. Nova revija opozarja: madžarski demokrati predlagajo srednjeevropsko konfederacijo Madžarske, Avstrije, Italije in Jugoslavije, pri tem pa pozabljajo, da Madžarska ni isto kot Jugoslavija, preskočijo Slovenijo kot mednarodni subjekt, jo obravnavajo le kot regijo in pozabljajo na Slovence kot narod, ki ima pravico do samostojnega odločanja o svojih mednarodnih povezavah. Zato je treba čim prej doseči mednarodno priznanje prav te pravice, pravice do pogajanja za vstop v morebitno Evropsko konfederacijo. Vanjo se ne bi mogla (smela) vključiti kot Jugoslavija, niti kot konfederativna Jugoslavija, ampak njene posamezne države.

Odrekanje nasilju

Nedvomno drži, da se vedno živimo v Jugoslaviji, sta zapisala v imenu uredništva 95. številke Nove revije ONIKO Grafenauer in Tine Hribar

. Ustavnopravno smo se dejansko že izločili iz nje. Skupno življenje postaja čedalje bolj neznenost. Osamosvojitev Slovenije je postala nujnost, nujnost glede na realne možnosti. Moramo se osamosvojiti, tistega, česar se je treba pri tem izogibati, pa je nasilje. Temu se moramo že vnaprej odreči. Če se pa bomo lahko izognili tudi nasilju nad nami, pa je drugo, čeprav zelo resno vprašanje. Samostojna Slovenija je nujna, če se hočemo ohraniti kot Slovenci. Če ne bo šlo drugače, bo nujna tudi odcepitev. Končni slovenski cilj je nedvoumen: postati vsem drugim narodom enakopraven narod. Pogoji za to je narod s samostojno državo. Vsekakor se v transnacionalno Evropo ne bomo mogli enakopravno vključiti kot subnacionalni, podrejeni narod brez svoje države.

Dr. Janez Malačič: Vsiljena predstava o majhnosti

"Kompleks majhnosti nam nekateri naprej in naprej vsiljujejo. Dobivamo že kompleks majhnega naroda. Imam podatke iz leta 1983. Na svetu živi okrog 1300 narodov v 166 državah. Slovenci smo z dvema milijonom, kolikor nas je, okrog 200. mest. Kar 296 narodov je bilo takih, ki so manjši od nas, 36 narodov pa je manjših od 100.000. Zato nemim, da ni razlogov za slovenski kompleks majhnosti, da je treba obrniti razmišlanje v drugo smer. Res je, da so nas hudo potujčevali vsa leta zgodovine, odkar obstajamo, vendar je naš položaj nepričerno boljši kot položaj v sovjetskih pribaltskih republikah, kjer so manjšine številčnejše kot matični narodi."

ustavo, tako da je primat vedno ohranjal zvezna ustava. Izjema je bil zadnji slovenski posel z brisanjem ideoleskega predznaka iz imena republike. Sočasna veljava dveh ustav je absurdna, saj država kot stavba ne more imeti dveh temeljev, enega tam, kamor spada, drugega pa na strehi. Temelj konfederacije zato ne more biti ustava, ampak le konfederativni zakon. Ta zakon pa ne more in ne sme pomeniti nič drugačega kot uzakonitev konfederalne pogodbe, pogodbe med suverenimi republikami oziroma državami. V konfederalnem zakonu zato ne sodijo določila o temeljnih človekovih pravicah in državljanskih svoboščinah ter drugih stvareh, ampak le določila o medsebojnem odnosu med člani konfederacije in

nine, v kratkem prišel na dan z novimi predlogi, ki naj to pospešijo. Spoštujemo tržno filozofijo in zato se v zvezi z lastnino ukvarjamo s problemom njene ponudbe, povpraševanja po njej in cene, po kateri naj se prodaja. Kar se tiče ponudbe, bomo izvršili klasifikacijo družbenih podjetij, tako da bi videli, katera so primerna za prelevitev v državna oziroma za javno lastnino. Po drugi strani pa bomo kandidate za privatizacijo iskali med podjetji, kjer to lahko izpeljemo hitro in uspešno. Pomemben bo tržni položaj teh podjetij, organska sestava, interes delavcev in drugih, da jih kupijo itd. Kar se tiče povpraševanja, iz sveta prilagajamo modele, ki bi omogočili kreditiranje delavcev, da bi kljub skromnim dohodkom in varčevanju lahko kupili svoja podjetja deloma ali v celoti. Nekaj podobnega razmišljamo za prodajo stanovanj. Seveda se bodo kot pomembni kupci naših podjetij pojavili tudi tuji. Razvijamo metodologije vrednotenja kapitala in postopke, ki naj podjetja »pripravijo za privatizacijo«. V obstoječih lastninških razmerjih je treba podjetja kar se da izboljšati in tako pri njihovi prodaji dosegči čim višjo ceno. Zato je pomembno, da Zvezni izvršni svet »lansira« idejo o lastninskem prestrukturiranju oziroma o nacionalizaciji in privatizaciji v okviru celotne konceptije prestrukturiranja jugoslovanskega gospodarstva. Končni cilj prestrukturiranja in v tem okviru tudi lastninskega, pa tudi privatizacije, je, povečati učinkovitost in donosnost našega gospodarstva, s tem pa tudi izboljšati naše blagostanje. V družbenih podjetjih - preden bodo prodana, kar bo nekajletni proces - naj bi upravljanje prevzeli upravnici odborov upnikov, ekspertov, predstavnikov zaposlenih, v primeru javnih podjetij pa tudi države - republike oziroma občinske. Seveda se ideja o upravnih odborih nanaša na večja podjetja, za manjša podjetja pa naj bi bila ta varianta na razpolago prostovoljno.

Gospodarska reforma brez politične ni uresničljiva, zdaj jo pomikate na politično področje, z zajetim svežnjem sprememb kazenskega zakona, zakona o političnem združevanju, zakona o vojaških sodiščih in o služenju v JLA, sočasno z ukinitevijo izrednih razmer na Kosovu in amnestijo političnih zapornikov. Kakšna je rdeča nit teh sprememb, je bilo zanje težko dobiti soglasje državnega in vojaškega vrha?

Rdeča nit sprememb, ki ste jih našeli, je pluralizem, konkurenca, svoboda, odprtost v svet in pravna država. Najprej smo te vrednote uveljavljali v ekonomskem sistemu. Odražajo jih novi zakoni o podjetjih, o bankah, o delovnih razmerjih, o vrednostnih papirjih, o trgu vrednostnih papirjev, o zunanjemgovinskom poslovanju, o zadrugah itd. Zdaj te vrednote pomikamo na politično področje in predlagamo radikalne politične spremembe v državi.

Spremembe političnega sistema so rezultat in ne nasprotje procesov, ki jih je sprožil Zvezni izvršni svet. Pri tem je deloval v korelaciji z demokratičnimi pritiski doma in demokratičnimi spremembami v zvezdovjevropskih državah. Lahko rečemo, da politične spremembe zaokrožajo in podpirajo celovito v skonsistentno jugoslovansko reformo. Državni vrh s tovaršem dr. Janezom Drnovškom na čelu je v mnogocem pomagal utirati pot. Kar se tiče vojaškega vrha, je treba upoštevati, da je v političnih zahtehah vključen v Zvezni izvršni svet. Potem takem je sokreator rešitev, ki jih predlagamo. Preobraža se tudi Jugoslovanska ljudska armada - res je, da je to velika institucija, kjer transformacija teče po svojih notranjih zakonitostih. Lahko pa se zanesete, da resno teče.

Se bo Vaši oceni položaj zvezne vlade kaj spremeni po volitvah v Sloveniji in na Hrvaškem?

Kot sem omenil, so politične reforme, s tem pa tudi večstrankarske volitve, rezultat in sestavni del jugoslovanskih reform. Vsega tega smo v Zveznem izvršnem svetu veseli in štejemo, da smo z vrstnim redom potez, ki jih je v svojem dosedanju enoletnem delu vlekel Zvezni izvršni svet, bistveno prispevali k nedramatičnim političnim spremembam v Jugoslaviji. Potem takem so neposredne volitve pomembna spodbuda za naše bodoče delo - ne glede na to, kakšen izid volitev si je kdo intimno želel.

Volitve v Sloveniji in Hrvaškem, tako bo z njimi tudi v drugih republikah, postavljajo Zvezni izvršni svet še bolj na preprič. Doslej smo delali pod težo realnih problemov, odsej pa bomo tudi pod pritiskom konkurenčnih novih in drugačnih idej. Naše delo bo s tem postalo še bolj izzivalno. V to tekmo se spuščamo z dobrimi starimi pozicijami. Dosegli smo že kar nekaj nespornih rezultatov; Zvezni izvršni svet si je ustvaril »know-how«, kako na mirem način izpeljati zapleteno reformo gospodarskega in političnega življenja v državi, kjer je neki model razvoja izčrpal svoje potencialne. Pri vpeljavi trga politične demokracije v Jugoslavijo se opiramo na domače raziskovalce, še važnejše pa je, da smo v temnih stikih s številnimi tuji institucijami (Mednarodna banka za obnovu in razvoj, Mednarodni monetarni sklad, OECD, EFTA itd.) in s tuji strokovnjaki, ki so vrhunski za posamezna področja, npr. Geoffrey Sachs iz ZDA in Michael Bruno iz Izraela za spopad z inflacijo, Steve Hanke iz ZDA za privatizacijo, Aristobulo de Juan iz Španije za sanacijo bančnega sistema, Derek Abell iz Švice za management in reformo države itd., na razpolago pa imamo tudi zaupanje, ki ga uživamo v jugoslovanski javnosti in vladah razvitih, zlasti zahodnih držav.

Čeprav imamo svoje delo radi, pa bi ga seveda z veseljem prepustili tistem, ki bi ga znali opraviti uspešneje.

Ste prepričani, da bodo letos v vseh delih Jugoslavije opravljene neposredne večstrankarske volitve?

Da, o tem sem prepričan. To smo imeli tudi pred očmi, ko smo predlagali spremembe jugoslovanske ustave, ki naj vpeljejo večstrankarski pluralizem, zakon o političnem združevanju občanov in novi volilni zakon za volitve v Zvezni zbor Skupščine Jugoslavije.

Kako se počuti v Beogradu, se tam že razveta »pomlad«?

V Beogradu se počutim dobro. Premalo pa imam časa, da bi užival v hrvaško glasbeno, likovno, dramsko in drugo kulturo, ki jih nudi Beograd, da bi se zadrževal v dobrih lokalih in na športnih terenih, da bi gojil številna prijateljstva, ki me vežejo na ljudi, ki živijo v Beogradu. Pomlad je tu v razcvetu - tudi tista, na katero merite z vprašanjem. Zelo je že napela popke in lahko se zanesete, da bo kmalu »eksplodirala« v vsej svoji svetovljanski, tradicionalno demokratični, pa tudi lirični razsežnosti, ki je tako značilna za tukajšnji svet.

Simbol delavskega praznika so bile nekdaj železarske roke, ki smo se jih na Gorenjskem ob 1. maju leto za letom globoko priklanjali, zdaj pa je tudi ta zbledel, bolje rečeno izpuhnil, novega še nimamo, kakšen bil po Vašem mnenju primeren za današnjo rabo?

Sem bolj suhoparen človek in zato mi simboli in manifestacije niso preveč pri srcu. Če pa bi kaj predlagal za »današnjo rabo«, sem omenjate, pa mi pada na misel bister potoček. Je iskriv, a hladen, je jasen in vidi se mu do dna.

Če pa lahko uporabite za simbol tudi nekaj, česar ni mogoče napisati, bi predlagal polnokrvnost in zdrav razum.

BLAŽ KUJUNDŽIĆ

Je čas življenja in je čas smrti

Nič, kar ni od vekomaj, tudi ni za vekomaj. Enkrat se (v zgodovino) pride, enkrat se (iz nje) gre. Nekaj sistemsko-ekološkega je na tej miniljosti. Novo ne more nastajati samo poleg starega, ampak namesto starega.

Abrahamova leta

Pred tedni sem Socialistično zvezo poglasil za pogrešano. Ugotovil sem, da je kar naenkrat ni. Ko nekoga, proglašenega za pogrešanega, dolgo ni, se ga proglasiti - za mrtvega. Socialistična zveza ni bila Hesjejev stepni volk, ki si je sam določi čas svojega nehanja. Petdeseti rojstni dan. No. Še eno leto bi bilo do takrat.

Socialistična zveza je delala in se imela, kot pravimo, kakor so drugi hoteli. In zahoteli so si njenega konca. Verjetno se niso trudili s kakšnim okroglim datumom. Naključje je hotelo, da je njen konec padel na obletnico njenega začetka. Ob njeni devetnajstidesetletnici smo jo proglašili za mrtvo.

Vse in nič

Neka mračna naslada je bila v tej proglastitvi. Pri tistih, ki smo jo z inekcijami držali pokonci. Potem ko se nam je temni predmet poželenja na volitvah izmaznil iz rok. V Socialistični zvezi smo do zadnjega računalni, sedaj ugotavljam, da malo naivno, da bodo za Socialistično zvezo glasovali ljudje, ki so se tako ali drugače čutili povezani z bivšo SZDL. To se ni zgodilo. Vsi smo bili v SZDL, sedaj se bomo pa odločili za eno od strank znotraj njenega bivšega okvira. Tako so razmišljali volilci. Nič čudnega, saj naše organizacije kot nekaj posebnega med drugimi političnimi organizacijami tako rekoč ni bilo za zaznati.

Ni bila sprofilirana. Bila je vse, to oz. skoraj to je hotela ostati, kar naenkrat pa je skoraj nič. Logično, volilci so izbirali med deli nekdanje celote, te nekdanje celote pa v njeni nesprofiliranih sploh ne opazijo. Dedičina OF in nekdanje široke SZDL ni pritegla niti tistih, ki bi jih lahko, nasproti drugim pa se kažejo kot breme.

Nazaj

OF so ustavili takratni komunisti, liberalci in krščanski socialisti. Njihovi nasleniki so se na eni strani zmrdovali, poglejjo Socialistično zvezo, kako si prilašča našo dedičino, na drugi strani pa reklamirajo, kar naj, vendar mora zato biti taka, taka in taka. In Socialistična zveza kot zvesta naslednica OF in SZDL je nasedla. Rezultat. Volilna smrtna. Vsi tisti, ki so ji določali, kakšna mora biti, so volili druge stranke. Tiste, ki so ustavile OF.

Naprej

Kako naprej? Da, naprej. Simbolična beseda. Vorwärts, avanti. Socialistična gesla, naslovni njihovih časnikov. Izhajati je treba iz pomena samega imena organizacije, tradicije pa iskati pri tistih levih in desnih socialistih, ki so se eni po združitvi s komunisti v času ilegalne izgubili med njimi, drugi pa delovali samostojno in še sedaj čuvajo sedež v Socialistični internacionali. Za pozabiti pa zlasti ni tretjih, ki so pri tej delitvi izviseli. Zaradi svojih, po današnje bomo rekli, konfederalističnih stališč.

Propad Rima

Nam Gorenjem je simbol resitve teh dilem zelo blizu. Rdeče-zeleni simbol dvestoletne evropske in stoletne slovenske socialistične tradicije. Nagelj. Z vsem svojim nacionalnim in internacionalnim pomenom. Z vso svojo

Odperte strani

STOJAN SAJE**Pogovor z dr. Dušanom Plutom**

Želimo umirjen razvoj Slovenije

Varstvo okolja vplesti tudi v politično odločanje

Ljubljana, 20. aprila - V dneh predvolilnih in volilnih dogajanj je imel polne roke dela tudi predsednik Zelenih Slovenije dr. Dušan Plut. Njegova časovna stiska se ni polegla niti, potem ko je bil že izvoljen za člena novega slovenskega predsedstva, a je vseeno rad privolil v pogovor za bralce Gorenjskega glasa. To je storil s toliko večjim veseljem, ker se je beseda sukala predvsem o varstvu okolja. Pokazal se je kot dober poznavalec gorenjskih ekoloških težav, o katerih je povedal marsikaj zanimiviga, a obenem tudi kritičnega.

klasično - rdečo in moderno - zeleno simboliko.

Naivne in perverzne misli se mi hkrati porajajo ob nageljnu. Naivnost Malega princa, ki misli, da je na Zemlji vse tako preprosto in očarljivo kot vonjanje rož. Perverzni Orienta, kjer, vonjajoč rožo, kujejo svoje načrte.

Rdeče te ljubim zeleno

Danes si upati reči za neko organizacijo, da je s tem, če je socialistična tudi rdeča, je naivno odkrita. Saj kup stvari je res bolj pomembnih kot nekakšne barve,

vendar če že vprašaš Vranitzkega in Craxija, kakšne barve sta, sta - rdeča. In zakaj ni? In ne zakaj tudi mi? Še podrobnost. Svetlordeči. Bog ne daj temno.

Svetlordeč so nas doslej gnjavili temnordeči. Zdaj nas gnjavijo protirdeči. Bo minilo. Bo preveč problemov. In to večina takih,

katerih reševanje je pisano na kožo rdečih strank. Ki so vse tu di zelene. Kolikor je možno in treba. V okviru celovitega pogleda na svet in upoštevanja nacela smotrnega razvoja ob ekološkem ravnovesju.

Rdeče in črno

Kako mi pristoji rdeče-črna obleka, sprašuje Vranitzky. Le modri Heider se zmrduje. Rdeča in modra barva sploh ne sodita tako skupaj, kot se pri nas zdi. Vpliv zastave. Ko bomo socialisti zopet toliko pridobili na pomenu, da bomo interesantni za sklepanje koalicij, sem po avstrijskem zgodlu za rdeče-črno koalicijo. Za koalicije s predstavniki ljudstva, ne s predstavniki elit. Hkrati moramo tako sedaj v organizaciji poiskati in iz nje nagnati notranjega sovražnika, ki je celo v naš trenutni simbol vtipotil modro barvo. Rdeča organizacija z modrim simbolum. Peklenšček. Novi simbol bo pa tako in tako rdeč in zelen - nagej.

Padajoči križi

Večkrat se bomo že zarekli, vendar, ali sta SZDL in OF predhodnici socialistične stranke? Nista oz. samo toliko kot vseh novonastalih strank. Ali ne poneni to preglubočega in nasičenega reza s preteklostjo? Ne. Pravzaprav sploh ni rez. Kar je mislimo odmetti, je odmrlo samo. V strankarskem smislu.

Ostalo pa je veliko nadstrankarske dedičine SZDL. Vsem nam. Te, tako kot drugih stvari iz preteklosti ni nasično za odstranjevati. Prosto po Menartu naj rečem, naj padejo samo tisti križi, ki bodo srami zgnili v tleh. Upam, da vsakodnevne življenjskega nadstrankarstva ne bo med njimi.

Chicago in sv. Jožef

Bralcem velja v imenu novonastajajoče socialistične stranke čestitati k bližajočima se praznikoma. Tako k prazniku poskusa narodne enotnosti in suverenosti kot k mednarodnemu prazniku dela. Pri tem zadnjem, ki je že po definiciji socialističen, velja poudariti eno naših bistvenih značilnosti. To je ideološka širina. Socialisti računamo tako na tiste, ki jim ta praznik pomeni obletnico enega od dogodkov iz zgodovine mednarodnega delavskega gibanja kot na tiste, ki jim pomeni svetega Jožefa delavca dan.

Nam Gorenjem je simbol resitve teh dilem zelo blizu. Rdeče-zeleni simbol dvestoletne evropske in stoletne slovenske socialistične tradicije. Nagelj. Z vsem svojim nacionalnim in internacionalnim pomenom. Z vso svojo

Za uvod vas prosimo, da za naše bralce zaupate nekaj osebnih podatkov!

»Najbrž ni nobena skrivnost, da sem Belokranjec. Rojen sem bil 17. avgusta 1950. leta. Osnovno šolo sem obiskoval v Semču in potem gimnazijo v Črnomlju. Po gimnaziji sem se vpisal na študij geografije in zgodovine na filozofski fakulteti v Ljubljani. Tam sem opravil magisterij in doktorat na oddelku geografije. Tam sem tudi zaposlen. Doslej sem opravljal dela asistenta in docenta, trenutno pa sem predstojnik oddelka. Že od študentskih let naprej me zanimala problematika varstva in urejanja okolja, predvsem prostorski vidiki, pa odnos med človekom in naravo ter spremembami, ki radi tega nastajajo. V novejšem času sem prisel do ugotovitve, da je treba strokovna razmišljajna o varstvu narave vpletiti tudi v sfero odločanja. Zato sem se iz tega vidika odločil, da se vsa v tej faziji demokratizacije Slovenije ukvarjam tudi s politiko, vendar bi rad vnaprej stal bolj pri strokovnem de-

tajo med seboj. Za ekološko problematiko bi želel, da se tudi v predsedstvu ustvarijo politično zrele razmere za razvreščanje težav. To je seveda povezano tako z ustvarjanjem ustreznih gospodarskih razmer kot z urejanjem odnosa do Jugoslavije in Jugoslavije. Na gospodarskem področju se bom boril proti brezkompromisnemu vdoru tujega kapitala, ki bi bil zainteresiran samo za profit in ne bi upošteval ekoloških zmogljivosti okolja.«

Radi bi, da nam predstavite svoje pogleda na nekaj značilnih ekoloških problemov na Gorenjskem, ki pa ne zadevajo le Gorenjev. Delovanje rudnika urana na Žirovskem vrhu je tako povezano z JE Krško. Ali obstajajo glede na vse glasnejše zahteve po ustavitev krške nuklearne realne možnosti za zaprtje rudnika?

»Sem odločen nasprotnik uporabe jedrske energije iz več razlogov. Osnovni je predvsem v tem, ker gre za moralno neodgovorno dejanje do bodočih generacij. Mislim, da nimamo nobene pravice puščati radioaktivne odpadke kot breme tistim, ki nimajo nobene možnosti odločati o tem. S tega vidika sem za to, da se Slovenija čimprej odpove uporabi jedrske energije, za kar je treba ustvariti določene pogoje. Ocenjujem kot velik uspeh Zelenih, da je bil dosežen sporazum v Demusu, naj bi se JE Krško zaprla do leta 1995. Do takrat bomo moralni poskrbeti za energetsko primerno prestrukturiranje slovenskega gospodarstva, nacionalni program o smotri rabi električne, pospešeno uvajanje zemeljskega plina, pomoč iz tujine pri oskrbi z energijo ter obnavljanje malih energetskih virov. Sicer pa jaz povezujem celoten jedrski ciklus; se pravi, da bo zaprt tudi rudnik urana na Žirovskem vrhu.«

O rudniku, ki ga poznam tudi od blizu, pa še to! Škoda je, da je bila vanj vložena tako velika investicija, saj se je načrtovana izgradnja več jugoslovenskih nuklearskih končala pri eni sami.

Zato se rudnik nahaja v ekonomskih težavah. Ob njih ne gre pretreći dodatnih obremenitev okolja, v katerem je že dovolj visoka doza naravnega sevanja. Ugotovite, da je vse v redu, so po moji oceni glede na kratkoročno premisljanje zelo tveganje. Raziskave in proučevanje genetskih sprememb na smrek kažejo namreč na to, da je tukaj izredno visoka poškodovanost dednega materiala.«

Onesnažena podtalnica na Sorškem polju je presenetila tudi strokovnjake. V kolikšni meri bo moč, po vaših ocenah, storjeno škodo še popraviti in s katerimi ukrepi?

»Doselej smo govorili predvsem o onesnaženju površinskih voda, spremljanju kakovosti talne vode pa nismo

Bled in Bohinj najbrž ne bi veliko pomenila brez jezer, ki se iz le-sketočih alpskih biserov počasi spreminja v kalna bolnika. Morda poznate zdravila zanj?

»Za Blejsko jezero smo že nekaj časa vedeli, da boleha, zelo žalostno pa je novejše dejstvo, da tudi z Bohinjskim jezerom ni vse v redu. Za prvega bolnika je jasno, da sanacije niso pomagale, ker ni bil odpravljen osnovni vzrok onesnaževanja, torej, vnos odpadnih voda v jezero. Zanimivo je, da je celo turizem, ki je eksistenčno odvisen od ohranjanja kvalitete jezera, naredil premalo za bistveno zmanjšanje njegovega deleža pri onesnaževanju. Edini recept je namreč, da imajo alpska jezera urejeno predvsem kanalizacijo; in sicer krožno speljano, da gre iz pojereža na čiščenje in še nato v vodo.«

Hidrometeorološki zavod Slovenije je razširil mrežo za zajemanje podatkov o kakovosti vode na tem področju. Kot sem povedal, rezultati preiskav niso spodbudni. Potreben bo celovit pristop k reševanju problema. Najprej bo treba odpraviti vsa točkasta žarišča onesnaževanja, potem poskrbeti za graditev čistilnih naprav in kanalizacijskega omrežja, ne nazadnje pa zmanjšati uporabo umetnih gnojil in povečati nadzor.«

Clovek je postal "gospodar narave" tudi v gorskem svetu, kamor širi svoje interese. Primer takega obnašanja je rekreativni center na Krvavcu, kjer načrtujejo nove posege v naravo. Ali bi vi dali zanje zeleno luč?

»Miselnost glede bodoče rabe alpskega sveta se v tujini zadnje čase bistveno spreminja, saj vse bolj prihaja v ospredje valovalna funkcija Alp. Če s tega vidika gledamo na Slovenijo, kjer so obstoječe kapacitete zimsko-sportnega turizma že na robu ekološke zmogljivosti, je treba omejiti vsake nadaljnje posege. Glede Krvavca konkretno mislim, da veljajo iste ugotovitve, zato absolutno ne bi dal zelene luč za nove gradnje.«

Menim tudi, da je prihodnost tega rekreacijskega centra v iskanju kvalitetne ponudbe. Prencične zmogljivosti bi morali razvijati ob vnožju, torej v dolini, kjer je bistveno lažje reševanje problemov z odpakami in drugimi viri onesnaževanja. Ob tem bi morali poskrbeti za vodnogospodarsko sanacijo Krvavca in ponovno zatravljanje tamkajšnjih smučišč, da bi z dolgoročnim vzdrževanjem dosegli ohranjanje vsaj približno naravnega okolja. Pri nas premalo poudarjamo nove možnosti alpskega turizma, ki se ponujajo prav v ohrenjenih naravnih biotipih, kjer so možni izleti, fotografiranje in doživljajte tega sveta kot neke oaze izven industrijskega okolja!«

Pa se ozrimo še na nekdaj tako zadimljeno jesenjsko kobilino, kjer so prebivalci komaj zadihalo malo boljši zrak! Ali jim z novo avtomobilsko cesto res grozi katastrofa?

»Zadovoljen sem, da so Jesenice končno prišle do nekoliko bolj čistega zraka, vendar se sprašujem za ceno. Vemo, da so plavže nadomestili z električnimi pečmi, elektriko pa v Sloveniji pridobivamo predvsem v termoelektrarnah in jedrski elektrarni. Če gledamo globalno, problema onesnaženja zraka nismo rešili, ampak smo ga samo prenesli.

Drugo je vprašanje avtomobilskih cest. Osebno sodim, da smo bili pri načrtovanju in razmišljaju o povezavi z Evropo vsi skupaj, tudi Zeleni Slovenije, premalo pozorni na vse posledice, ki jih prinaša avtomobilski promet. Ampak, avtomobilskih cest je zdaj tukaj, zato bo treba storiti, kar se sploh še da. Ob čim bolj ekološko primerenem poteku trase bo nujno modernizirati železniško prognozir z njenou uporabo bistveno omejiti tovorni promet na ceste. Hkrati bo treba zmanjšati breme onesnaževanja zaradi prometa v skladu z novimi evropskimi predpisi o uporabi čistega goriva in katalizatorjev za vozila.«

Zemljiški zapleti na trasi avtomobilske ceste

Spodletela zložba je vse postavila na glavo

Na Blejski Dobravi in v Žirovnici so se pripravljali na zložbo, dobili pa so arondacijo.

Jesenice, 24. aprila - Vsak prostorski poseg je za ljudi, ki jih prizadene, boleč: če pa gre za avtomobilsko cesto, ki se ne more izogniti niti najboljšim kmetijskim zemljiščem, še toliko bolj. Že to, da bo jesenški odsek avtomobilske ceste okril dokaj skromna kmetijska zemljišča v občini, je dovolj velika cena, ki jo bo moral plačati kmetijstvo; zapleti, ki so nastali ob reševanju zemljiških problemov in jih še ni videti konca, pa so samo prilili olje na ogenj že precej razvretih strasti. Če zapisiemo, da je jesenški primer vzorec, kako naj v prihodnje ne bi reševali lastninsko-zemljiških problemov, se bržas nismo dosti zmotili.

Čeprav je bilo že ob odločitvi za Karavanški predor znano, da bo treba (nekoč) zgraditi tudi avtomobilsko cesto do Radovljice in naprej do Kranja in bi se lahko vsi skupaj, ob občine, republike, načrtovalcev in investitorja ter vseh drugih služb lahko na to dobro pripravili, pa je tudi za to naložbo značilna naglica, ki jo najbolj občutijo ljudje, ki imajo na trasi ali ob njej kmetijska zemljišča. Če so razmere še dokaj normalne od Hrušice do Blejske Dobrave, kjer pridobiva zemljišča Dominvest Jesenice, pa se je zapletlo predvsem na odseku, kjer zemljiško lastninska vprašanja ureja Cestni inženiring in kjer je bila predvidena zložba in ponovna razdelitev zemljišč (komasacija). Zamenel je bila dobra, hkrati z gradnjom avtomobilske ceste, ki bo presekala številne parcele in še bolj "razdrobila" že tako dovolj razkosana kmetijska zemljišča, naj bi izvedli tudi komasacijo, vendar se je pri uresničevanju zapletlo. Kdo je za to kriv? Kmetije, ki so se pritožili na odločbo o uvedbi komasacijskega postopka na Blejski Dobravi in v Žirovnici? Vrhovno sodišče Slovenije, ki je novembra lani ugodilo pritožbam? Investitor, ki je že odkuopal zemljišča (tudi zunanj trase avtomobilske ceste), da bi jih vložil v komasacijski sklad?

Po arondaciji še zložba?

Nikakor! Pritožbe so pri komasacijah, ki niso le pisarniško združevanje parcel in prestavljanje mej, ampak tudi človeško zelo občutljivo vprašanje (gre za tradicijo, tudi čustveno navezanost na zemljo), nekaj normalnega. Če zaupamo v pravčnost in odgovornost sodstva, tudi odločbi vrhovnega sodišča ni mogoče oporekat. Tudi investitor se je pripravljal, kot da zložba bo, in je odkupil že dovolj zemljišč za nadomestilo izgubljenih zemljišč na trasi avtomobilske ceste. Glavno odgovornost za zaplet je treba pripisati tistim, ki so vodili zložbo, saj so s tem, ko skušali v zložbo zajeti 148 hektarjev več zemljišč, kot jih je predvideval držbeni načrt, pa tudi 28 hektarjev stavbnih zemljišč, največ prispevali k temu, da je zložba "padla". Ker je tedaj postal jasno, da s komasacijo še nekaj časa ne bo nič in da bo morala občinska skupščina začeti z novim postopkom, je moral tudi investitor spremeniti načrt reševanja zemljiško-lastninskih problemov in ga prilagoditi tako, kot da zložbe ne bo. V jesenški občini kajpak še vedno računajo, da zložba na Blejski Dobravi in v Žirovnici bo (in se nanjo tudi pripravlja); vprašanje pa je, ali bo med kmeti za to še dovolj zanimanja, saj je investitor z nekaterimi zamenjavajimi zemljišč ob trasi ceste rešil že precej problemov, ki so bili prej razlog za zložbo. Jesenška kmetijska referentka Nataša Torkar meni, da je komasacija še vedno potrebna in da bi bilo mogoče z njo klub arondaciji, ki jo je izvajal investitor, še precej bolje rešiti nekatere zemljiške probleme. Republika je za agromelioracije že odobrila sredstva, vendar le pod pogojem, če bo urejanju zemljišč sledila tudi zložba majhnih parcel in razdelitev v večje kose. Kaj pa če komasacije ne bo? Julij Golobič, predstavnik investitorja, ima tudi na to vprašanje odgovor. Na obeh straneh ceste bi ostalo veliko majhnih in za kmetovanje nezanimivih parcel, ob vsej trasi pa bi bilo treba speljati tudi poti in za to pridobiti še dodatnih šest hektarjev zemljišč.

Preplačevanje zemljišč?

Zaplet z zložbo je sicer glavni problem, ni pa edini. Veliko je še takšnih, ki so za investitorja in izvajalce, vajene vsega hudega, le nepomembni "drobiž", za ljudi brez diplomatske spremnosti in advokatskih znanj pa velik problem. Ker je investitor za kmetijska zemljišča ponujal dokaj visoke cene, so jo nekateri kmetje z žirovniškega konca kar z veseljem prodali. Javno pravobranilstvo Gorenjske, ki je dolžno preveriti vsako pogodbo, ali je skladna s predpisi, je ugotovilo, da je investitor prekršil zakona o kmetijskih zemljiščih in razlastvit in je zoper njega vložilo osem tožb. Pogodbe so sporne zaradi preplače-

Zdravko Mežek iz Žirovnice: "Na žirovniškem polju imamo škoraj hektar zemljišča. Cesta nam bo sicer vzela le vogal, vendar je prav tam dostop na parcelo. Kmalu se bo začela košnja, tudi pšenica bo čez nekaj mesecov dozorela, poti na parcelo pa ni."

vanja zemlje. Po zakonu namreč pripada 40- do 70-odstotni dodatak na osnovno ceno zemljišča le v razlastvitvenem postopku oz. samo tedaj, če so bili lastniki ali kmetje prisiljeni prodati zemljo in zemlja ni bila v prostem prometu. Investitor pa je plačeval dodatek na osnovno ceno tudi za zemljišča, ki jih je kupil zunanj trase avtomobilske ceste in pri katerih je šlo za navadno kupoprodajno pogodbo med kupcem in prodajalcem. Kmete, ki so zemljo prodali, že prejeli denar in ga tudi zapravili, kajpak najbolj skrbi, kako se bo povzročil, vendar gre za način, da odnos do ljudi, ki so ob takšnih zemljiško-lastninskih pretresih, že tako dovolj občutljivi del kupnine.

Marija Tavčar iz Zabreznice: "Ko so nas prvič vprašali glede zemlje oz. odkupa zemlje, ni bil nihče proti. Avtomobilska cesta bo, z njo se je treba sprijazniti. Seveda pa smo pričakovali pošteno ravnanje, ne pa, da nam že na začetku grozijo, češ da za nas ni ne denarja in ne zemlje za zamenjavo in da se bomo videli na sodišču... Pri nas smo bili vseskozi za zamenjavo, vendar smo se zato, ker ni bilo primerne parcele v bližini, odločili, da 2431 kvadratnih metrov veliko njivo prodamo. Ob njivi je rasel tudi precej košat oreh. Pričakovali smo, da nas bodo graditelji opozorili in da bomo drevo pravočasno posekali in pospravili. No, to se ni zgodilo! Oreh so podrli graditelji, čež nekaj dni pa je skrivnostno izginil. Cenilec je ocenil, da je bil vreden 2.400 dinarjev, od tedaj je minilo že precej časa, vendar denarja še vedno ni. Ne za oreh in ne za zemljo!"

Predstavnik investitorja Julij Golobič je dejal, da je občinska kmetijska zemljišča skupnost oz. odbor, ki je njen naslednik, investitorju doslej bolj malo pomagala. Pred dvema letoma so jo zaprosili, da bi zanj (in za njegov denar) uveljavljala prednostno pravico pri prometu z zemljišči, vendar tega ni storila. Nataša Torkar, referentka za kmetijstvo, se s takšnimi očitki ne strinja in pravi, da sta bili zemljišča skupnost in radovljški TOK vedno pripravljeni pomagati.

Nekateri se jezijo

Julij Golobič, ki za investitorja ureja premožensko pravne zadeve, sicer zatrjuje, da vsi kmetje vedo, kje bodo "sejali in želi" ;nekateri kmetje pa trdijo drugače in pravijo, da zdaj še nimajo v rokah "papir-

Jesenški odsek avtomobilske ceste od ploščadi Karavanškega predora do Vrbe je dolg 19 kilometrov. Cesta posega na parcele okoli 370 lastnikov in na približno 145 hektarjev zemljišč. Za celotno traso je bilo doslej 19 postopkov za razlastitev, vsi pa še niso končani.

jev", na katere bi se lahko zanesli, in da delajo le na "obljubljenih parcelah". Najo tako ali drugače: kmetje se ne jezijo le nad investitorjem, ampak tudi nad izvajalci, ki se jim, denimo, ni zdelo vredno, da bi kmete obvestili o tem, da naj pred buldožerji, ki so se zarili v traso ceste, umaknejo ograjo za električnega pastirja,

pospravijo kozolec, podrejo oreh itd., niti, da bi jih vprašali, ali lahko zrinejo odvečni humus na njihova zemljišča, jim pojasnili, zakaj so na nekaterih mestih "opravili" traso in zašli izven označenih mej... Na gradbišču se je tudi uveljavilo pravilo, da morajo kmetje iskati predstavnike investitorja in izvajalca, jih "spomniti" na napake in odškodnino, ne pa obratno. Verjamemo, da ima investitor tudi za takšne namene denar in da je pripravljen plačati škodo, ki jo je in jo morda še bo povzročil, vendar gre za način, da odnos do ljudi, ki so ob takšnih zemljiško-lastninskih pretresih, že tako dovolj občutljivi.

C. Zaplotnik

Kmet v narodnem parku

Omejitve in nadomestila

Kmetje, ki živijo in kmetujejo na območju Triglavskega narodnega parka, so bili v preteklosti večkrat okarani kot povaljeni. Naravovarstveniki so jim radi očitali, da preveč gnojijo z mineralnimi gnojili in da gnojijo tudi tam, kjer je neposredna nevarnost za onesnaženje Bohinjskega jezera, da z agromelioracijami uničujejo rastlinstvo in pravobitnost krajine, da brez občutka za kmečko arhitekturno izročilo in za varovanje kulturne dediščine preurejajo gospodarska poslopja, kmečke hiše in druge stavbe, da se pri obnavljanju (sirjenju) poljskih in gozdnih poti premalo ozirajo na okolje... Morda je vse to ali le nekaj tega tudi res, pa vendarle: kmetje bi se hitreje navadili na nekatere omejitve in takšno kmetovanje, ki bi bilo podrejeno varstvu naravne in kulturne dediščine in za preživetje pomembnih dobrin, če bi jim država ponudila nadomestilo za izpad dohodka, ki nastaja pri kmetovanju, za katerega ne veljajo le tržna, ampak tudi naravovarstvena načela. Ker za kmetovanje v parku niso pomembne le količine pridelane hrane, bi bila učinkovita le tista nadomestila, ki bi temeljila na površini sonaravno vzdrževanih površin, ne pa na oddanih litrih in kilogramih.

Dopis, ki ga je delovna organizacija Triglavski narodni park pred kratkim naslovila republiškemu komiteju za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, le vzbuja upanje, da se bodo ekološke omejitve kmetovanja v parku kmalu (morda že v naslednjem petletnem obdobju) "spremenile" v nadomestila. Kolikšen del dohodka bi kmetije lahko zagotovile same (z ekološko omejenim kmetovanjem in z dopolnilnimi dejavnostmi), koliko pa naj bi jim za vzdrževanje krajine plačala država, pa bodo ugotovili s študijo, ki bo zajela Staro Fužino, Studor, Koprivnik, Gorušče, Trento - Sočo, Log pod Mangartom, Tolminske Ravne, Drežnico in Čadrg.

C. Zaplotnik

Knjiga o zadružništvu

Kranj, 24. aprila - Zadružna zveza Slovenije je pred nedavnim v nakladi 1500 izvodov izdala knjigo z naslovom *Zadružništvo pri nas in v nekaterih evropskih državah*. V njej dr. Emil Čefelin in mag. Franci Avsec prikazujeta pravno ureditev zadružništva v Jugoslaviji od prvega jugoslovanskega zakona o gospodarskih zadruugah iz leta 1937 pa do začetka leta 1990, ko je bil sprejet zvezni zakon o zadruugah, sicer pa tudi kmetijsko zadružništvo v Avstriji, Franciji, Grčiji, Italiji, Spaniji, na Portugalskem in v Zvezni republiki Nemčiji. Kot ugotavlja Leo Frelih, predsednik Zadružne zveze Slovenije, v predgovoru, pregled ureditve zadružništva v nekaterih evropskih državah kaže precej skupnih značilnosti pa tudi pomembne vsebinske razlike, ki odražajo različno stopnjo gospodarske in zadružne razvitetosti in razlike v zadružni tradiciji. Čeprav knjiga daje poudarek pravni ureditvi zadružništva, bo povzetek domačih in tujih rešitev oz. izkušenj koristil zadružnikom, zadružnim delavcem in vsem, ki želijo poglobiti svoje vedenje o zadružništvu.

Gorenjska reproskupnost o mlekarstvu

Več o organiziranosti kot odkupu

Kranj, 24. aprila - Gorenjska reproskupnost za mlekarstvo naj bi v osrednji točki dnevnega reda torkove seje obravnavala problematiko odkupa mleka na Gorenjskem, predvsem nevarnost, da bi zaradi zmanjšanja prodaje domačih sirov in uvoza mlečnih izdelkov prišlo doomejitev pri odkupu, vendar je bilo o tem bolj malo razprave. Več jo je bilo o organiziranosti Mlekarne, o vlogi Mercatorja in o tem, kako zagotoviti v Mlekarni tudi vpliv kmetov. Miro Križnar, v.d. direktor Mlekarne, je dejal, da se bo Mlekarne, v kateri sta zdaj dva družabnika, Mlekarna in Mercator, organizirala v mešano družbo, v katero se bodo lahko z deleži vključile tudi zadruge; predstavniki Gorenjske kmetijske zadruge pa so zahtevali, da se denar, ki so ga kmetje prispevali za izgradnjo sirarne, revalorizira in da se upošteva pot njihov delež. Na seji smo slišali, da bo to premašilo in da bi kmetje morali za svoj vpliv v Mlekarni prispevati nova kvalitetna sredstva. V razpravi je bilo največ očitkov na to, da ima Mercator, ki tudi uvaža sir in posredno škoduje kranjski mlekarji, v Mlekarni večji vpliv kot kmetje, ki prispevajo surovino in še niso pozabili, da je bila mlekarna nekdaj zadružna lastnina.

C. Z.

MEŠTAR

Nova zaščitna cena za živino, ki jo je pred kratkim določila zvezna vlada (in objavila v Uradnem listu SFRJ), na Gorenjskem ni vplivala na spremembo cen, saj so klavnice že doslej plačevalne živino dražje od najnovješte zaščitne cene. Poglejmo, kakšne odkupne cene imajo v škofjeloških Mesoizdelkih, ki odkupijo največ živine na Gorenjskem!

Kakovostni razred	MPG		Govedo	
	kg žive teže	kg mesa	kg žive teže	kg mesa
ekstra	17,65	31,50		
I.	16,30	29,00	12,30	23,6
II.	14,90	26,70	9,75	18,70
III.			8,70	16,80
zunanj razreda	11,75	21,00	7,25	13,85

In kakšna je odkupna cena živine v nekaterih drugih mestnih industrijah v Sloveniji?

Klavnica	MPG		Govedo	
	kg žive teže	kg mesa	kg žive teže	kg mesa
Pomurka	extr. 16,20	28,00	I. 12,40	22,00
	I. 14,50	26,00	II. 10,60	20,00
Košaki	extr. 16,80	30,00	I. 12,48	24,00
	I. 16,24	29,00	II. 11	

60 let Slavka Avsenika in 37 let njegovega ansambla

Glasba raste z menoj

Več kot osemsto skladb, ki jih je napisal Slavko Avsenik, priča, da je njegova glasba prevzela srca številnih ljubiteljev narodnozabavne glasbe pri nas in v tujini.

Begunje, 23. aprila - "Aprila leta 1953 je prvič nastopil Gorenjski kvartet. V tem času smo izdali okrog 100 LP plošč, na teh pa je posnetih približno osemsto skladb. Imamo 31 zlatih, dve platinasti in eno diamantno ploščo. Dobili smo vrsto različnih priznanj, vse pa si je moč ogledati v naši galeriji v Begunjah," je v nekaj besedah strnil 37 let dela Slavko Avsenik.

Slavko Avsenik s svojim ansamblom je gotovo legenda slovenske narodnozabavne glasbe. Nekaj posebnega je v njegovi glasbi, nekaj kar vedno znova navdušuje ljubitelje polke in valčka doma in v tujini. Tako je tudi nedavna prireditev "Lepo je biti muzikant", ki jo je na Bledu posnela zahodnonemška televizija ZDF (v sodelovanju s TV Ljubljana), prinesla nove pohvale in čestitke Slavku Avseniku in njegovim fantom.

Vedno na poti

Glasba, ki jo napišete, seveda ne bi imela pravega pomena, če je ne bi predstavili drugim. Zato imate ogromno nastopov, tako doma kot v tujini. Trenutno privajljate koncerete po Sloveniji.

"Trenutno, nekaj dni ta teden je ansambel prost, konec tedna pa gremo v München, kjer bomo spet snemali televizijsko oddajo. Prvega maja bora s Francijem v Gradcu, potem gremo nazaj v Nemčijo na snemanje. Nato se začne nemško-avstrijska turneja. Vmes imamo jubilejna koncerta v Slovenj Gradcu in na Jesenicah. Zaradi svetovnega prvenstva v nogometu smo si junija vzeli "prosto", takoj nato pa se začnejo koncerti po Sloveniji. Septembra, oktobra, novembra in decembra imamo v programu "veliko nemško turnejo", februarja pa načrtujemo pot v Avstralijo."

Veliko ste na poti, veliko imate nastopov. Kje vse ste že bili? Ali morda kje še niste bili?

"V Afriki naprimer še nismo bili - pa gotovo tja tudi ne bomo šli, razen morda na leve. Bili pa smo v Severni Ameriki. Igrali smo v Kanadi, Kaliforniji, do Mehikiške meje. Celo v Evropi še nismo povsod nastopali. Tako ravno sedaj načrtujemo tudi turnejo po Skandinaviji. Največ pa nastopamo v nemško govorečih državah: Nemčiji, Avstriji, Švici, obmejnem delu Francije, Holandiji in v Belgiji. Iz vzhodnih držav smo tudi že nekajkrat imeli vabilo, vendar je vedno kaj prišlo vmes. Upam, da bomo sedaj, ko se menja sistem, imeli več sreče in bomo kmalu nastopili tudi na Češkem, Madžarskem in v vzhodni Nemčiji. Prav ta oddaja iz Bleda bo menda prikazana tudi v teh državah."

Nove moči v ansamblu

Ansambel se je v več kot tridesetih letih nekajkrat pomladil. Tudi pred kratkim ste zamenjali dva člana.

"Ravnog sedaj sta šla dva v pokoj, Soss in Ponikvar. Tako sedaj bas igra Igor Podpečan, Renato Verlič pa kitaro." Šest-

"Na to je kar težko odgovoriti. So dnevi, ko imam nekakšno spodbudo, "motiv". Takrat se usedem za klavir, vzarem v roke harmoniko in nastane pesem, lahko tudi več. Včasih pa tudi dlje časa ne morem nicesar napisati..."

Glasba je vaša. Kaj pa besedila?

"Marsikdo me vpriša, koliko časa bomo še obstajali. Pa ne vem drugega reči, kot da je vse v božjih rokah. Seveda pa je največ odvisno od zdravja. Kajti, ko si enkrat na održi ne pomembno ali si zdrav ali ne ali te kaj boli ali ne, moraš pačigrati. Zato je zelo težko delati načrte. Upam pa, da mi bo zdravje še dolgo dobro služilo..."

Boste morda potem prepustili vodstvo ansambla komu drugemu?

"Že marsikaj sem razmišljal, vendar ko bom jaz končal, najbrž nima več smisla, da ansambel nastopa z mojim imenom."

Trije sinovi

Imate tri sinove. Bo morda kdaj nadaljeval vašo glasbeno pot?

"Gregor, najmlajši je klasični kitarist. Starejši sin je študiral filmsko glasbo, scenarij. Drugi sin pa je slikar."

Kaj pa vnuki?

"Čakamo že, zaenkrat pa še nič."

Imate gostilno, galerijo. Kaj lahko obiskovalci vidijo pri vas, kadar pridejo v Begunje?

"Uredili smo res, upam reči, dobro gostilno. Posebej poleti je lepo na vrtu. Če bo vse, kot načrtujemo, bomo letos poleti pripravljali ob sredah tudi posebne programe, kot je bilo včasih. Tudi galerija je zanimiva za obiskovalce. V njej si je moč ogledati vse naše zlate

Franc Košir

Vedno sem bil za hec!

Če kdo, potem je Franc Košir tisti, ki je bil vsa le-ta nekakšen "simbol" ansambla, glasbenik, zaradi katerega je bil ansambel vedno še posebno blizu svojim poslušalcem. Zadnje čase so njegovi nastopi bolj poredki, vendar pa jih skrb za ansambel še vedno povezuje.

"K ansamblu sem prišel takoj v začetku. Imel sem srečo, da so me vzeli za trobentarja. Takrat sem igrал pri Adamiču in Vilko, ki je sestavljal ansambel, me je prosil za trobentarja. Tako sem do danes ostal z ansambлом, čeprav na trobento zaigram še redko, ker je za igranje težak instrument, leta pa pač pustijo svoje... Tako me na trobenti zamenjuje Jože Balažič, doma iz Beltincev, moj priatelj. Jaz pa kakšno zapojem, malo še tudi zaigram in povem kakšen vic," pravi Franc Košir.

Vedno duhovite šale in "zabeljene" pesmi so speciatlita Franca Koširja: "Od zmeraj sem bil za hec! Že včasih, ko smo igrali na Koroški Beli, sem rad odigral v skeču ali smešne vloge v igrah. Potem ko sem začel pri ansamblu, sem včasih vrgel trobento v zrak, zasukal klobuk, povedal vic. In ljudje so se pač smejavili. Tako je tudi Slavko prišel do ideje, da bi te vice zapel v pesmi. Tone Fornezz - Tof je na glasbo naredil besedilo "Jaz sem pa en Franc Košir". Pesem je "vžgala" in začele so nastajati nove. Priznam pa, da je večino idej imel Slavko, od zidarja (ki rad popije steklenico piva), do smučarja in shujševalne kure... Moji vici nikoli niso bili politični, nikoli nisem žalil, poklice pa sem skušal prikazati s smešnih plati (zidarje, šuštarje...). Navadno pa sem se najraje norčeval iz človeških slabosti, zlasti svojih. V nikogar se nisem "direktno vtikal", in moram reči, da zaradi mojih vicev ni bilo veliko užaljenih. Vsi pa so se smejavili in povsod so me z veseljem sprejeli. Tudi sedaj še na vsaki plošči zapojem kakšno pesem, zapojem tudi na nastopih, kaj zaigram in povem kakšen vic. Dokler se bodo ljudje smejavili, dokler me bodo "prenašali", do takrat bom jaz srečen človek, da bom lahko zanje nastopal. Sploh pa, dokler bom na stopal s takim ansambalom, kot je naš, saj če rečeš, da si pri Avsenikih, to pač nekaj pomeni."

Nastajajo nove in nove viže. Se vam je morda katera v vseh teh letih posebno priljubila?

"Naš koncept, naša glasba je vsa leta podobna. Z njo smo osvojili poslušalce in sami sebi ostajamo zvesti. Če bi se sedaj začeli spremenjati bi najbrž takoj izgubili svoje poslušalce. Gotovo pa je zelo popularna "Polka na Golici". Med vsemi osemsto skladbami lahko rečem, da je kakšnih petdeset zelo popularnih, kakšnih petdeset pa tudi še precej... Nekaj je gotovo tudi malo znanih, saj je nemogoče, ga bi ljudje vse poznali."

Lepo je biti muzikant

Svojevrstna poslastica za ljubitelje glasbe je bila prireditev "Lepo je biti muzikant" na Bledu, ki jo je posnela zahodnonemška televizija v sodelovanju

z našo. To oddajo si je ogledalo okrog 50 milijonov ljudi. Posvečena pa je bila vašemu rojstnemu dnevu. Kaj vam pomeni?

"Gotovo je to reklama za Slovenijo in njen turizem. Oddaja je stala blizu dva milijona mark. Razlog začelo je bil res moj rojstni dan, cilj pa je bil našim poslušalcem pokazati, kje smo doma, pokazati Slovenijo. Snemalci so predlagali, da bi podobno oddajo snemali v Avstriji, vendar pa sam nisem bil za to. Še vedno pa se mi zdi to, da so prišli k nam posnet takšno oddajo, precejšen "čudež". Zato se mi zdijo polemike o slovenskih podnapisih kar malce neumesne... Kaj pomeni v današnjem času takšna reklama, pa vedo vse, ki vsaj malce razmišljajo."

Te dni že dobivate odzive na oddajo?

po Evropi res visoka številka. Naš manager iz Nemčije je sporočil, da je oddaja dobila same najboljše ocene."

Vaši številni nastopi in izdajna plošča gotovo zahtevajo dobro vodenje.

"Managerja Bauerja imamo v Nemčiji, enega imamo tudi za obiskovanje radijskih in televizijskih postaj, za Slovenijo pa skrbi Teo Lipicer, ki mu sedaj pomaga Franc Košir. Brez dobre organizacije pa vse to ne bi šlo, kot je treba."

Mnogi poslušalci pa vam tudi pišejo.

"Ceprov sem rojstni dan, ki smo ga z oddajo praznovali te dni, imel že novembra, sedaj prihaja ogromno pošte in čestitk k rojstnem dnevu. Vsem bi se rad zahvalil, posebej vsem prijateljem, ki so z nami sodelovali in mi pomagali, da tudi

"Zaenkrat so same "super" ocene. Marsikdo pravi, da tako lepe oddaje še ni bilo. V tujini smo imeli več kot 20 odstotno gledanost, kar pa je pri takih televizijskih programih, kot so

vsem, ki so nas hvalili in tudi (morda) kritizirali. Moja želja pa je, da bi bilo še dolgo zdrav, da bi čim dlje igrali in seveda, da bi nas ljudje radi poslušali."

Vilma Stanovnik

slike: Gorazd Šinik

Nekdanji kolesarski reprezentant Slavko Žagar s Kokrice je doma odpril trgovino in servis za športna kolesa.

Razen tekmovalnih cestnih koles izdeluje tudi visokokakovostna gorska kolesa, ki so prišla v Evropo iz ZDA pred sedmimi leti, v zadnjem času pa postajajo zelo priljubljena tudi pri nas. V primerjavi z običajnim kolesom ima gorsko koli lažje prestave, kolesarski lažje premaguje vzpone, okvir je oblikovan tako, da se sedež lahko dviga in spušča glede na velikost voznika (z njim se torej lahko vozi vsa družina, seveda ne vsi hkrati), vožnja je prijetna tudi zato, ker ima kolo vse komande na krmilu. Še drobna zanimivost; gorsko kolo, ki je po delih uvoženo od najboljših svetovnih proizvajalcev in ročno sestavljeni v Zagorjevi firmi, ki daje poroštvo na kakovost in zagotavlja servis, je za okroglo tretjino cenejše kot podobno Rogovo kolo. V Zagorjevi firmi kolesarji lahko kupijo tudi razne rezervne dele in opremo za kolesa.

Cilji novega podjetja, ki je zaživel 10. aprila, so zelo smeli. Letos namerava Slavko Žagar izdelati 500 koles, od teh 400 gorskih, prihodnje leto pa že 2000 koles, od teh 1600 gorskih. S trgovskim podjetjem Merkur se je dogovoril o skupnem nastopu na trgu in o sodelovanju pri razvoju industrije in trgovine s kolesi v Kranju oziroma v Sloveniji, kasneje pa morda tudi v drugih republikah in v tujini. Merkur je s pomočjo firme Valy že sklenil zastopniško in konsignacijsko pogodbo z znano italijansko firmo za proizvodnjo športnih koles Ganna - Giubilato Cicli, ki je pripravljena sainvestirati v razvoj kolesarske industrije v Kranju.

H. Jelovčan

TEKSTILINDUS KRANJ

PRIPRAVLJENI SMO VAM

PRODATI

VEČJE KOLIČINE

SUROVE IN BARVANE PREJE

iz bombaža, viskoze in raznih mešanic.

Informacije po tel.: 064-22-481/nabava.

Kakšna carina?

Uvoz gospodinjskih predmetov

Jugoslaveni (domače fizične osebe) lahko iz tujine uvažamo predmete za svoje gospodinjstvo s plačilom carinskih dajatev, s tem, da se od vrednosti predmeta odbije 30 dolarjev. Blago se carini na mejnih prehodih po skrajšanem postopku. Stopnje dajatev za različne uvožene predmete so različne in odvisne od stopnje iz davčne tarife. Najpogosteje je stopnja (po sedaj veljavnih predpisih) **61,13 odstotka** (videorekorderji, računalniki, glasbeni instrumenti, fotoaparati...). Po stopnji **48,03 odstotka** neto vrednosti predmeta se plača TV sprejemnike, pohištvo, stavbene in mizarne izdelke, hladilnike, pralne stroje, sesalce, šivalne stroje in podobne predmete za gospodinjstvo. Po stopnji **53,27 odstotka** se plačajo dajatve za kolesa, otroške vozičke, določene toaletne predmete, izdelke iz usnja in podobno. Po stopnji **113,53 odstotka** se plača carina za praženo kavo, po stopnji **89,08 odstotka** se plača carina za surovo kavo. Carina se plača tudi za živila, povprečno v višini **34,93 odstotka**.

Hotel "Kokra"

BRDO

POSEBNA PONUBA
Grad "Strmol" za skupine
ZA OBLETNICE MATUR
IN DRUGIH JUBILEJEV
20 - 30 oseb

Planinske koče med prazniki

Marsik je pričakujejo obiskovalce

Ljubljana, 24. aprila - Planinske postojanke, ki so bile med zimo zaprte, običajno prvič odprejo med prvomajskimi prazniki. Tako pričakujejo, kot sporočajo iz Planinske zveze Slovenije v Ljubljani, prve obiskovalce tudi te dni v raznih delih našega gorskega sveta.

V JULIJSKIH ALPAH bo odprta in oskrbovana Blejska koča na Lipanci, ki jo upravlja PD Bled, od 27. 4. do 2. 5. pa 5. in 6. 5. 1990. Koča na planini Pri jezeru, ki jo upravlja PD Integral, bo sicer odprta od 27. 4. do 2. 5., vendar ne bo oskrbovana (hramno prinesete s seboj!). Koča na Golici, Tičarjev dom na Vršiču in Koča pri izviru Soče, ki jih upravlja PD Jesenice, bodo stalno odprte od 26. 4. dalje. Dom pri Krnskih jezerih, ki ga upravlja PD Nova Gorica, bo odprt in delno oskrbovan od 27. 4. do 6. 5., Gočiščko zavetišče na Kruhu pa bo delno oskrbovano 1. in 2. 5. Razen teh koč so stalno odprte postojanke v Tamarju, na Kredarici, pri Triglavskih sedmerih jezerih, na Komni, na Gozdu pod Vršičem in nekatere v nižjih legah, ob koncu tedna in praznikih pa še zavetišče na Jelencu (PD Gorenja vas) in Dom na Ermanovcu.

V KARAVANKAH bo oskrbovalo PD Radovljica Valvasorjev dom pod Stolom od 25. 4. do 3. 5., Roblekov dom pod Begunjščico pa od 28. 4. do 3. 5. PD Tržič je imel že doslej odprte koče na Zelenici in na Kofcah ter v Kamniških alpah Koča na Dobrči ob koncu tedna, sedaj pa bodo oskrbovane od 27. 4. do 2. 5.; Dom pod Storžičem je odprt od 21. 4. naprej ob koncu tedna in praznikih, med prvomajskimi prazniki pa bo zaprt le 30. 4.! Razen teh koč je stalno odprt v Karavankah tudi Dom Pristava v Javorniškem rovtu.

V KAMNIŠKO SAVINJSKIH ALPAH bo v primeru lepega vremena odprlo PD Jezersko Češko kočo (informacija pri Karničarju, telefon 44-059), PD Križe bo oskrbovalo Kočo na Kriški gori od 27. 4. do 6. 5.. Zavetišče v Gozdu pa je stalno odprto. PD Kranj bo imelo poleg stalno odprtega Doma na Krvavcu odprt tudi Dom Kokrškega odreda na Kališču od 27. 4. do 6. 5. 1990.

S. Saje

TV Nordmende Galaxy 51 a 8.990,- din
VIDEOREKORDER JVC MCD 321 a 8.100,- din
TV ITT NOKIA 51 5100 PS a 9.440,- din
HI-FI STEREO SISTEM ITT NOKIA 741 a 6.392,- din
NORDMENDE a 4.990,-
ITALIJANSKA GORSKA KOLESNA PULLSER:
moška - 18 prestav a 7.610,-
otroška od 4.028,- do 6.067,- din
- velika izbira ročnih ur

PRODAJA NA 6 MESEČNI KREDIT!

Del. čas: 8. - 11., 14. - 19., sob. 8. - 11. ure

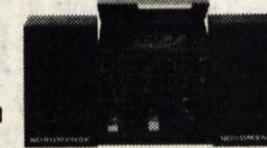
Casio Time "All The Time"!

ITT NOKIA - SAMSUNG - TENSAI - MEMOREX - LOEWE OPTA - NORDMENDE - JVC

AUDIO · VIDEO · HI FI · TV

GALAXY 51 IMC

MIDI COMPACT SYSTEM MS 3001

OBIŠČITE NAS!

■ Import Export, d.o.o., Tržič
Koroška 26, 64290 Tržič
tel.: 064 50 348
fax.: 064 52-079

■ Mini Market
Trg svobode 18, 64290 Tržič
tel.: 064 52-378

KAKTUS

Marija Demšarja
Partizanska 34
84208 Šenčur pri Kranju
Tel: (064) 41-159

Nagano - med golobi. Foto: GORAZD ŠINIK

Informacije in rezervacije: recepcija
hotela Kokra Brdo tel. 22-451

Koliko je vreden dinar

država	devize	velja za srednji tečaj
Avstrija	100 ATS	99,4567
Nemčija	100 DEM	700,0000
Italija	100 LIT	0,9538
Švica	100 CHF	795,3938
ZDA	1 USD	11,8537

UNI
BREZ ALKOHOLA

Srečanje avtomobilistov JLA

Rally "Srečanja tovarišta" bo letos na Bledu

Kranj, 24. aprila - Osemnajsto srečanje avtomobilistov JLA bo letos na Bledu in v okolici. Tehnični organizator je AMD Kranj, rally pa se bo 1. maja začel v Begunjah.

Na staru zanimivega rallyja, ki je vsako leto v drugem kraju v Jugoslaviji, bo letos okrog 90 ekip - starešin JLA in članov njihovih družin, rezervnih starešin in civilnih oseb v službi JLA. Kot je povedal sekretar AMD Kranj, Pavel Šmitek, pa se tekmovanja lahko udeležijo tudi člani AMD Kranj, prijavijo pa se lahko eno uro pred startom v Begunjah. "Letošnji rally se bo pričel ob 8. uri z zborom udeležencev pred tovarno Elan v Begunjah. Po pozdravnem govoru bo slovesnost, ki je povezana s praznikom KS Begunje. Ob 9.30 se začne rally in sicer s spremnostno vožnjo po poligonu. Med vožnjo proti Tržiču, Križam in Golniku bo tudi časovna preizkušnja. Vsi udeleženci rallyja se bodo ravnali po prometnih predpisih, tako da prometni red ne bo moten. Cilj bo v vojašnici Staneta Žagarja v Kranju, kjer bo tudi streljanje iz avtomobila z zračno puško in spremnostna vožnja na poligonu. Za gledalce bo zanimiva tudi reševalna akcija, prikaz vaje planinskega oddelka. Vsi obiskovalci pa si bodo lahko ogledali zgodovinsko sobo Prešernove brigade v vojašnici. Razglasitev rezultatov in podelitev nagrad bo zvečer v hotelu Svoboda na Bledu," je povedal Pavel Šmitek.

V. Stanovnik

Kegljanje

Ljubelj zmagovalec

Kranj, 26. aprila - V gorenjski kegljaški ligi so odigrali zadnja dva kola. V 17. kolu so igrali takole: Elan : Jesenice 4752 : 4796, Sava : Bled 4913 : 4831, Kranjska Gora : Ljubelj 4913 : 4959 in Triglav : Simon Jenko 4147 : 4999. V 18. kolu pa so bili izidri naslednji: Simon Jenko : Kranjska Gora 5134 : 5113, Ljubelj : Sava 4999 : 4885, Bled : Elan 5043 : 4938 in Jesenice : Lubnik 5032 : 4910.

Zmagovalec je Ljubelj iz Tržiča, ki je zbral 28 točk, druga je Sava s 24 točkami, tretje pa Jesenice s 20 točkami. Sledijo Lubnik 18, Simon Jenko 16, Kranjska Gora 14, Triglav 14, Bled 6 in Elan 4.

Tržičani bodo maja sodelovali na kvalifikacijah za vstop v II. slovensko kegljaško ligo.

Odgiali so tudi polfinalni tekmi za pokal Gorenjske. Jesenice so premagale Lubnik s 5049 : 4805, Simon Jenko pa Ljubelj s 5146 : 5032. Finalna tekma med Jesenicami in Simonom Jenkom s Podrečem bo v soboto, 28. aprila, na kegljišču Jelovice na Bledu.

T. Bolka

Novi uspehi mladincev Triglava

Kranj, 26. aprila - Mladinci Kegljaka kluba Triglav nadaljujejo z uspehi. Na republiškem prvenstvu v Celju so Kranjčani s 6494 keglji preprtičljivo zmagali (igrali so Damjan Hafnar, Jernej Potočnik, Marko Oman in Boštjan Mihelič). Boštjan je s 1693 keglji zmagal med posamezniki. V začetku aprila je bilo republiško prvenstvo dvojic v Litiji. Par Mihelič in Oman sta bila druga, Hafner in Potočnik pa tretja. Še večji uspeh je bil dosežen na državnem ekippnem prvenstvu v Sarajevu. Zmagala je Rakovica, drugi pa je bil Triglav. Zanj so igrali Hafnar 1653, Potočnik 1638, Oman 1653 in Mihelič 1694.

Kolesarstvo

Marku Polancu drugič magistrala

Kranj, 25. aprila - Kranjski kolesar Marko Polanec je že drugič zapored zmagal na dirki Jadranska magistrala, na kateri so vozili dve etapi: Šibenik - Knin in Knin - Zadar. Na startu ni bilo dirkačev, ki so vozili na Giro della Regione. Favoriti (Rnjakovič, Lizde in Šebenik) so popolnoma odpovedali. Že prva etapa je pokazala, da Sava starta na zmago, v drugi etapi pa je Polanc vozil taktično izredno, pomagal pa mu je vsa ekipa. Tudi ekipno je zmagala Sava, kar je dober obet pred bližnjo dirko Alpe - Adria. V prvi etapi je zmagal Šebenik (Krka), Pagon (Sava) je bil drugi, Kalan pa tretji, v drugi etapi pa je zmagal Eržen (Krka), Polanc (Sava) pa je bil drugi. Skupno je zmagal Marko Polanc, ekipno pa je slavila Sava v postavi Polanc, Pagon, Kalan in Bertoncelj.

Kranjčani so tekmovali tudi v Novi Gorici. Ječnik je zmagal med člani, Bajt med mlajšimi mladincami, Berce pa med pionirji B.

Zvezni kapetan za mladince je določil ekipo, ki bo tekmovala v Avstriji na dirki Dusika Jugend Tour. V reprezentanci je tudi Pilar Sava, razen njega pa še Kranjec in Fink (Krka) in Bajič (Čukarički).

M. Zevnik

V nedeljo, 6. maja

Pohod na Blegoš

Gorenja vas, 26. aprila - Planinsko društvo Gorenja vas vabi v nedeljo, 6. maja, na 14. spominskorekreativni pohod na 1563 metrov visoki Blegoš. Smeri pohoda bodo: Javorje - Črni kal - Blegoš, Hotavlje - Leskovica - Blegoš in Zali Log - Potok - Črni kal - Blegoš. N vrhu bo vsak prejel kontrolni karton, ki ga bo lahko potrdil na Črnom kalu in Leskovici. Ob 11. uri bo pri koči na Blegošu proslava. Prevoz z vozili bo mogoč do Javorja in Leskovice, do Zalega Loga oziroma Potoka. Pohod bo v vsakem vremenu.

J. K.

ureja JOŽE KOŠNJEK

Dvakrat zlati Boris Urbanc odhaja na novo svetovno kegljaško prvenstvo

Srečen bom že z eno kolajno

Res sem igralec odločilnih trenutkov, sposoben stresti z ramen breme odgovornosti, kar mi je doslej uspevalo, vendar ne pričakujte ponovitve Budimpešte. Srečen bi bil že z eno kolajno, pomirja prevelika pričakovanja Boris Urbanc z Gorič.

Na zadnjem svetovnem kegljaškem prvenstvu si osvojil tri kolajne: zlati med posamezniki in v dvojicah z Nikolo Dragom, pa bronasto v ekippnem tekmovanju. Med 20. in 25. majem odhajaš na novo svetovno prvenstvo. Budimpeščanska dota zate ni olajšanje, ampak breme, breme, ki ga nosi vsak prvak, favo-

"Raje se pogovarjam, ko je tekmovanje že za menoj. Ni sem pristaš obljub. Moje geslo je: najprej kaj naredi, potem pa govori. Kolajne iz Budimpešte so breme, čeprav se skušam tega bremena otresti, vendar

brez njega enostavno ne gre, čeprav je vsaka tekma dogodek zase, nekaj posebnega. Seveda je moja želja narediti čim več, zato tudi maksimalno treiram, kar se pač da. Kolajne moram odmisli in samo igrati. Pravijo, da sem človek takega kova, da mi to uspeva, da sem športnik, ki uspeva v velikih, odločilnih trenutkih. Srečen bi bil, če bi na tem svetovnem prvenstvu v Avstriji osvojil vsaj eno kolajno, katerokoli."

S tvojim, zelo cenjenim trenerjem Francijem Belcijanom sta spet skupaj. Sta dvojica za velike uspehe. Zakaj sta se po zadnjem svetovnem prvenstvu sploh razšla?

"S trenerjem so bili res zapatljaji. Francij je odšel iz Gradiške, za katerega tekmujem, v Kranj, letos pa trenira tudi ženske Slovenijaceste Tehnik. Nihče se ni zanimal, ali imam trenerja ali ne. Klubskega imam, vendar sem ga presegel. Ljudje ne razumejo, da je Francij Belcijan najboljši trener, ki ostale presega za razred, dva. Iz protesta nisem šel na proglašitev kegljača leta, za kar so me izbrali. Avgust Likovnik

je razdelil, da je Francij zelo cenjen trener. Francij je odšel iz Gradiške, za katerega tekmujem, v Kranj, letos pa trenira tudi ženske Slovenijaceste Tehnik. Nihče se ni zanimal, ali imam trenerja ali ne. Klubskega imam, vendar sem ga presegel. Ljudje ne razumejo, da je Francij Belcijan najboljši trener, ki ostale presega za razred, dva. Iz protesta nisem šel na proglašitev kegljača leta, za kar so me izbrali. Avgust Likovnik

M. Kalamar

Svetovno prvenstvo je naporno. Tekma ni ena, ampak tri.

"Sistem tekmovanja ostaja v bistvu enak. Najprej bo ekipa tekma, nato tekma dvojic, potem pa je še finale posameznikov, kamor gre 20 najboljših iz igre moštov v parov. Razlika je v tem, da se rezultati obeh tekem v finalu ne upoštevajo, ampak začne vsak z ničle. Podeljeni bodo trije kompleti kolajn, po novem pa še četrti, ki bo podeljen najboljšim v seštevku vseh treh kategorij, torej gre za nekakšno kombinacijo."

Vrhunski športnih si, svetovni prvak, verjetno eden redkih športnikov take ravni, ki redno hodiš v službo. Verjetno si izjema tudi med kegljaškimi svetovnimi prvaki.

Kakšen plan imata s trenerjem do odhoda na svetovno prvenstvo?

"Ta teden, do 1. maja, imam v pondeljkih lažji kondicijski trening (uteži, plavanje), v torkih 250 lučajev na stezi, v sredo me čakata trim steza in gimnastika, v četrtek pa 220 lučajev na stezi. Za vikend pa načrtujem priprave ob morju, kjer imajo seveda kegljišče. 5. in 6. maja bo v Celju državno posamežno prvenstvo, potem pa načrtujemo krajše priprave v Avstriji s pomočjo firme TKI Globoko, na kegljišču, kjer je analiza masa, kot bo na svetovnem prvenstvu. Gledate telesne priprave sodim, da je narejeno, kar pa je narejeno in se mora stopnja pripravljenosti ohraniti. Rezerva je še piljenje forme na stezi. Tu morava biti z Belcijanom čim večkrat skupaj."

J. Košnjev

Rekreacija v Škofji Loki

Škofja Loka, 26. aprila - Še danes, 26. aprila, sprejema ZTKO Škofja Loka, Podlubnik 1 c, telefon 622-463, prijave za poletna rekreacijska tekmovanja. ZTKO razpisuje občinsko ekipo prvenstvo v tenisu za člane in članice (tekmovanje bo na igriščih v Škofji Loki, Železničkih in Gorenji vasi), občinsko posamežno prvenstvo v tenisu (prvi turnir bo 7. maja v Škofji Loki, drugi junija v Gorenji vasi in tretji avgusta v Železničkih), prvenstvo Škofje Loke v košarki, občinsko prvenstvo v rokometu, razmišljajo pa tudi o organizaciji turnirja v malem nogometu. Vsaka prijava mora vsebovati ime športne panoge, ime, priimek in telefonsko številko vodje ekipe.

M. Kalamar

**Blagovnica
Kranj**

Zaradi opustitve prodaje bele tehnikе, drobnih gospodinjskih aparatov in svetil

RAZPRODAJAMO

omenjene izdelke po ugodnejših cenah!
Izkoristite priložnost za ugoden nakup!

gorenjski tisk p.o.

objavlja prodajo osnovnega sredstva z zbiranjem pisnih ponudb, in sicer:

TOVORNI AVTOMOBIL ZASTAVA 101 T
letnik 1985, z izklicno ceno 8.400,00 din

Prometni davek plača kupec.

Oglej je možen v obratu II Gorenjskega tiska v Kranju, Mirka Vadnova 6.

Pisne ponudbe poščite na naslov: Gorenjski tisk, p.o., 64000 Kranj, Moše Pijade 1, p.p. 142, z oznako "za licitacijo", najkasneje 8 dni po objavi.

Vabila, obvestila

Balinarsko tekmovanje v Poljanah - Konec prihodnjega tedna, od 4. do 6. maja, bo pod pokroviteljstvom zavarovalnice Triglav v Poljanah nad Škofjo Loko spominsko tekmovanje v balinanju za memorial Janeza Žana. Na tekmovanje vabljeni balinari in prijatelji pokojnega inženirja Janeza Žana. Prijava sprejemajo v gostilni Na Vidmu v Poljanskem dolenju še do nedelje. Prijava bo simbolična, pojasnila pa da je na telefonu 65-350.

Nogometni spored - Tokrat bodo ligaška tekmovanja že jutri, 27. aprila. V območni članski nogometni ligi zahod igra Naklo ob 10.30 doma s Taborjem, Triglav pa ob 16.30 z Biljami. Jesenice gostujejo pri Svobodi, Britof pa pri Slaviji. V slovenski mladinski ligi igra Sava ob 10.30 z Olimpijo, Britof pa ob isti uri z Izolou. V področni mladinski ligi pa igra Triglav ob 14.30 z Vozili.

Kranjski planinci na Blegoš - PD Kranj organizira v nedeljo, 6. maja, organiziran avtobusni prevoz do Javorja, na tradicionalni pohod na Blegoš. Avtobus bo odpeljal ob 6. uri izpodb hotela Creina. Na vrh bo za okrog 3 ure hoje. Po proslavi se bodo izletniki vračali v Leskovico. Pohod bodo vodili Grobin, Burgar in Šafran. Prijava sprejemajo v pisarni PD do vključno 3. maja.

Rokometni spored - Tudi redno kolo v slovenskih rokometnih ligah bo odigrano jutri, 27. aprila. V moški republiški ligi igra Šešir iz Škofje Loke v Ormožu, Alpes iz Železničkih pa gosti doma Olimpijo. V II. moški ligi gostuje Peko v Grosupljah, Preddvor pa igra doma ob 17. uri s Kolinsko Slovanom. V II. ženski ligi zahod igrajo Preddvorčanke v Radečah, v skupini mladincev center igra Šešir I doma s Kolinsko Slovanom, Preddvor igra ob 11. uri z Itas Kočevjem, Peko gostuje v Grosupljah, Šešir II igra doma z Mokerjem, mladine Alpresa igrajo s Poljem, Sava Kranj z Olimpijo, Duplice gostujejo pri Krimu, Preddvor pa igra doma z Itas Kočevjem.

Vaterpolisti Triglava gostujejo - Vaterpolisti kranjskega Triglava gostujejo v Bečetu. V zadnjem kolu so bili v Ljubljani poraženi s Solarisom, vendar imajo še možnosti za nastop v končnici za obstanek v prvi ligi.

Tekaški planinski pohod - Če bo vreme ugodno, bo jutri, 27. aprila, tekaški planinski pohod iz Komne do Krnskih jezer in nazaj. Vsi, ki bi se pohoda radi udeležili, naj se zberejo ob 8. uri pri domu Savica v Bohinju, od koder bodo odšli do doma na Komni, ob 11. uri pa bo odhod proti Krnskim jezerom. Pohod bo enodnevni. Če bo kdo želel ostati na Komni, mora sam rezervirati prenočišče.

J. K.

Ste tudi vi kot "oporečna" oseba voden v kartoteki politične tajne policije?

Sumljivi tajni dosjeji

Gotovo bo na tem področju prišlo do velikih sprememb, celo do ukinitev SDV

Slovenska javnost se je ob primeru četverice močneje zavedela silnic domačih tajnih služb. Znani neznanki sta postali tako Služba državne varnosti (nekajud DBA) kot Varnostna služba JLA (nekajud KOS). S primesjo njunega slovesa, dosedanjih akcij in predvsem praktično neulovljivega načina in zakonskega okvira delovanja še vedno močno burita duhove.

Ob sprenevedanju vodilnih mož slovenske policije, češ da imajo organi za notranje zadeve samo ene vrste kartotek, se sprašujemo, kje na svetu lahko tajna policija uspešno deluje brez za svoje potrebe priprijenih dosjejev?

V zadnjem času sta na tem področju prevladovali dve iniciativi - zahteve po ukinitvi (temeljiti prevetritvi) SDV, ki so jo lansirali predstavniki DEMOS-a in podpora državljanov po odkrivanju tajnih dosjejev, kar pa je akcija ZSMS - liberalne stranke.

O prvi potezi zaenkrat ne velja izgubljati besed, kajti zahteva se bo, glede na volilni uspeh DEMOS-a, zanesljivo ponovno legitimno pojavila na različnih ravneh odločanja, ko se bo nanovo postavljala državni aparat, ki ga bo sestavljalo tudi ministrstvo za notranje zadeve in znotraj njega tudi bolj ali manj tajne službe. Dotedaj pa je, vsaj na prvi pogled izgledalo, da je prazni prostor premoščala pobuda liberalcev, a se je kmalu izkazalo, da temu ni tako. Več o tem Tone Andrič, član republiške skupščinske komisije za nadzor SDV.

Dobro je znano vodilo, ki pravi, če hočeš neki problem uspešno zamagliti, ustanovi parlamentarno komisijo. Je bilo tako po vašem mnenju tudi v primeru komisije za nadzor SDV, ki se ji te dni izteka mandat?

"Komisija bi morala že vsekoti obstajati, zgorj splet okoliščin je pogojeval, da se je ustavnila pred slabima dvema letoma. Vedeti moramo, da je policija - državna varnost v našem sistemu lahko počela, kar se ji je zljubilo. Očitno je, da je samo zaupanje, na katerem je ta boljevistični sistem vseskozi gradil, občutno premalo, da bi lahko trdil, da SDV v tem primeru res dela v dobro "ljudstva". Očitno gre tako za nekaterje sistemske in ilegalne stvari, ki jih je ta služba počela, posebej kar se tiče metod, in da je vse to potrebno nadzirati s parlamentarno komisijo. Jasno velja reči, da v času našega mandata nismo uspeli resnično spoznati vseh metod, načinov dela, kanalov, kajti obstaja tudi kup tajnih predpisov in predvsem dnevno prilagodljiva navodila, ki jih po svoji presoji daje šef SDV."

SDV z roko v roki s KOS

Iz povedanega lahko dobimo tudi občutek, da je SDV seveda močno prebirala informacije, ki vam jih je dostavljala, kar samo potrjuje predhodno vprašanje?

"Prepričan sem, da mi nismo bili v stanju kvalitetno nadzirati SDV, predvsem zara-

Ni naključje, da je bil ravno Marinc predsednik Sveta za varstvo ustavne ureditve, saj je imel prej, kot predsednik CK ZKS neposreden nadzor nad tajno policijo. Vedeti morate, da je bilo vse pripravljeno, da postane predsednik Slovenije.

di tega, ker smo bili odvisni od dobre volje sekretarja RSNZ in načelnika SDV. Resda smo dobivali informacije o posameznih primerih in službi kot celotni, vendar izhajajoči iz splošnih določil. Pri tem je pomembno, da je metodologija za poročanje o delu te službe neverjetno zastarela, da je terminologija tam nekje od Informbiroja na prej, kar je seveda daleč od sedanjega načina življenja.

Ogromno časa smo izgubili preprosto za to, da smo si ustvarili mnenje, kaj ta služba sploh je. Sinonim UDBE v povezavi s KOS-om pomenita strah in trepet, kajti znane so vloge političnih policij v vseh socializmih.

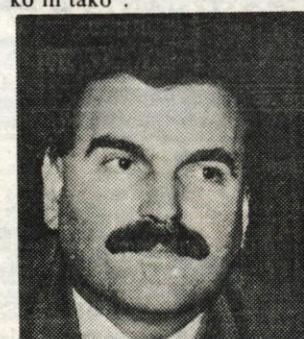

Mimogrede je po vašem mnenju možno jasno potegniti mejo med delovanjem KOS-a in SDV?

"Tega ni možno narediti, marsikaj tega ostaja močno zavito v tančico."

Nakakšen način ste sami delovali v tej skupščinski komisiji?

"Postavljanje vprašanj, vrtanje in nobeno zadovoljevanje z ustnimi poročili. Večkrat je bil namreč položaj tak, da bi morali sprejeti konkretna stališča do posameznega primera in to po poročilu sekretarja ali namestnika - nikomur se ne more verjeti na besedo, da je vse v redu, saj je lahko nekdo v najboljši veri, da je vse v redu delal najhujše napake. Tudi naše poročilo je sestavljeno na način "po zagotovilih sekretarja je to tako in tako", ne pa "komisija je ugotovila, da je to tako in tako".

Ivan Hočavar, načelnik UNZ Kranj:

"Stališče uprave za notranje zadeve je v zvezi s pobudo ZSMS - liberalne stranke po dostopnosti dosjejev jasno - vsak občan, ki bi želel dobiti vpogled v svojo kartoteko mora to zahtevo v pisni obliki nasloviti na Republiški sekretariat za notranje zadeve v Ljubljani in bo v zakonsko določenem roku tudi dobil ustrezni odgovor. Za Gorenjsko lahko povem, da sta doslej takšno željo izrazila dva občana, ki smo ju napotili naprej na RSNZ."

Seznam za aretacije

Kako vidite bližnji potek dogodkov na tem področju?

"Gotovo bo v prihodnjem približno na tem področju do velikih sprememb, če ne celo do ukinitev SDV. Ta služba ima strahovito nesodoben odnos do emigracije, nadalje gre za vprašanje medrepubliškega sodelovanja, povezav z vojaško varnostno službo... Stvari, s katerimi naj bi se ukvarjali, so v veliki meri že stvar preteklosti. Zveznega oveljevanja, kot je to primer pri SDV, v prihodnosti se

veda ne bo moglo biti več, konč koncev bo kmalu prišlo do vprašanja celotnega zavarovalnega reprezentanta Slovenije."

Kaj bi veljalo storiti takoj?

"Razkriti vse tajne, zakonsko neobstoječe stvari, na tem področju."

Pred časom je praktično preko noči, mimo javnosti Gasparjeva prevzela Marincu predsedništvo drugemu na neki način sorodnemu organu, Svetu za varstvo ustavne ureditve. Je v tem kaj globljava?

"Hotel se je zamegliti položaj, da se tudi skozi personalno linijo stvari napravi kolikor toliko nedolžne, češ to je rutinska zadeva, ki z aktualnim primerom nima zveze. Ni naključje, da je bil ravno Marinc predsednik sveta, saj je imel kot predsednik CK-ja neposredni nadzor nad tajno policijo. Vedeti morate, da je bilo vse pripravljeno, da nekoč postane predsednik Slovenije."

Kako je sploh možno vplivati na delo teh služb, zgojil za asociacijo, mnogi so namreč prepričani, da so razni sezname aretacij, da vedno pripravljeni?

"Postavljanje vprašanj, vrtanje in nobeno zadovoljevanje z ustnimi poročili. Večkrat je bil namreč položaj tak, da bi morali sprejeti konkretna stališča do posameznega primera in to po poročilu sekretarja ali namestnika - nikomur se ne more verjeti na besedo, da je vse v redu, saj je lahko nekdo v najboljši veri, da je vse v redu delal najhujše napake. Tudi naše poročilo je sestavljeno na način "po zagotovilih sekretarja je to tako in tako", ne pa "komisija je ugotovila, da je to tako in tako".

Stvari, s katerimi naj bi se ukvarjala SDV, so v veliki meri že stvar preteklosti, ta služba ima naprimer izrazito nesodoben odnos do emigracije.

"To je pravzaprav ključno vprašanje. Mi smo nekajkrat poskušali priti v bistvu pod kožo tega sistema, vendar, kot že rečeno, je bilo vse skupaj odvijeno od dobre volje prej omenjenih posameznikov. Marsikdo, ki je imel opravka s SDV, se verjetno ni hotel spuščati v razkrivanje tega, kajti predvidevam, da so metode zastraševanja tako močne, da ljudje raje javno ne govorijo o tem. Ni nobenih dokazov, da še vedno ne bilo mogoče kaj takšnega, kot ste označili s seznamami za aretacijami."

Kdo je lahko član SDV

Ste imeli sami, kot posameznik, glede na to, da ste že nekaj časa v vrhu slovenske politike, kdaj opravka s SDV?

"Vprašanje je, v kolikšni meri je ta služba presegla pravilnik, po katerem ne bi smeli spremljati vodstev DPO, vendar je bilo v tem času praktično veliko stvari, s katerimi se je ukvarjala ZSMS in so bili označeni z napadi na JLA, měščansko desnico... Imam srečo, da nisem paranoik, vendar sem prepričan, da spremjanje ni šlo tudi mimo mene."

Neposredne izkušnje?

"Sole pred koncem mandata v ZSMS so me na neki seji obstopili možakarji, rekoč: Mi bi moral biti stalno v kontaktu s teboj, zaradi varnostnega vidiaka. Vse skupaj je ostalo samo na tem, ker sem jim jasno dal vedeti, da iz te moke ne bo kruha. Ampak kot sem kasneje razmišljal, zakaj so me potem res pustili na miru, je šlo očitno za to, ker mi niso zaupali in ker so praktično vseskozi, skozi zapuščino v ZSMS, vedeli, kaj dnevnno počnem."

Vprašanje "zaupnikov v ZSMS" verjetno lahko mirno povzemo skozi SDV do včerajšnje vloge ZKS?

"Res so mi velikokrat, po sicer zaupnem sestanku ZSMS o strategiji ZSMS ob določenem problemu, na različnih drugih DPO potem servirali z mojimi mislimi, celo dobesednimi stavki. Enkrat se je tako zgodilo tudi s Popitom, kjer sem se potem razjezik, rekoč, da pač ne morem delati, če imate (ZKS,

op. p.) tako organizirano svojo službo."

Je po vašem mišljenu Partija uspešna obvladovati tajno policijo?

"Mislim da, predvsem zaradi tega, ker je bil proces kadrovanja izrazito po kriteriju negativne kadrovske selekcije in brezprislovne poslušnosti. V teh službah so bili ljudje, ki so prišli tja tudi iz ZSMS, ker pač niso imeli nobenih drugih možnosti promocije."

Torej neposredna povezava SDV in ZKS, kjer pridejo tudi do nedostopnih arhivov?

"Moj občutek je, da Partija, pa ne samo jugoslovanska, ne zna drugače vladati kot z močno policijsko informacijsko mrežo, znotraj katerih smo pri nas imeli tudi Komiteje za SLO in DS. Da pa se je vse skupaj res lahko obvladovalo, obstajajo tudi posebni partijski arhivi. Dovolj zgovoren je podatek, da je zakon o arhivskem gradivu diskriminiral politične subjekte na bolj in manj pomembne, tako je bila Partija poleg organov za notranje zadeve tako pomembna, da ji edini, po zakonu, ni bilo potrebno, oddajati vseh podatkov v arhiv Slovenije."

Sinonim UDBE v povezavi s KOS-om pomenita strah in trepet, kajti znane so vloge političnih policij v vseh socializmih. Metodologija za poročanje o delu Službe državne varnosti je neverjetno starela, to je tehnologija tam nekje od Informbiroja dalje, kar je seveda daleč od sedanjega načina življenja.

Tajna policija in volitve

Ker se pogovarjava dan po končnih volitvah, mogoče naivno vprašanje - bi glede ne njeni vloge lahko govorili o vidnejši vlogi politične policije v volilnem golažu?

"Seveda gre za ugibanje, mislim pa, da bi lahko izpeljali bolj drugo varianto - storiti vse, da se ne bi zvedelo, ali je prihajalo do odkritih pomoči teh služb določenih strank, kajti če bi se kaj takšnega razkrilo, bi se med drugim takoj sesule tudi kakšnokoli iluzije o participiranju na oblasti. Ne izključujem možnosti, da so posamezni kadri, ki so bili simpatizerji bivše vladajoče stranke, če kaj bo, če pride nova oblast, zelo subtilno počeli tudi to. Zagotovo pa je bilo uradno strukturi teh služb sugerirano, da naj tega ne delajo očitno, da se kaj takšnega ne bi pokazalo, ker bi bilo potem res vsega konec."

Pred kratkim ste bili eden od podpisnikov pobude liberalcev, naj državljanji na osnovi Zakona o varovanju osebnih podatkov zahtevajo svoje dosjeje, kajti po vaših besedah, politične policije brez dosjejev preprosto ni več. Kot se je izkazalo, ni problem dobiti svoje podatke iz "dosjeja" javne varnosti (kjer lahko preberete, kdaj si se rodil, številko registracije svojega avtomobila...), drugi in hkrati res pomembni, namreč dosjeji politične policije, pa ostajo še naprej skrivnost. O njih namreč uradno nihče noči nič vedeti?

"Pravilno ste ugotovili, gre za dvoje vrst dosjejev in vztrajati moramo, da teh drugih ne bo več. Pobuda ZSMS je še začetek, spomnimo, da se je pri nas v zadnjem času večina reči spremenila ravno zaradi pritiska javnosti."

Vine Bešter

SAMO V JELOVICI

Agromehanika

Kranj, Hrastje 52 a

tel.: 34-034, 34-033, 36-033

Kupce vabimo v naš Poslovni center v Hrastju pri Kranju, kjer nudimo traktorje IMT, Beograd in traktorje TOMO VINKOVIĆ, Bjelovar po najugodnejših cenah, ter škropilnice in atomizerje iz lastnega proizvodnega programa.

**Vsem kupcem in poslovnim partnerjem čestita
AGROMEHANIKA ob praznovanju 27. aprila in 1.
maja.**

„Intereuropa“

KOPER

Filiala Kranj
Filiala Jesenice
Poslovalnica Ljubljana

*delovnim ljudem čestitamo za dan
OF in praznik dela - 1. maj*

STANOVANJSKA ZADRUGA KRANJ

Mladinska 2

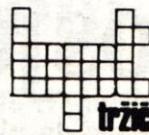
**Čestita svojim članom in sodelavcem ter
vsem prebivalcem Gorenjske za praznik
OF - 27. april in praznik dela - 1. maj**

Sava
Kranj

**Kdor zna in tvorno dela,
ima prijatelje povsod!**

OB 1. MAJU - PRAZNIKU DELA
ČESTITAMO
vsem poslovnim partnerjem

in bralcem Gorenjskega glasa
ter se priporočamo za nakup naših izdelkov

bombažna predilnica in tkalnica | tržič

KLADIVAR

TOVARNA ZA
FLUIDNO TEHNIKO

KLADIVAR tovarna za fluidno tehniko
64226 ŽIRI, Industrijska c. 2 pp 7
JUGOSLAVIJA

Telefon: (064) 69300
Teleks: 34505 YUKLADI
Telefaks: (064) 696664 KLADIVAR ŽIRI

- Komponente in sistemi fluidne tehnike
- Hidravlične komponente industrijske hidravlike
- Hidravlične komponente mobilne hidravlike
- Hidravlični sistemi
- Elektromagneti
- Pnevmačke komponente
- Pnevmački sistemi

**VSEM DELOVNIIM LJUDEM IN POSLOVNIM
PRIJATELJEM ČESTITAMO ZA PRAZNIK DELA 1.
MAJ**

etiketa

proizvodnja etiket
in tiskarske storitve p. o.
64226 Žiri, industrijska c. 6
tel. 064 69260, 69270

proizvodni program: etipres, tiskane tekstilne etikete, etitape,
samolepljive etikete, kartonske etikete, emblemi, papirne etikete

10 %
popust

Prispevek KOKRE
k znižanju cen aprila
še do 30. 4. 1990
v vseh
trgovinah

Na, zdaj pa imamo, kar smo tako strastno želeli! Prišla sta namreč 27. april in za njim 1. maj, pod nekdaj tako slavnima praznikoma pa danes ob vsej božji volji in pomoči nimaš kaj zapisati. Šele zdaj vem, kako neizmerno lepo je bilo nam, pisunčkom, minula leta, ko smo v tem času »šibali« retorične puhalice o napredku socialističnega samoupravljanja in predstavljali delovnega človeka, kako da je čustveno vezan na delo in podjetje; da niti ne govorim o prekrasnih ideooloških predstavah o tradicionalni harmoniji med interes delovnih ljudi, harmoniji, ki naj bi pod marello SZDL trajala na veke vekov. Kako fino je bilo, ko smo vsi fletno spali in gojili nesmrtne iluzije o neuničljivosti edinstvenega samoupravljanja in delegat-skega sistema kot najvišje možne oblike demokracije. Ah, kje je ta mili, otročji občutek, da so rešeni vsi problemi in da lahko mirno dremuckamo v objemu velikega očka in pametnih stričkov?

Pa je neusmiljeno udarila demokracija. Ta teta se po romantičnih časih, ko nam ni bilo treba niti misliti, že zdi - ce se vam še ne, se vam pa še bo - kot kakšna strašna pokora za vse minule posvetne grehe. Konec je z vsemi samoupravnimi hokuspuski, konec prežekovanja, brbotanja in frfotanja v prazno ali karor je dejal že Juan Pablo: slikanje etra z etrom v etru. Misliš bo treba z lastno glavo in se hoče noče konkretno in kvalificirano ukvarjati z nezadržno poplavlo vseh družbenih zadev. Outsiderjem in rokomavhom je odzvonilo: na oblasti se bodo obdržali samo sposobni, šolani in intelligentni. Fakultetno izobraženi, ne pa z diplomami povojnih let, ko se je spričevalo o kvalifikaciji dobilo na »brzaka« ali v tečajku brezstevilnih delavskih univerz. Teh je bilo po vojni in izobilju, kvaliteta pouka pa socialistična. Še danes se nekateri mužajo,

TEMA TEDNA ENA MAJ

ko se spomnijo zbadljivega grafita na pročelju ene izmed takih socialističnih kovačnic znanja: »Postoj, popotnik - in končaj univerzo!«

Vsem dosedanjim prvim majem ali ena majem, kakor hocete, bi človek primazal eno krepko klofuto, če ga ne bi zadržala spoštljivost do zgodovine in tistih naših delavcev, ki so si ta praznik ved kot zasluzili. Klofuto zato, ker je dopustil, da si ga je nesramno lastila tudi tista priviligirana socialistična jara gospoda, ki je požrešno grabilo za delavskimi žulji in njihovim znojem. Lopovske klike so si pod samoupravnimi rituali nagnabili dovolj, da lahko v sedanjem kaosu zdrženo stegujejo kremlje še po družbeni lastnini in ustanavljajo svoje firme. Sindikat pa o tem ne bev ne mev; neodvisni sindikati so v povojih, državni sindikati pa v obupu dvigajo roke in se kot milie jere cmerijo nad lastno kruto usodo. Vrh Svobodnih sindikatov Slovenije ali Svetih sindikatov Slovenije, kot jih imenuje litostrojski upornik Tomšič, baje noče iz foteljev - sindikalna baza je zato razkačena. Že od predvolilnih bitk sem bi nam moral biti jasno, kje bodo naši vrli sindikati pristali. Njihova predvolilna agitacija je bila namreč spisana pod veliko parolo »Voli po pameti«. Ker smo dobročutni, ne bomo hudobno raz-

mišljali, če ni bil morebiti poudarek na »voli«, ampak so najbrž hoteli poudariti »pamet«. Ob takem ali drugačem apotrofiranju pa je bilo jasno, da sindikalni vrh stoji za katedrom in žuga svojim učenčkom: »Ne bodite no skoz in skoz tako potredni, vsaj volite po pameti!«

Pa imaš »finfarja drobiž«: socialistično fronto, ki nam je tako zgledno organizirala 27.april, je potukalo strankarstvo, državni sindikati, ki so nam tako velikodusno priejeli prisrčne prvomajske budnice in zabave s klobaso in litrom »tabelega«, se kujujo po kotih. Mati partija, ki je v takih zadregah vedno znala rešiti, kar se je rešiti dalo, zanalač ne bo migrila s protestom, saj je v opoziciji. Če se je že narod na volitvah odločil, da se partijski ne bo poročil, naj si pa še prvi maj pripravi sam! Nova oblastna garnitura se še ni formirala, zato ne vemo, kako se bo poslej treba obnašati do teh slavnih praznikov. Če kdo, potem bi vsaj socialdemokrati lahko rekli kakšno modro, a kaj, ko so prav v teh dneh prosili simpatizerje, naj jim nakažejo kakšen ficek za stroške, ki so jih imeli v predvolilni kampanji!

Ali ste zdaj sprevideli, kako zares fletno smo se nekdaj imeli? Čeprav smo v resnici z davki krepko preplačali vse prvomajske parade, nas je preveval topel občutek, da nam nekdo nekaj daje, bdi nad nami in nas na vse pretege »crkla«. Bili smo kot dojenčki v vati. Zdaj je »crkljanja« na vele vekov konec, komedija je končana. Na održi postavljajo kulise za novo igro, ki pa zanesljivo ne bo več ne veseloigra in ne komedija. Upajmo tudi, da ne bo tragedija ali drama. Naj bo nekaj sodobnega in civiliziranega, naj ima komad, ki ga bomo sami igrali, obvezno tudi happy end....

D. Sedej

Janez Slapar, vaški kronist, pesnik in pisatelj:

Lomljani so delavni, preprosti in trmasti

53-letnega Janeza Slaparja iz Loma nad Tržičem pozna daleč naokoli, kajti Janez je eden izmed najbolj znanih gorenjskih kronistov. Malo je danes takih ljudi, ki bi leta in leta vztrajno in potrežljivo beležili ter zbirali podatke o navadah in običajih svojega rojstnega kraja. Janez Slapar vse zapiske skrbno hrani, jih nenehno dopolnjuje z novimi in novimi podatki ter tako kot amater ohranja zgodovino ne le Loma in Grahovščine, kjer je doma, temveč vsega Tržiča z okolico.

Po vojni so vztrajno uničevali

»Že kot otrok sem silno radbral vse, kar mi je prišlo pod roke,« pravi Janez Slapar, ki piše tudi pesmi in prozo, »vztrajno sem lezel na podstrešje in stikal za starimi knjigami, ki so me neizmerno privlačile. Že v petem razredu osnovne šole pa sem napisal pesmico in spominjam se, da je bila učiteljici zelo všeč.«

V šolskih letih sem precej nastopal, kasneje so me vabili na razne vaške prireditve. Vseskozi, od leta 1950, pa sem pisal tudi zgodovino kraja. Vedno sem prisluhnihil ljudskemu ustnemu izročilu, ki se mi zdi neprecenljive vrednosti in takoj vse, kar so mi stari vaščani povedali, tudi zapisal. Gospod župnik, profesor Gregorič me je pri tem spodbujal in mi vedno pravil: »Zapišite tako, kot so vam ljudje povedali, v pristni ljudski govorici.« Objavljai sem v Mohorjevem kolegariju, svoje pesmi in spet po nasvetu profesorja Gregoriča.

Janez Slapar

č tudi prozo, črtice. V oceno sem jih nosil gospodu župniku, ki jih je »popegljal«, nato pa so bile vedno objavljene.

Na minula leta gledam tudi z gremkovo, saj so v letih po vojni vse tisto, kar je bilo ljudsko, namenoma hoteli uničiti. Oblast je vztrajno zatrala vse slovenske običaje, ki so - razumljivo - povezani z vero. V Lomu smo te običaje, trmasti, kot smo, ohranili do današnjih dni. Nismo se pustili zastrašiti, tudi za ceno zapora ali kazni. Vsa leta smo imeli na

primer Miklavža in nekateri vaščani še pomnijo, kako jih je oblast kazovala. A ne le to: razumeti je treba, da je največ zakladov slovenske zgodovine po cerkvah, po gradovih in prav tam se je neusmiljeno uničevalo vse, kar je bilo lepega, slovenskega. A ta narod ni pokleknil in se vsa leta ravnal po Finžgarjevem načelu: ko te tlačijo, vzdigni glavo!

Kroniko sem začel zbirati in zapisovati tako, da mi je bila osnova in v veliko pomoč Kragujeva Kronika župnije Tržič. Nato sem vztrajno zbiral vse, kar sem slišal pri starejših domačinih in dopolnjeval - dopolnjujem še danes, kajti vsake stvari se mi zdi škoda, da bi se pozabila. Pomembne se mi zdijo tudi fotografije, ki mi jih ljubezno odstopajo sovaščani.

Marsikaj sem odkril, marsikaj se spoznal, marsikaj je oblast po vojni načrtno uničila. Poglejte tu, v Lomu, bi ljudje lahko živelii od dela doma, a so morali v dolino, v tovarne. Leta 1962 so prodadle vse žage, kmečki fantje so morali v tovarne. In zdaj? Tovarne so v stecajih, naj bi šli možje zdaj domov praznih rok? Vsi, ki so morali v vasi v tovarne, so bili neprizazno sprejeti, če kaj boš ti kmetav, ki si prisel za stroj počivati. Žaljivka, ki so jo bili neupravičeno deležni vsi kmečki fantje, ki so bili neprimerno bolj delavni in pridni tako doma na kmetiji kot tudi v tovarni. Prav kmetije so dali tovarnam elan...

Anketa med vaščani

Kakšni so Lomljani? Lomljane iskreno cenim, delavni so, preprosti, trmasti in nikoli se niso znali pretvarjati. V petinštiridesetih letih si niso niti tega zasluzili, da bi imeli asfaltirano cesto. V vasi pač ni bilo komunistov, ki bi »zrihtili« asfalt in tako se še danes vozimo po makadamu..

Skozi stoletja so v tej vasi kuhalii izborni oglje in ga vozili tja do Kope in Železnikov. In apno so kuhalii, tem so bili pravi »fohmani«. Samo tu je stale devet žag, danes pač ni nobene več. Polovico zasluka so imeli domačini prav z žaganjem in prodajo desk. Ukravali so se z živinorejo, zato je bilo vse lepo pokošeno, redili pa so tudi veliko koz. Živeli so izjemno skromno. Do danes pa so se ohrnile tudi tipične jedi, kot so špohnik, masonek.

Kroniko sem razdelil v štiri dele; v prvem gre za opis kraja in prebivalcev. Napravil sem anketo in vsem vaščanom oddal anketni list s prošnjo, da opišeo svojo domačijo. Bil sem prav presenečen, kako izborno so nekateri predstavili svojo domačijo...«

Janez Slapar mi razkaze bogato knjižnico, pokaže kroniko, tudi iz časov NOB, stare predmete, ki jih zbirata. V vseh njegovih zapiskih je čutiti skrbnost, sistematičnost in red. Janez Slapar torej ohranja dragocene spomine lomljanske zgodovine...«

D. Sedej

Drugi so na debelo kradli, Islam pa so vrgli na cesto

Da sem spal na železniški postaji, mi bo šola za vse življenje

Pred časom je nemalo prahu dvignila afera v jeseniškem Kovinarju, ko so odkrili, da so nekateri zaposleni leta in leta kradli in po vsej Jugoslaviji prepodajali armaturne mreže. Krivci so bili kaznovani, tudi z zapornico kaznijo ter seveda s prenehanjem delovnega razmerja. 2

Vzemi železo prve vrste!

Ob takih aferah pa se nemalokrat dogaja, da so kaznovani tudi tisti, ki niso nič krivi ali nosijo najmanj krivde. V primeru grabeža v Kovinarju se je to zgodilo 25-letnemu strojnemu tehniku iz Bosanskog broda, Islamu Bajramoviću, ki ga je disciplinska komisija vrgla na cesto. Islamu je pomagal odvetnik pri jeseniškem občinskem sindikalnem svetu s pritožbo na sodišče združenega dela v Kranju. Prvostopenjsko sodišče je proučilo okoliščine in med drugim sprejelo sklep, da je Kovinar dolžan Islama Bajramovića sprejeti takoj nazaj na delo in mu za čas prenehanja delovnega razmerja priznati vse pravice iz delovnega razmerja.

Kaj je pravzaprav Islam napravil, da ga je doletela tako stroga kaznen Kovinarjeve disciplinske

Islam Bajramović

komisije, sodišče pa njen sklep razveljavilo?

Islam je pri gradnji hiše potreboval armaturne mreže. Prosil je delovodja, ali lahko zbirja palice tretje kvalitete, da si bo sam naredil mreže. Delovodja mu je dovolil, kot je dovolil vsem delavcem. Petnajst dni je Islam zbirjal palice in začel sestavljati mreže. A delovodja mu je svetoval, naj se vendarle ne muči z odpadnimi

najmanjšega prekrška, v petih letih nisem imel nikoli »plavega«, nikoli imel opravka s policijo, nikoli nisem nič ukradel, kaj šele, da bi »švercal«. Ko sem pred petimi leti prišel na Jesenicu, sem bil trdnod odločen, da s svojo tehniško šolo sčasoma dobim boljše delovno mesto in sem zato tudi napravil tečaj nemškega jezika na delavski univerzi... Ko so me vrgli na cesto, sem bil naenkrat brez vsega: da sem nekaj dni prenočeval na železniški postaji, mi bo šola za vse življenje. Domov se ne morem vrniti, kajti dela ni, starši komaj vzdržujejo brate in sestre. Kam?«

Ko je Islam dobil odločbo sodišča, se je neizmerno vesel oglasil v Kovinarju, prepričan, da ga bodo vzeli nazaj. Ne! Pri Kovinarju se bodo najbrž pritožili, kajti pri nas je že tako, da se spričujejo po dve leti, medtem ko so tudi pridni delavci v izjemni eksistenčni stiski.

Sodišče je dalo Islamu prav, pri Kovinarju ga nočajo. Tudi zato, ker mislimo, da se mlademu Islamu zares godi krivica, bomo njegovo usodo skupaj z občinskim sindikalnim svetom še naprej spremljali...«

D. Sedej

Iljubljanska banka

GORENJC IN BANKA PRIHRANKA

ZA KREDITE V ODPLAČILIH SE S 1.5. SPREMENIJO OBRESTNE MERE

STANOVANJSKI KREDITI

- krediti na osnovi vezave sredstev 20 %
- krediti na osnovi namenskega varčevanja 22 %

POTROŠNIŠKI KREDITI

- po pravilniku o kreditih občanov na podlagi prodaje deviz:
● dolgoročni 36 %
- za nakup osebnih avtomobilov, ki služijo kot invalidski pripomoček 5 %
● na podlagi vezave sredstev 20 %
● na podlagi namenskega varčevanja 22 %
● ostali nameni 36 %

Gorenjska banka d.d., Kranj

ureja DARINKA SEDEJ

ELEKTROTEHNIŠKO PODJETJE
Kranj, Koroška c. 53

Projektira in inštalira vsa elektromontažna dela jakega in šibkega toka. Izdeluje el. razdeljevalce serijsko in po naročilu, opremila obdelovalne in druge naprave. Prodaja elektrotehnični material na debelo in drobno.

**PRIPOROČAMO NAŠE USLUGE
SERVISIRAMO**

V garancijski dobri servisiramo vse akustične aparate, kasetofone, video rekonstruktorje, TV in TVC aparature naslednjih proizvajalcev: ISKRA, EI, RUDI ČAJEVEC, GRUNDING in skupinske antenske naprave IMP Ljubljana. Razen tega servisiramo elektromotorje tovarne Sever iz Subotice, ročna električna orodja ISKRA — Kranj in varilne transformatorje RADE KONČAR Skopje.

**ZUNAJ GARANCIJE
SERVISIRAMO:**

- vse vrste radijskih sprejemnikov
- kasetofone
- el. gramofone
- HI — FI naprave
- avtoradijske sprejemnike in kasetofone — TV črno — bele aparate
- TV barvne aparate
- video rekonstruktorje
- posebej opozarjam, da poceni regeneriramo in menjamo oslabe črno — bele in barvne ekranne
- Izvajamo meritve in popravljamo skupinske antenske naprave
- vse vrste elektromotorjev do 100 kw, črpalk, ventilatorje, varilne transformatorje in električna orodja

Za servisiranje imamo na razpolago najmodernejše pripomočke in merilne naprave

Čestitamo za praznik OF — 27. april in 1. maj
— praznik dela

loške tovarne hladilnikov
škofja loka

SPOŠTOVANI KUPCI!

Obiščite našo maloprodajno trgovino v Škofji Loki, Kidričeva 66, tel.: 064-632-451. MOŽNOST NAKUPA POD UGODNIMI POGOJI:

zamrzovalnih skrinj, hladilnikov in zamrzovalnih omar, hladilnih pultov, manjših gostinskih aparativ, el. brusilnih strojev, materialnih tehnoloških presežkov itd.

Trgovina je odprta:
vsak delovnik od 8. - 16. ure
ob sobotah od 8. - 12. ure
Vabljeni!

**VSEM DELOVNIM LJUDEM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM
ČESTITAMO ZA PRAZNIK DELA 1. MAJ**

POSEBNA PONUDBA TRGOVINE »ZAJČEK«
V ŠKOFJELOŠKI NAMI
na oddelku posebnih prodaj v I. nadstropju
VES PROIZVODNI PROGRAM KOPITARNE SEVNICA
● cokle ● masaže in ortopedска obutev...
ZA VSE STAROST!
PO NAJUGODNEJŠIH CENAH
- PREPRIČAJTE SE!

**INDUSTRIJA MESA NOVI SAD,
"FARMACOOP" NOVI SAD**

**Čestita za praznik OF 27. april
in praznik dela 1. maj.**

Priporočamo iz našega programa.
V skladu v Kranju, Cesta Staneta Žagarja 51, (tel. 25-268, 25-267) dobite sveže meso, mesne izdelke, mesne konzerve, sveža jajca.

Skupščina občine Jesenice

Izvršni svet skupščine občine Jesenice

*Delovnim ljudem čestitamo za dan OF in praznik dela
in jim želimo še veliko delovnih in osebnih uspehov*

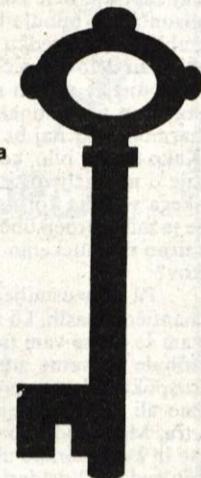
**EKSPRES IZDELAVA KLJUČEV,
BRUŠENJE IN GRAVIRANJE RADIKOVIČ
KRANJ**

(za trgovino Globus)

Izdelujemo vse vrste ključev, popravljamo ključavnice, graviramo napise in številke ter brusimo: nože, dresake, nože za mesoreznice, nože za mizarske skobelne stroje, video rezkarje, križne žage in vsa ostala krožna rezila.

Izdelujemo tudi ključe za novi OPEL in MERCEDES

Občanom Gorenjske čestitamo za praznik OF - 27. april in praznik dela 1. maj.

**VODNOGOSPODARSKO
PODJETJE KRANJ**

Mirka Vadnova 5

Izvajamo:

vodnogradbena dela, regulacije vodotokov, obalne protiroziski zaščite, vodnogospodarske objekte, zemeljska dela, strojna in minerska dela ter druga dela s področja nizkih gradenj

Čestitamo občanom Kranja, Jesenic, Radovljice, Tržiča in Škofje Loke za praznik OF — 27. april in praznik dela — 1. maj

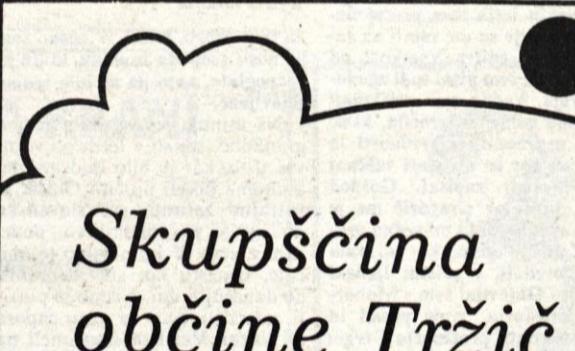

**VSEM DELOVNIM LJUDEM
IN POSLOVNIM PRIJATELJEM
ČESTITAMO
ZA PRAZNIK DELA 1. MAJ**

**PODJETJE ZA
PTT PROMET KRANJ**

*čestita občanom Gorenjske
za praznik OF - 27. april
in praznik dela 1. maj.*

Skupščina občine Tržič

ČESTITA

vsem delovnim ljudem
in občanom

za dan OF in praznik dela

Kemična čistilnica in pralnica

Bistca

Škofja Loka, p. o., Spodnji trg 27
telefon: 064/620-317

Delovnim ljudem in poslovnim prijateljem čestitamo za praznik dela, 1. maj.

Obiščite naše poslovalnice v Kranju — Stražišču, Škofji Loki, Medvodah in Ljubljani.

Skupščina občine
Kranj in izvršni svet
SO Kranj

*Čestita delovnim ljudem
in občanom ob praznovanju
praznika OF - 27. april in
ob prazniku dela - 1. maj*

MALI OGLASI

27-960
Cesta JLA 16

APARATI STROJI

Prodam samohodni OBRAČALNIK. 66-702 6180

Prodam nov ELEKTROMOTOR 3 kW, 2880 obratov. Zg. Duplje 80

Za motokultivator Gorenje Kosur poceni prodam novo škropilnico 100 litrsko in kosilnico širine 130 cm. Božnar, Zg. Gorje 98 6207

Prodam nov brusilni stroj 380, 2800 obratov/min. z dvema brusilnima ploščama, cena 3500,00 din. in APN 4 v dobrem stanju za 3000,00 din. Mezek Igor, 631-311 6478

Ugodno prodam mizarske stroje: kombinirko, tračno brusilko, tračno žago, cilindrično brusilko, frezer cirkular skupaj in odsisivač prahu. 061/611-322 6369

Prodam VIDEOREKORDER GRUNDING in SURF primeren za začetnika. 70-303 6195

Prodam PISALNI STROJ "OLYMPIA", mehanički, star 5 let. Cena po dogovoru! Pirc Jože, Cesta II. gruppe odredov 8, Cerknje, 064/42-363

HIFI - TV - VIDEO - STEREO

ZECHNER

CELOVEC, 8. MAI STRASSE 36. Tel.: 9943-463-512516

- TELEFUNKEN ALI GRUNDIG TV 51 cm SAMO 830 DM
- GRUNDIG TV 55 cm STEREO MONITOR LOOK 1170 DM
- SAMSUNG TV 51 cm S STEKLOM 690,- DM
- SHARP VCA 105 666,- DM
- AUDIOTON-STEREO CENTER 238 DM
- AVTORADIJON Z ZVOČNIKI OD 82 DM
- PANASONIC TV 55 cm TXT 950 DM
- TELEFUNKEN TV 40 cm BLACK MATRIX PRAVOKOTNI EKRAN 595 DM
- BLAUPUNKT CAMOCRER CR8080 samo 1900 DM neto
- PIONIER COMPACT VIDEO LASER DISC po POSEBNI CENI
- PRIDE KMALU: TELEFUNKEN ASTRA satelitski sot 80 cm neto DM 1180.

NETO CENE ● OMEJENA KOLIČINA GOVORIMO SLOVENSKO

Japonski VIDEOREKORDER Prodam PEĆ za centralno TAM (5200,00 din) in KAMEROEKOR- Stadler, 25000 kalarij, za 13.000,00 DER poceni prodam. 22-586 din. 45-619 6377

PEUGEOT

PEUGEOT ● NOVI IN RABLJENI AVTOBOMILI, NADOME- STNI DELE, DODATNA OPREMA, CENTRALNO ZAKLEPAVANJE VRAT, ELEKTRIČNI POMIK STEKEL ... ITD

● SERVIS IN VSAKOVRSTNA POPRAVILA

● ZELO UGOĐNE CENE

ANTON ZOFF BISTRICA V ROŽU (FEISTRITZ/ROS.)

ST. 131, Tel. 9943-4228-2127

PRED MOSTOM ČEZ DRAVO NA CESTI PROTIV CELOVCA.

PELJETE LEVO - SMER BELJAK (VILLACH). PO 7 KM STE V BISTRICI.

ŠIVA
REŽE
ROBI HKRATI

PRIMERNI SPECIALNI ŠIVALNI STROJI ZA ELASTIČNE BLAGOVE, PLETENINE IN VOLNO.

Leo truppe

BELJAK CENTER
WIDMANNGASSE 41, tel.: 9943-4242-26039

PFAFF
HOBBY LOCK 784
(GLEJ SLIKO)
NETO 7.067,-

PRINESITE TA OGLAS S SEBOJ IN DOBITE DARILO

Na Tomšičevi 30 v starem mestnem predelu je odprta Semenarna Pehta Ponudba obsega: vse vrste semen vrtnin, cvetlic, poljščic in trav, sadike za balkonska korita, domače in uvoženo orodje in kmetijska oprema, ter različne vrste prsti, organska in mineralna gnojila.

Ponujamo širok izbor domačih in uvoženih cvetličnih lončkov, košaric, korit. Kupite lahko strokovno literaturo in hrano za domače živali. Po izredno ugodnih cenah dobite nasadila za vse vrste orodja.

ODPRTO OD 9. - 12. IN 14. - 19. URE

SOBOTA OD 8 - 12. URE

R
VOZILA RUTTER
PRODAJA/SERVIS

UNO 45 IE FIRE od export 94.000,-
TIPO 1372 ccm od export 118.000,-
PANDA 4x4 FIRE SAMO EXPORT 93.000,-

Velika izbira mopedov in koles PUCH, KTM, TOMOS, DERBI, VESPA, APRILIA. VILLACH/BELJAK, Peraustr. 18, 9943/4242-24882

Gorska kolesa MTB in kolesa za normalno vožnjo, z blatniki, lučjo in prtižnikom Ganna, uvožena, sestavljena v domači delavnici. Servis in rezervni deli zagotovljeni. Idealno kot darilo za birmo, rojstni dan, učne uspehe in rekreacijo hotelskih gostov - HOTELI ne plačajo prometnega davka. Cene ugodne! Trgovina in servis Valy Žagar, Betonova 16/a, Kranj - Kokrica Tel: 25-750 Odprto od 10. - 12. ure in od 15. - 18. ure sobota: od 9. - 12. ure

OPTIKA

VERVEGA NEVENKA Tavčarjeva 1, Kranj tel.: 27-610 (nasproti delikatese)

Vam nudi hitro in kvalitetno izdelavo vseh vrst očal z navadnimi in specialnimi lečami. Izdelujemo na recept in brez njega. Računalniški pregled vida. Okulist dela vsako sredo popoldne od 14.30 do 15.30

Cenjenim strankam in občanom Gorenjske čestitamo za praznik OF - 27. april in za praznik dela - 1. maj

VIDEOTEKA PALMA

Pajerjeva 3, 64208 Šenčur

YAMAHA LUXMAN KENWOOD SHARP NAKAMICHI JVC ITT HI - FI stereo center JÄGER Borovlje, Loiblstr. 12/Hauptplatz 17

MIKROVALOVNA PEĆICA HITACHI MR-5900

- KOMPAKTNATA
NAPRAVA Z
ENOSTAVNIM
VODENJEM

- IDEALNA MIKROVALOVNA
PEĆICA ZA MANJŠE
GOSPODINJSTVO

SAMO 299 DEM neto

POSEBNE LASTNOSTI:

- brezstopenjska možnost pečenja 75-500 W
- pećica iz lakirane jeklene pločevine vsebina 16,4 litra
- vrteči krožnik
- časovno stikalo (0,30 min)
- dodatna oprema: pekač s pokrovom
- v beli ali rjavi barvi

SONY PIONEER TOSHIBA FISHER BLAUPUNKT PHILIPS HICHI DENON PANASONIC TEHNICS

Prodam VILIČARJA Litostroj nosilnost 3,5 t. Mihelič, Noše 2, Brezje

SEJEM RABLJENIH VOZIL NA GORENJSKEM SEJMU V KRANJU vsako nedeljo od 7. - 13. ure

ŽIVILA Kranj
trgovina in gostinstvo

SP STORŽIČ KOKRICA

v četrtek, 26. aprila, od 10. do 18. ure

DAN UGODNEGA NAKUPA

Vse pa vabimo na KONCERT KRAJSKE GODBE NA PIHALA ob 17. uri!

SOLATA 20 % ZNIŽANJE
1 kg 60,00 din

Sir GAUDA 45 %
1 kg 64,90 din

ŠUNKA v dozi 1 kos
46,00 din
SALAMA Budimska 1 kg 76,40 din
Čajna 1 kg 90,00 din

Degustacija piva UNION,
UNI in Grand
in Fructal BIBITA orang
Posebna ponudba rib na žaru

DŽEM Teta Liza zavitek 3
kosi 59,70

POMARANČE zavitek 2 kg
29,80 din

JABOLKA zavitek 2 kg
29,80 din

**ŽELEZNA
KAPLA
POCENI IN
BREZ GNEČE**
(ČEZ JEZERSKO - 20 KM)

**ZADRUGA
MARKET**

VSE POD ENO STREHO PO
UGODNIH CENAH. PONUDBA
MESECA: MILKA ČOKOLADA 5
X 100 g

34,90

LUSCHING

SPECIALIST ZA VSE ELEKTRO
PROIZVODE. MAJSKA PONUD-
BA: SATELITSKE ANTENE,
KOMPLET - EXPORT SAMO
8.000.-

LAMPRECHT

NADOMEŠNI DELI ZA POLJE-
DELJ. STROJE, BOSCH -
ELEKTRIČNA ORODA (MAKI-
TA), V RAZPRODAJI: KOTNI
BRUSILCI

SCHMIDMAIER

TRGOVINA Z ŽIVILI IN NAJ-
ZLIČNEJŠIMI POTREBŠĆINA-
MI. V PONUDBI PRALNI PRA-
ŠEK 4 kg, SAMO

69,90

URBAS

V CENTRU
MODA S PRODUKTI ZVENEČIH
ZNAMK. — MÄSER - TRIUMPH
- ADIDAS - HUMANIC -

Johann Dreier

POHŠTVO - TALNE OBLOGE -
ZAVESE - TAPETE - ŽALUZIE
- ELEKTRIČNE NAPRAVE - KU-
HINJE

7,90

RENAULT

**FRANZ
ORASCH**

- NADOMEŠNI DELI
- DODATNA OPREMA
- SERVIS IN POPRAVILA
- VELIKA IZBIRA VOZIL
- IZ PONUDBE:
R 19 export samo
od **107.900.-**

Ugodno prodam motorno HUS-
QUARNO 65, ohranjeno, malo ra-
bljeno. **89-104**

Prodam orodje za izdelavo zanimi-
vega kov. artikla. Delo je enosta-
vno. **27-112**

TROSILEC HLEVSKEGA GNOJA
TG 25, prodam. Hribar, cesta 26.
julija 9, Naklo

VIDOREKORDER TEHNICS nov,
ugodno naprodaj. Cankarjeva 31 a,
stan. 1, Radovljica

Prodam VIDOREKORDER HI-
TACHI VT 130 E. **36-865**

Prodam pomivalni STROJ.
28-516

HOB 89, nova kombinirka za ob-
delavo lesa, 5 operacij, ugodno
prodam. **721-137**

Prodam barvni TV iskra, star 2 leti,
brez daljinskega upravljanja, ekran
56, za 4.200 km. Vakaričič, Kidri-
čeva 43, Kranj

Prodam strešno OPEKO špičak,
1200 kosov in MOPED Tomos,
starejši letnik. Kajdiž, Poljši-
ška 5, Bled

Prodam strešno OPEKO-novi Be-
čej 222, 1200 komadov. **26-943**

Ugodno prodam strešno OKNO
105x12, francosko posteljo in hrastove
plohe. **57-720**

Prodam 2000 kom rabljene strešne
opeke (folc). Pšata 12, **42-809**

Prodam gradbene elemente in
PUNTE, ter črno belo TV. **78-424**

Bakrene plošče, 5 kom. o.55, zelo
ugodno prodam. **26-973**

Prodam modularno OPEKO in ra-
bljeno strešno OPEKO. **80-380**

Prodam lesen SILOS, višine 8 me-
trov, premer 3,5 metra in 3 rabljen-
na OKNA 100x140. **77-170**

Prodam rabljeno strešno

OPEKO-novi Bečej 222, 1200 komadov.

Prodam rabljeno strešno OKNO

105x12, francosko posteljo in hrastove

plohe. 57-720

Prodam 2000 kom rabljene strešne

opeke (folc). Pšata 12, 42-809

Prodam gradbene elemente in

PUNTE, ter črno belo TV. 78-424

Bakrene plošče, 5 kom. o.55, zelo

ugodno prodam. 26-973

Prodam modularno OPEKO in ra-

bljeno strešno OPEKO. 80-380

Prodam lesen SILOS, višine 8 me-

**trov, premer 3,5 metra in 3 rabljen-
na OKNA 100x140. 77-170**

Prodam rabljeno strešno

OPEKO-novi Bečej 222, 1200 komadov.

Prodam rabljeno strešno OKNO

105x12, francosko posteljo in hrastove

plohe. 57-720

Prodam 2000 kom rabljene strešne

opeke (folc). Pšata 12, 42-809

Prodam rabljeno strešno

OPEKO-novi Bečej 222, 1200 komadov.

Prodam rabljeno strešno

OKNO 105x12, francosko posteljo in hrastove

plohe. 57-720

Prodam 2000 kom rabljene strešne

opeke (folc). Pšata 12, 42-809

Prodam rabljeno strešno

OPEKO-novi Bečej 222, 1200 komadov.

Prodam rabljeno strešno

OKNO 105x12, francosko posteljo in hrastove

plohe. 57-720

Prodam 2000 kom rabljene strešne

opeke (folc). Pšata 12, 42-809

Prodam rabljeno strešno

OPEKO-novi Bečej 222, 1200 komadov.

Prodam rabljeno strešno

OKNO 105x12, francosko posteljo in hrastove

plohe. 57-720

Prodam 2000 kom rabljene strešne

opeke (folc). Pšata 12, 42-809

Prodam rabljeno strešno

OPEKO-novi Bečej 222, 1200 komadov.

Prodam rabljeno strešno

OKNO 105x12, francosko posteljo in hrastove

plohe. 57-720

Prodam 2000 kom rabljene strešne

opeke (folc). Pšata 12, 42-809

Prodam rabljeno strešno

OPEKO-novi Bečej 222, 1200 komadov.

Prodam rabljeno strešno

OKNO 105x12, francosko posteljo in hrastove

plohe. 57-720

Prodam rabljeno strešno

OPEKO-novi Bečej 222, 1200 komadov.

Prodam rabljeno strešno

OKNO 105x12, francosko posteljo in hrastove

plohe. 57-720

Prodam rabljeno strešno

OPEKO-novi Bečej 222, 1200 komadov.

Prodam rabljeno strešno

OKNO 105x12, francosko posteljo in hrastove

plohe. 57-720

Prodam rabljeno strešno

OPEKO-novi Bečej 222, 1200 komadov.

Prodam rabljeno strešno

OKNO 105x12, francosko posteljo in hrastove

plohe. 57-720

Prodam rabljeno strešno

OPEKO-novi Bečej 222, 1200 komadov.

Prodam rabljeno strešno

OKNO 105x12, francosko posteljo in hrastove

plohe. 57-720

Prodam rabljeno strešno

OPEKO-novi Bečej 222, 1200 komadov.

Prodam rabljeno strešno

OKNO 105x12, francosko posteljo in hrastove

plohe. 57-720

Prodam rabljeno strešno

OPEKO-novi Bečej 222, 1200 komadov.

Prodam rabljeno strešno

OKNO 105x12, francosko posteljo in hrastove

plohe. 57-720

Prodam rabljeno strešno

OPEKO-novi Bečej 222, 1200 komadov.

Prodam rabljeno strešno

OKNO 105x12, francosko posteljo in hrastove

plohe. 57-720

Prodam rabljeno strešno

OPEKO-novi Bečej 222, 1200 komadov.

Prodam rabljeno strešno

OKNO 105x12, francosko posteljo in hrastove

plohe. 57-720

Prodam rabljeno strešno

OPEKO-novi Bečej 222, 1200 komadov.

Prodam rabljeno strešno

OKNO 105x12, francosko posteljo in hrastove</

Prodam LADO 1300, letnik 1986, decembra. Cmrečnjak Slavko, Benedikova 28, Kranj 6418

Prodam osebni avto R 4 GTLJ, letnik 1985. 82-033, od 13. do 15. ure 6425

GOLF JX diesel, letnik 1986, rdeč, prodam. Bilban Janez, Ob hribu 13, Vodice 6427

Prodam JUGO 45, letnik 1988 decembar, vožen samo 8 mesecev. 631-698 6428

Prodam Z 101, letnik 1980. 35-855 6430

TOMOS 14 M, letnik 1987, prodam. Zg. Duplje 97, Duplje 6432

Prodam Z 750, starejši letnik (tudi po delih), cena 2500 din. Celar, Strahinj 82 a 6438

Prodam MOPED AVTOMATIK S 3, letnik 1989, cena 1000 DEM. 80-589 6446

GOLF JGL S paket, letnik 1985, prodam za 13000 DEM. 80-589 6447

Prodam nov TOMOS COLIBRI. 23-885 6451

APN 6, ohranjen, letnik 1985 in čelado NAVA, prodam. Šranc, Sp. Gorje 137 6453

Nujno prodam LADO SAMARO, letnik 1989. Mrak Rajko, Mlakarjeva 17, Šenčur 6455

R 4, letnik 1981, registriran do 12.4.1991, garažiran, prodam. Ramč Fehim, Delavska 4, Jesenice 6458

Prodam Z 101 GT, letnik 1984. 64-184 6458

Prodam po delih 126 P. 66-119

Prodam DIANO, letnik 1979, registrirano. P. Medetove 51, Naklo

GILERO DAKOTO 350 ER enduro, 3000 km, stara 20 mesecev, edina v Jugoslaviji, menjam za osebni avto. 66-984 6464

Prodam Z 101, letnik 1986, karamboliran, registriran do januarja 1991. Jesenko, Stara loka 59, Škofja Loka, 621-094 6470

Prodam Z 101, letnik 1988. Košnik, Jezerska 60 d, Kranj 6472

Prodam tovorni avto Mercedes 16-32 kiper, pogon na obe osi, letnik 1975 ali zamenjam za Unimag. 51-751, od ponedeljka do petka

Prodam R 4, letnik 1979 in Z 101, letnik 1978. Golnik 46/102 6475

Prodam ohranjeno Z 750 LE, letnik 1983. 622-581 6476

Ugodno prodam GOLF diesel 85/12, novi tip, garažiran, redno vzdrževan, 55000 km in ŠKODO 105, letnik 1981, motor obnovljen. Jeraj Ciril, Žiganja vas 53, Duplje 6452

Nujno prodam MOTORNO KOLO CTX 80, star eno leto, registriran do aprila 1991. 80-352 6481

Prodam Z 750, letnik 1981, registriran do novembra 1990. Gračner Emil, Gorenjska 38, Ribno, ogled vsak dan popoldan 6482

Prodam FORD ESCORT, starejši letnik, obnovljen, garažiran, prvi lastnik. 621-902, po 15. uri 6483

JUGO KORAL 55, skoraj nov, ugodno prodam. 27-844 6490

Prodam MOTOR CTX 80, star 10 mesecev, nevožen. 48-254 6492

Ugodno prodam BX 16, star tri leta. Pangerščica 8, Golnik, 46-068 6493

Ugodno prodam Z 101, letnik 1977. Purgar Olga, Ravne 17, Tržič 6512

Za R 4 TL prodam komplet izpušni sistem in 4 gume 135x13, vse nerabljeno za 10 % cene. 79-580

Prodam OPEL KADET KARAVAN, letnik 1969. Jenko, Češnjevec 11, Cerknje 6518

R 5 kampus, maj 1988, 21000 km, registracija do maj 1991, izvrstno ohranjen, rdeč, pod njuno prodam za samo 12000 DEM. 37-958

Prodam R 11 GTX, modre metalik barve, letnik 1983, cena ugodna. 77-013, Čosič 6520

Prodam Z 750, letnik 1978, delno karamboliran. Gorjup, Sp. Besnica 61 6521

Prodam Z 750, za rezervne dela in 2 neokvirjena gobelina Pastorala in Suho cvetje. 68-692, popoldan 6522

Prodam R 4, letnik 1979, garažiran, 65000 km. Humar, Deteljica 11, Tržič, 50-057 6524

Prodam GOLFA, letnik 1978. Trboje 139 6527

FIAT 125, 47000 km, registriran do avgusta 1990, prodam. 39-016 6529

Prodam OPEL KADET, letnik 1986 16 D. Hafner Anton, Sr. Bitnje 91

Prodam 125 P, letnik 1977, registriran za celo leto. 33-934 6532

Prodam ŠKODO 120 L, registrirana za celo leto in Z 750, registriran. Huje 1, Kranj 6533

Prodam CITROEN AX 11 TRE, star 2 leti, metalna barve, dodatno opremjen, cena 115000,00 din. 70-630 6535

TRGOVINA JEZERJAN

VAM NUDI ŽLEBOVE Z VSEMI DODATKI (KOLENA, KLUKE, ODTOKI...) IZ NERJAVEČE PLOČEVINE CINKOTIT. CENE SO ZELO UGODNE. MOŽNOST MONTAŽE.

Inf. po tel.: 25-789

Prodam karamboliranega WALBURGA, celega ali po delih. Paajan, Kranjska c. 8, Šenčur 6538

JUGO KORAL 45 A, letnik 1988, dobro ohranjen, prodam za 7200 DEM. Zoran Vasiljevič, Frankovo nas. 183, Škofja Loka 6542

Prodam motorno kolo TOMOS 90 elektronic. 68-515 6545

Prodam Z 750, neregistriran, voren. 77-754, Sebenje 73 6547

Prodam OPEL KADET 1,6 D, letnik 1987. 27-200 6549

CTX 80, prodam za polovično ceno in avtomobilsko tovorno PRIKOLICO. 47-850 6552

Prodam Z 750, neregistriran, voren. 77-754, Sebenje 73 6547

Zasebnik išče potnika z lastnim prevozom. Šifra: ARTIKEL BREZ KONKURENCE 6526

Orodjarja sprejem v predelavi plastike v Kranju. Šifra: TUDI HONORARNO 6550

Zasebno gradbeno podjetje išče gradbenega tehnika z nekaj let prakse. Šifra: OD 6000 DIN 6553

Zaposlim takoj kuharja, lahko tudi ravno izčenega. Delo samostojno. Poznavanje jugoslovanske kuhinje začeljeno. Plaćilo po dogovoru. Več informacij po telefonu. Delovno mesto: Severna Nemčija, otok Langeoog. 494972-1297, Hansa Cafe, MarinaVrbec, 2941 Langeoog, Deutschland 6586

Prodam R 4 in Z 101, oba po delih. Podjed Franc, Zg. Brnik 40/c, Cerklje 6560

Prodam JUGO 55 A, letnik 1986. 37-423 6561

Prodam BMW 315, letnik 1983 oktober. Korenčan Tone, c. 26. julija 5, Naklo 6564

Prodam Z 750, letnik 1984. 23-219 6565

Prodam Z 750 LC, letnik 1979, registriran do februarja 1991. Okroglo 19, Naklo 6568

126 PGL, star 15 mesecev, prodam. Ribnikar Jože, Zgornji Brnik 141 6573

Prodam AUDI 80 GL, letnik 1976, motor po generalni in 126 P, letnik 1978. 27-604, po 18. uri 6574

ŠKODO 120 L, staro 15 mesecev, z dodatno opremo, ugodno prodam. 065/76-456 6575

JUGO 45 AX, oktober 1987, višnjevo rdeče barve, 30.000 km, garažiran, prodam. 631-364 6579

CERKLJE, KRVAVSKA C. 19

TEL. 064 42 040

Prodam motor 14 TLS. Bohinc, Križe 57-460 6560

BMW 316, letnik 1984, 12500 km, cena 200.000,00 din, prodam. Kranj, Luznarjeva 13 6510

OSMRTNICA

V globoki žalosti sporočamo, da nas je za vedno zapustila naša ljubljena mama, babica, prababica, sestra, tetă

ELZA CEGNAR

roj. Lupša

Do pogreba, ki bo 26. aprila 1990 ob 16. uri v Križah, leži v Kranju v mrljški vežici.

VSI NJENI

V SPOMIN

27. aprila mineva eno leto, odkar me je zapustil dragi mož

NIKOLA MADŽAREVIČ

Hvala vsem, ki se ga spominjate!

žena Milica

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage žene, mame, stare mame in tete

FRANCKE KNEZ

iz Zg. Bitnje

se iskreno zahvaljujemo sosedom, sorodnikom, prijateljem, znancem ter sodelavcem Sekretariata za LO občine Kranj in Mariborskih lekar za izrečeno sožalje in podarjeno cvetje, g. župniku pa za lepo opravljen obred.

VSI NJENI

Zg. Bitnje, 25. aprila 1990

ZAHVALA

Ob boleči izgubi ljubega moža

JOŽETA KORDEŽA

iz Zaloge

se iskreno zahvaljujem nadvse dobrim sosedom in svakini Tončki za pomoč v težkih trenutkih, sorodnikom za podprtne vence, Društvu upokojencev, gasilcem za prevoz in spremstvo na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala tudi zvonarju Jožetu in g. župniku za pogrebni obred. Še enkrat vsem prisrčna hvala.

ŽALUJOČA ŽENA

S hvaležnostjo se spominjamo na vse tiste, ki ste bili z nami ob boleči izgubi naših dragih

mame Ivanke BONCELJ

rojene Meglič

ata Antona BONCELJ

mizarskega mojstra v pokolu

Prisrčno se zahvaljujemo dobrim sosedom, ki so nam v najtežjih trenutkih nudili dragoceno človeško toplino in pomoč. Iskrena hvala sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za preleplo cvetje in darove za maše. Hvala pevskemu zboru za lepe pesmi, gasilskemu društvu za organizacijo atovega pogreba, govornikoma ob odprtju grobu in g. župniku za poslovna vila obreda.

Pogrešali ju bomo: hčerka Tončka z možem, vnuka Iztok in Renata

Duplje, 22. marca in 16. aprila 1990

ZAHVALA

Ob izgubi naše mamice, stare mamice in prababice

ALOJZIJE KRANJC

iz Škofje Loke, Frankovo naselje 146

se zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti, in ji darovali cvetje. Posebna zahvala prijateljem in sosedom iz Frankovega in Hafnerjevega naselja. Prisrčna zahvala g. župniku za tolažilne besede prav tako g. patru Gabrijelu in dr. Zamanovi za vse, kar je dobrega storila naši mamici. Zahvala velja tudi KS za govor in pevcem za lepo petje.

Njeni: Pavlica, Nikica, Jožica in Jožko z družinami

Škofja Loka, 19. aprila 1990

ZAHVALA

Ob sm

Shinjuku - od desne proti levi, v stolpcih

Foto: GORAZD ŠNIK

**murka market
Šobec**

odprt od 27. 4. - 2. 5.
neprekinjeno od 8. - 18. ure

Čestitamo za praznik
in prijetno praznovanje

Dan Gorenjcev 20. maja v Preddvoru

Gorenjci, na plan!

Smo Gorenjci ali nismo?! V času, ko vse bolj poudarjamo, kaj smo in kaj ne, je vprašanje iz uvoda seveda odveč! Da bi to potrdili na pravem shodu, ne - kaj takega pa še ne! PA BO!

Naročeno je pravo vreme, spored bo pester, ljudje se bodo srečali ob dobri glasbi, programu, jedači in pijači in - vse to bo v nedeljo, 20. maja, ves dan v Preddvoru. **KDOR JE GORENJEC** (da o Gorenjkah sploh ne govorimo), **TA MANJKATI NE SME!**

Seveda ne bo šlo brez vašega sodelovanja. Objavljamo že prvo glasovnico za **VAS PREDLOG**, kako to prireditev popestriti. Naj dodamo: zagotovo bodo kar največ storili pri kranjskih Živilih, ki bedijo nad ponudbo. Levji delež gre seveda na račun hotela, saj direktorica Barbara Gunčar trdi: Gorenjci smo naši, mi smo njihovi

BRALEC

naslov

bi rad na DAN GORENJCEV, 20. maja, v PREDDVOR povabil znane Gorenjke

oziroma Gorenjce:

Rad bi vas opozoril še na zanimivost (zanimiva domača obrt, zanimiva dejavnost - kot zbirateljstvo in podobno, rekorderji - največji, najtežji Gorenjci...) :

**NI SLOVENCA
ČEZ GORENJCA!**

Glasovnico pošljite na: ČP Glas, uredništvo Moša Pijadeja 1, Kranj, za DAN GORENJCEV!

Delavska 19
Stražišče pri Kranju
Tel.: 064-22-065

ZAPRAVLJENČEK

DISKONT
TRGOVINA
RIBARNICA
FAST FOOD

**POSKRBELI
SMO, DA TUDI
MED PRAZNIKI**

NE BOSTE BREZ SVEŽEGA KRUHA, MLEKA

**TRGOVINA
BO ODPRTA**

petek od 7. do 12.30 in od 14. do 18. ure

sobota od 6.30 do 12.30 in od 14. do 21. ure

nedelja od 7. do 12.30 in od 14. do 18. ure

ponedeljek od 6.30 do 24. ure

torek od 7. do 12.30 in od 14. do 18. ure

sreda od 7. do 12.30 in od 14. do 18. ure

**PRIHRANITE
SI POT
ČEZ MEJO**

**KONKURENČNE CENE - PRIJAZNE PRODAJALKE -
DOBRA ZALOŽENOST - VELIK PARKIRNI PROSTOR**

Gorenjem čestitamo za dan OFin praznik dela - 1. maj!

**MISLIMO
NA VAS!**

(no, ja - ne povsem dobesedno...) In koga boste tam lahko srečali ob sprehodu ob jezeru, ob šalah o Gorenjcih, ob zanimivem programu - stop! Tu smo: **PROGRAM SESTAVLJATE (TUDI) VII!** Prosimo vas, pošljite nam predloge za znane Gorenjce in gorenjske značilnosti, ki jih želite na ta dan spoznati, slišati, videti. Namig: imamo cel kup igralcev, športnikov, znanih medijskih in drugih osebnosti, ki jih bomo z vašo pomočjo povabili. Še nekaj: dopoldne se otrokom obeta prava **MALA SLAŠČIČARNA** s fantastično možnostjo priprave slaščic in seveda pokušine. Pa da ne bomo odkrili preveč, svoj delež bodo primaknile tudi znane gorenjske delovne organizacije... **BISTVENO:** izmed vaših glasovnic bomo izzrebali tudi nagrade! Te pa bodo taaaaako bogate, da...